

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa. Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 409 P

Poznań, czwartek dnia 7 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 6 września.

Niemcy a Polska

Zaniepokojeni wielkim ożywieniem, jakie u nas panuje w zakresie badań historycznych nad stosunkami polsko-niemieckimi, uczeni niemieccy występują coraz częściej w pojedynkę lub zbiorowo, z recenzjami, artykułami, a nawet książkami, mającymi oświetlić ze stanowiska niemieckiego zagadnienia, ciesząc się tak wielkim zainteresowaniem w świecie. Szczególnie groźne, w ich oczach, są nasze publikacje w językach zachodnioeuropejskich, a zwłaszcza połączone tomy, ukazujące się od r. 1931 w Paryżu pod zbiorowym tytułem „Problèmes politiques de la Pologne contemporaine”, a poświęcone Pomorzu, sprawie bałtyckiej i Śląskowi.

Nie chcąc dopuścić do tego, aby świat wyłącznie przez Polaków i Francuzów był informowany o owych zagadnieniach, Niemcy wydali niedawno, na kongres międzynarodowy historyków w Warszawie, dzieło zbiorowe pod tyt. „Deutschland und Polen, Beiträge zu ihren geschichtlichen Beziehungen“ („Niemcy a Polska, przyczynki do ich stosunków historycznych”, — Monachium, R. Oldenburg), pod redakcją Alberta Brackmanna, dyrektora generalnego archiwów pruskich i profesora uniwersytetu berlińskiego.

Książka składa się z 19 rozpraw, napisanych przez 17 profesorów uniwersytetów niemieckich i austriackich, oraz 2 dyrektorów archiwów. Wybrano najważniejszych znawców stosunków polsko - niemieckich w przeszłości, a pominięto takich, u których historiografia zamieniła się już w publicystykę, jak np. profesora uniwersytetu wrocławskiego Manfreda Lauberta. Wydawcy starali się widocznie uniknąć wszystkiego, co by mogło zakwestjonować charakter naukowy ich książki.

Najbardziej jednak przedstawia się wykonanie tego wielkiego planu.

Najlepszą jest rozprawa Brackmanna, członka pruskiej Akademii Umiejętności. Pod wiele obiecującym tytułem: „Rozwój polityczny Europy wschodniej od X do XV wieku” — ukrywa się próba poniżenia i zbagatelizowania średniowiecznych dziejów naszych i ich twórców, z wyjątkiem tylko Kazimierza Wielkiego.

Mieszko I — zdaniem Brackmanna — to zwykły „Stammeshauptling”; Bolesław Chrobry również nie miał żadnych szerszych horyzontów i nigdy się chyba nie zdobył na takie powiedzenie, jakie przypisują Jarosławowi Kijowskiemu: „Jeżeli będziesz czytał książki mądre, odniesiesz korzyść dla swojej duszy”. Ani Gniezno, ani Kraków nie miały za jego panowania takich gmachów, jak ówczesny Kijów, nie mówiąc już o miastach niemieckich. Dopiero Kazimierz Wielki podniósł Polskę do rzędu państw kulturalnych, ale — z pomocą kolonistów niemieckich i prawa niemieckiego, które — zdaniem Brackmanna — dopiero wówczas do Polski dotarło. W szczególności wzywa Brackmann historyków polskich do zrewidowania swego zbyt wygórowanego mniemania o Bolesławie Chrobrym.

Przed wystosowaniem takiego apelu do historiografii polskiej powinien był Brackmann wpiers skorygować Leopolda Rankego, uchodzącego słusznie do dziś za wzór niedościgły historyków

Ożywienie w polityce międzynarodowej

Obrazy gabinetu angielskiego — Sprawa kontroli broni — Zwolnienie konferencji anglo-francusko-amerykańskiej na dzień 18 b. m. w Paryżu

London, 6. 9. (PAT.) Dziś odbyło się pierwsze posiedzenie gabinetu od czasu odroczenia obrad parlamentu. W posiedzeniu brali udział wszyscy ministrowie z wyjątkiem Baldwina i Collinsa. W naradach poruszano sprawy zagraniczne.

Przedewszystkiem omówiono sprawę Iraku w związku z prześladowaniami, jakim podlegają Assyryjczycy. Rząd brytyjski, który popierał przyjęcie Iraku do Ligi Narodów, poczuwa się poniekąd obecnie do moralnej odpowiedzialności i zdaje sobie sprawę z tego, że w sprawie masakry Assyryjczyków, która poruszona będzie na najbliższym posiedzeniu Rady Ligi Narodów, będzie musiał zająć stanowisko zdecydowane, występując w obronie mniejszości na terenie Iraku.

Ponadto dyskusja dotyczyła również sprawy rozbrojenia, a mianowicie pozytywnego ustosunkowania się do propozycji francuskich w sprawie międzynarodowej kontroli broni, jako pierwszego etapu działania ewentualnej konwencji rozbrojeniowej. Stanowisko to, jak wiadomo, popierane jest również przez Amerykę, której rzecznik jutro odbędzie konferencję z Simonem. W związku z tą sprawą projektowana jest konferencja francusko-amerykańsko-brytyjska w Paryżu, dnia 18 września, w której z ramienia W. Brytanji wzięłyby udział podsekretarz stanu dla spraw zagranicznych Eden.

London, 6. 9. (PAT.) Wstępne

niemieckich. Wielki ten historyk w ósmym tomie swej „Weltgeschichte” (Lipsk 1887), na stronie 35, mówi o Bolesławie Chrobrym (którego panowanie scharakteryzował już w tomie poprzednim) w związku z Mahometem z Ghazny, „wielką postacią na progu historii tureckiej”, założycielem indyjskiego mahometanizmu, co następuje:

„Ma on cechy charakteru, oczywiście w zabarwieniu orjentalnym, które go pozwalają postawić obok najznakomitszych władców na zachodzie, obok owego Bolesława Chrobrego, twórcy potęgi polskiej, i obok Kanuta, pana germańskiej północy. Odznacza się on tą samą, co pierwszy, genialną ruchliwość, oraz połączeniem mądrości i śmiałości”.

Mahomet z Ghazny umarł w r. 1030, czyli w pięć lat po śmierci Bolesława Chrobrego; zaczął też panować o 5 lat później od niego. Najwybitniejszymi władcami ówczesnej Europy byli, zdaniem Rankego, który rozporządzał kryteriami powszechnodziejowemi w daleko większej mierze, niż Brackmann, właśnie Bolesław Chrobry i Kanut Wielki. Gołosłowne pomniejszanie olbrzyma, uprawiane przez Brackmanna, nie skłoni oczywiście historiografii polskiej do porzucenia wysokiego mniemania o Bolesławie Chrobrym, podzielanego w zupełności przez Rankego.

Nawoływanie Brackmanna nie odniosło skutku nawet w stosunku do historyków niemieckich. Wystarczy tylko przeczytać jedną z następnych rozpraw, zawartych w omawianej tu książce, a mianowicie rozprawę Roberta Holtzmann, profesora uniwersytetu berlińskiego, o Śląsku w wiekach średnich. Uczony ten mówi w swojej rozprawie nietylko o Śląsku, ale i o reszcie Polski, używa wyrazów „konsolidacja i siła ekspansywna” w stosunku do Polski już za Mieszka I, stwierdza, że Pomorze od Wisły do Odry już za tego księcia należało do Polski (str. 149), czem przeczy wywodom Walthera Reckego, dyrektora archiwum Gdańskie-

go, zawartym w tej samej książce na str. 135 i n., nie pomniejsza wielkich sukcesów Bolesława Chrobrego w wojnach z cesarzem Henrykiem II i w zaciągach około niezaleznienia Polski od Niemiec, słowem, oddaje wladcom polskim taką sprawiedliwość, na jaką się tylko historyk niemiecki zdobyć może. A redaktor dzieła zbiorowego, t. j. Brackmann, przepuścił spokojnie te wywody, chociaż sprzeciwiają się jego gołosłownym tezom, oraz równie chybotliwym tezom Reckego co do Pomorza.

Wstępuje inny jeszcze w tej książce „pomniejszyciel”. Jest nim Hans Uebbersberger, profesor uniwersytetu wiedeńskiego, autor rozprawy o Austrii, przedstawiającej rozwój stosunków polsko - austriackich od wieku XVI do czasów najnowszych. Pod Wiedź przyprorowadził Jan III, zdaniem wiedeńskiego profesora, tylko 15 tysięcy rycerstwa, zamiast 40 tysięcy. W bitwie cały ciężar zmagania się z Turkami spoczywał na wojakach niemieckich. Autor przyznaje laskawie, że pomoc polska przyczyniła się także do uzyskania zwycięstwa. Niesłusznie jednak przechwalał się Jan III wobec małżonki i całego świata. Jako nagroda powinno mu było wystarczyć umożliwienie mu zagarnięcia najcenniejszej zdobyczy oraz stanie wojsk niemieckich na straży, aby Turcy nie napadli czasem zniemacka na Polaków, rabujących ich obóz.

Wobec takiego pisania dziejów, jakie uprawia Uebbersberger, wystarczy zastosowanie zwrotu niemieckiego: „niedriger hängen!” Możemy być spokojni; żadnemu z t. zw. historyków niemieckich nie uda się zatuszować faktu, że bitwa, po długim i bezowocnym zmaganiu się wojsk niemieckich z potęgą turecką, skończyła się szybko wielkim zwycięstwem, gdy uderzyli Polacy.

Do omówienia innych prac, zawartych w książce „Deutschland und Polen”, powróćmy.

DR. A. WOJTKOWSKI.

narady rozbrojeniowe odbędą się dnia 18 września w Paryżu. W rozmowach tych weźmie udział Eden jako przedstawiciel Anglii oraz członkowie rządu francuskiego.

Paryż, 6. 9. (PAT.) Albert Julien w dłuższym artykule zapowiada na dzień 18 b. m. rozmowy francusko-angielskie na temat zagadnień polityki międzynarodowej. Wymiana zdań odbędzie się w Paryżu, dokąd przybędą MacDonald i minister spraw zagranicznych Wielkiej Brytanji sir John Simon. Ze strony francuskiej w nara-

dach uczestniczyć będą Daladier, Paul

Boncour oraz ich bezpośredni współpracownicy. Publicysta „Petit Parisien” zaznacza, że przedmiotem obrad będzie przede wszystkim sprawa niepodległości Austrii, odbudowy ekonomicznej Europy środkowej i Bałkanów i wreszcie sprawa konferencji rozbrojeniowej. Wymiana poglądów przewidziana jest również z gabinetem rzymskim, a w zakresie rozbrojenia z reprezentantem Stanów Zjednoczonych Normanem Davisem, który dziś właśnie ma wyładować w Londynie.

a „Deutsche Tagesztg.” zapewnia, że zarówno w Londynie jak i w Paryżu zdają sobie jasno sprawę, że rząd Rzeszy nie zgodzi się bezwzględnie na żadną kontrolę bez równoczesnego rozbrojenia się mocarstw. Rozpowszechnianie przez Paryż wiadomości o tajnych zbrojeniach w Niemczech określane jest jako system wytwarzania nastroju paniki w Londynie, celem przygotowania terenu do zastosowania represyj przeciwko Niemcom.

Prasa daje wyraz swemu zdziwieniu, że już nietylko we Francji, ale i w Anglii nie mają zaufania do pokojowych zamiarów Niemiec. Z oburzeniem odrzucane są pogłoski o przedłożeniu na forum Ligi skargi na temat zmierzonych zbrojeń niemieckich oraz o przygotowywaniem rzekomo ultimatum Francji.

„Boersen Ztg.” uspakaają swoich czytelników, że dyplomacja angielska wyczerpie wszystkie możliwości, stojące do jej dyspozycji, zanim zdecyduje się na podobny krok.

Termin procesu o zabójstwo śp. Chudzika

Lwów, 6. 9. (Tel. wł.) Jak się dowiadujemy, termin procesu o skrytobójczy mord na śp. Chudziku, działaczu narodowym z Brzozowa, wyznaczono na dzień 18 września rb.

Proces potrwa prawdopodobnie 5 dni. Wezwał na rozprawę dotychczas jeszcze nie rozesłano. Zainteresowanie procesem olbrzymie. Trybunałowi przewodniczyć będzie sędzia okr. Zygfryd Goelis. Materiał śledczy obejmuje dwa grube tomy. (P)

Pogłoski o zmianach w rządzie

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) W kręgach politycznych rozeszły się pogłoski, że za trzy tygodnie, t. j. natychmiast po powrocie p. min. Pilsudskiego z Zaleszczyk nastąpi zmiana gabinetu. Mówią, że ustąpi minister spraw wewnętrznych płk. Pieracki oraz min. przemysłu i handlu gen. Zarzycki. (W)

Podpisanie dekretu o pożyczce wewnętrznej

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) Dekret o wypuszczeniu pożyczki wewnętrznej został już podpisany przez p. Prezydenta Rzplitej. Wysokość pożyczki ustalono na sumę 120 milj. zł.

Przestrogi Mussoliniego pod adresem narodów słabych

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, 3 września.

Mussolini, który w ostatnich czasach złożył dowody niezwyklej energii i rozmachu życiowego, przenosząc się jak straża z jednego krańca półwyspu na drugi na swej Alfa Romeo, którą zawsze sam prowadzi nie bez przypadków, w myśl własnego hasła, że należy żyć w niebezpieczeństwie (vivere pericolosamente), miał czas ogłosić interesujący artykuł w „Popolo d'Italia“ o załamaniu się socjalizmu i wypowiedzieć kilka słów, które znalazły żywy odgłos zagranicą.

Z Rimini i z Riccione, gdzie konferował z Dollfussem, pogonił na manewry wojskowe w okolicy Savony, obserwował wszędzie i wszędzie, ciągnął wraz z żołnierzami ciężkie działa na pozycje górską, odbywał całe dni godzinami uciążliwe marsze z komendą jednego z pułków, słowem był żołnierzem pośród żołnierzy i ministrem wojny nie malowanym. Powrót jego do kierownictwa resortem obrony narodowej nie jest oczywiście przypadkowy, ma swą stronę ściśle polityczną oraz techniczną. Chodzi bowiem o reformę zarówno stanu liczbowego armji dla pogodzenia budżetu wojskowego z wymaganiami skarbu, a także z hasłami konferencji rozbrojeniowej, na której Włochy mogłyby wystąpić z nowymi wnioskami, jak również o to, by nie uронić niczego z wojennej pogotowia narodu i przeprowadzić reformy, polegające głównie na zmodernizowaniu, usprawnieniu i zmotoryzowaniu armji tak, by ewentualne zmniejszenie jej kontyngentu nie tylko jej nie osłabiło, lecz wręcz przeciwnie wzmocniło.

Nie należy zapominać, że żaden naród nie posiada dziś tak znakomicie zorganizowanych kadrów młodzieży i przyszłosobienia wojskowego, jak Włochy w swej instytucji „Balilla“. Jednakowoż żołnierza kształci i wyrabia ostatecznie tylko służba wojskowa w armji regularnej.

Po skończonych manewrach Mussolini przemówił do ustawionych w kwadrat oficerów i zapowiedział, że w przyszłorocznych ćwiczeniach weźmie udział 100 tysięcy wojska. W Cuneo zaś wobec zgromadzonych tłumów określił bliżej cel tych ćwiczeń: „Chcę z tego miejsca powiedzieć wam i całemu narodowi, że 6000 lat dziejów ludzkości, jakie są nam znane, pouczają nas, że trzeba być silnymi. Narody silne mają przysięgę bliskich i dalekich w czasie pokoju, a w czasie wojny wzbudzają po-

strach. Narody słabe w czasie pokoju są odosobnione i lekceważone, a w czasie wojny stają wobec niebezpieczeństwa, że mogą być zniszczone. Trzeba być silnymi przedewszystkiem pod względem liczby, bo jeśli kołyski są próżne, naród starzeje się i upada. Trzeba być silnym w odwadze, i nie obracać się nigdy wstecz, gdy się powzięło decyzję, lecz iść zawsze naprzód. Trzeba być silnym w charakterze i nie tracić równowagi ani gdy naród staje w słońcu stawy, ani też gdy wraży los niezasłużenie go ściga“.

Głos to znamienne i ostrzegawczy pod adresem wszystkich narodów, którym grozi zanik i rozkład. W istocie tylko narody liczne i silne są szanowane i mogą utrzymać pokój. Naród, który nie dba o swój rozrost naturalny, skazany jest na to, by służyć za podściółkę dla narodów silniejszych, a w ostateczności na zagładę. Bezpieczeństwo Polski w dużej mierze związane jest z przyrostem naturalnym jej ludności. W słowach Mussoliniego mieści się pozatem cały program polityczny i społeczny, tak żywy i w czasach, w których żyjemy. Ale też obowiązkiem rządów jest stwarzać warunki, w którychby powyższy program społeczny nie był czczym frazesem. Mussolini program ten wcielił w życie od pierwszej chwili z nieublaganą konsekwencją i dosłownie przetrząsał o chleb dla ludu włoskiego. Prawdą też jest to, co powiedział w zakończeniu swej mowy, że Włochy pod wielo względami mogą służyć za przykład innym narodom.

Wreszcie podkreślił wybitnie pokojowe intencje swoich rządów, a prasa faszystowska w komentarzach oświetliła mowę Mussoliniego, jako orientacyjną dla narodu włoskiego. Powrót Mussoliniego do steru ministerstwa wojny mógł być zrazu wywołać w masach pewne zaniepokojenie, stąd Mussolini czuł potrzebę właśnie po manewrach wojskowych uspokoić opinie i wskazać, że to, co się robi dla armji i wogóle na polu wojskowości, służy przedewszystkiem dla wzmocnienia sił i prestiżu narodu.

Niemcy natomiast puścili mowę Mussoliniego na własne młyny i oświadczają, że nikt im nie może przeszkodzić w zbrojeniach, bo oni są jedynym narodem rozbrojonym pośród uzbrojonych! Muszą być jednak przygotowani na to, że na ich butę i przemoc, znajdzie się znowu siła.

S. M.

p. Krueger, mimo, że wyrzucono go z Niemiec, pozostał na żołdzie ministerstwa propagandy niemieckiej, czyli p. Goebbelsa.

Alę powróćmy do organizacji żydostwa na francuskiej ziemi. Pod tym względem zasięgniemy kilka informacji z jego pouczającego organu „Die Aktion“. Pismo to twierdzi co prawda, iż podawane dotąd liczby — 40.000 zbiegłych Niemców — są przesadzone i że wogóle niemiernie trudno ustalić statystykę, ponieważ wszyscy nie zgłaszają się do komitetów pomocy, gdyż mają pieniądze. Według jednak powyższego pisma w Paryżu potrzebujących pracy jest 8.000. Jest to cyfra nieprawdopodobnie mała. Drugie tyle żydostwa znajduje się w różnych departamentach, a zwłaszcza w Alzacji i Lotaryngji, gdzie „emigracja jest dobrze ustalona“. Z tego przeszło 2.500 osób już znalazło zatrudnienie i to zarówno mężczyźni, jak i kobiety.

Jak jednak z punktu widzenia politycznego rozkłada się emigracja? Otóż w dwóch trzecich są to socjalni demokraci oraz komuniści. Resztę stanowią republikanie i partyjni niezależni. W całym tem wychodzi Niemiec procent żydostwa jest olbrzymi, ponieważ sięga aż 90 proc. Inaczej mówiąc, jest to emigracja niemal że wyłącznie semicka, której po-

łową stanowi inteligencja. Liczba studentów jest szczególnie wysoka. Dlatego też powyższy apel młodzieży francuskiej ma specjalne znaczenie. Pośród studentami jest bardzo wielu słuchaczy medycyny, a wśród emigracji — lekarzy. I oto jeden z tutejszych pisarzy wpadł na inny jeszcze pomysł. P. Maurycy de Waleffe proponuje mianowicie, aby lekarze rosyjscy i niemieccy, a właściwie żydowscy zostali rozmieszczeni we... francuskich kolonjach, a specjalnie w Afryce podzwrotnikowej, gdzie brak doktorów daje się niezmiernie odczuwać!

Jak widzimy, gościnność francuska może nie była dotąd dostatecznie ostrożna. Żydzi zresztą umieją wszędzie się wkłęcić, narzucić, poprosić. Niezmiernie pod tym względem cennym pomocnikiem jest oczywiście prasa emigracyjna. Ta rozwija się doskonale. Specjalni roznosiciele sprzedają dzienniki żydowskie na ulicy. Obok zaś poprzednio wspomnianych dzienników, jak przedewszystkiem „Die Aktion“ i „Die Freiheit“, powstała teraz już „Telegraficzna agencja żydowska“. Gdzie się mieści? — W lokalu, w którym wychodzi dziennik rosyjski „Dni“ oraz... „La Russie opprimée“!

I. BRIARES.

Prusy Wschodnie — obozem wojskowym

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Królewiec, 5 września.

Obecny rząd niemiecki poświęca sprawie szkolenia wojskowego ludności w Prusach Wschodnich znacznie więcej wagi, niż do zwykły czynił rząd poprzednie. Wie o tem każdy, kto widział te niezliczone gromady złotych i czarnych koszul, krzątających się na każdym miejscu w miastach i na wsi.

W szeregach umundurowanych hitlerowców spotyka się ludzi najrozmaitszego gatunku. Są tam tacy, co wstąpili bez najmniejszego zdania sobie sprawy z tego, co czynią, a pchała ich jedynie żądzą doznaną świeżych wrażeń w świeżych wydarzeniach. Innych biega pchają w objęcia hitlerowskie. Na pierwszym miejscu widać tu sporą liczbę zbankrutowanych rolników, marzących o odzyskaniu doznanych strat majątkowych, dalej inwalidów wojennych, którym za poprzednich rządów obcięto lub odebrano rentę wojskową. Nie brak też byłych mężów zaufania „Heimadienst“, ludzi, którzy pracowali i pracują dla sprawy niemieckiej tylko za dobrem wynagrodzeniem.

Tacy ludzie nie są groźni. Niemcy sami śmieją się z tego „wojska“ i obrzucają go przezwiskami, jak: Windbäuel, Kriegskassenträger, Krummstiefel, Schlappschwänze, Apfeldiebe, Teufelszujager, Spitzbuben i t. p. Gdyby armja hitlerowska składała się z takich ludzi, można by zamiasz karabinów wziąć sekate kije i wojnę wygrać.

Alę oprócz tych, fizycznie i duchowo skolatanych ludzi, znajduje się w Prusach Wschodnich spora liczba młodzieży silnej i zdrowej, po części przenikniętej zasadami hitleryzmu, po części stroniącej jeszcze od nowego porządku. I tę oto młodzież hitlerowcy postanowili kaptować gwałtownie i użyć dla swych celów militarnych.

W Królewcu i w innych miastach

wschodnio-pruskich uruchomili hitlerowcy obozy, do których zaciągają młodzież męską w wieku od 16 do 20 lat. W kursach trzeczmiiesięcznych młodzież ta otrzymuje pewne wykształcenie wojskowe, polegające przede wszystkim na strzelaniu z karabinów ręcznych i maszynowych. Uczestnicy wspomnianych kursów wojskowych otrzymują wolne utrzymanie, odzież i trochę pieniędzy.

Zgłosili się wszyscy, oprócz młodzieży, przygotowującej się do zawodów praktycznych. Aby i tych ludzi zapędzić do obozów, roznieśli hitlerowcy pogłoskę, że osoby, nie biorące udziału w ćwiczeniach obozowych, będą musiały zimą ucieszczać ponownie do szkół uzupełniających. Środek ten okazał się skuteczny.

Dla młodzieży gimnazjalnej i uniwersyteckiej wybudowali hitlerowcy specjalne obozy w lasach państwowych. Młodzież ta mieszka w dużych drewnianych barakach z odpowiednimi ubikacjami, jak salą dla ćwiczeń fizycznych, czytelnia, salą wykładową, sypialnią, umywalką i t. p. Ćwiczenia polegają tu na strzelaniu, kopaniu rowów, wznoszeniu namiotów. Ponadto odbywają się odczyty o nowoczesnej sztuce wojennej i o rozmaitych teoretycznych sprawach wojskowych. Radio ze swym na modłę hitlerowską przerobionym programem hitleruje do reszty młodzieży gimnazjalnej i uniwersytecką w leśnych obozach.

Jaki cel ma wspomniane szkolenie wojskowe młodzieży wschodnio-pruskiej? Na to pytanie mogłoby odpowiedzieć ludność. Ludność się niepokoi. Mówi o wojnie i to o wojnie z Polską. Jasne tu jest, że hitlerowcy zwracają młodzieży uwagę na możliwość wojny z Polską i w tym sensie ją do wojny przysposabiają.

SECUNDUS.

Organizacja żydostwa we Francji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w sierpniu.

Sprawa emigracji niemieckiej we Francji, a powiedzmy raczej żydowskiej znajduje się wciąż na porządku dziennym. Nie znaczy to, żeby w ostatnich tygodniach jakaś specjalna fala przybyszów zalała Francję. Niemniej jednak z jednej strony ustawicznie zwiększają się tutaj szeregi Izraela, a z drugiej organizacja jego jest coraz lepiej prowadzona, mając na celu zapuszczenie solidnych korzeni w przyszłości gościnnym kraju. Dlatego też Francuzi z zainteresowaniem śledzą obrady kongresu sjonistycznego w Pradze. Zdają bowiem sobie doskonale sprawę, iż napływ żydostwa we Francji stwarza sytuację nietylko delikatną, ale nader niebezpieczną. Żyd bowiem, choć wygnany przez Hitlera z granic Rzeszy, nie przestaje jednak myśleć i działać na rzecz Niemca. Osiedlenie się też na francuskiej ziemi kilkudziesięciu tysięcy żydostwa stanowi poważne zagrożenie, oraz wymaga ogromnej czujności. Niektórzy sądzą, iż właśnie po kongresie praskim Żydzi powezną postanowienie wyjazdu do Palestyny. Podobno w Ameryce powstał specjalny komitet, stawiający sobie za zadanie zbieranie składek na ten cel. Około 8 milionów dolarów jest już podobno przeznaczonych na osiedlenie „wygnanców“ w Palestynie. Pozostaje tylko jedno wielkie pytanie, czy ci „prześladowani“... zechcą udać się do ziemi obiecanej? Pod tym względem należy być raczej sceptycznie usposobionym.

Żydzi znaleźli bowiem we Francji nietylko możliwość spokojnego życia, ale co więcej — możliwość zarabiania, kształcenia się, słowem ustalenia się.

Zawdzięczają to własnym komitetom pomocy, ale także energicznej akcji, powziętej przez różne francuskie stowarzyszenia, a przede wszystkim przez Ligę praw człowieka. O jej szerokiej i niestrudzonej działalności na rzecz synów Izraela pisaliśmy już w swoim czasie.

Bardzo zasobne i liczne komitety pomocy, istniejące już na paryskim bruku, powiększyły się o nowe zrzeszenie, którego oficjalny tytuł brzmi: „Die Allgemeine Vereinigung für die deutschen Flüchtlinge“. Weszły do niego różne znane osobistości. Przytoczmy chociażby tylko dla informacji nazwiska byłego ministra Pietri, b. min. i sen. Lemery, b. posła Fougère, który jest prezesem „Narodowego stowarzyszenia ekspansji ekonomicznej“, p. Jerzego Mause, prezesa „Federacji małego kupiectwa we Francji“, licznych profesorów itd. Jaki jest cel tej nowej instytucji? — Zbliżenie przedstawicieli świata intelektualnego i przemysłowego francusko-niemieckiego. Wiemy zaś, że istnieje już inna także bardzo bogata i podobna instytucja na Polach Elizejskich.

Sztuka również nie jest zapomniana. Przy pomocy Ligi praw człowieka stworzono „Centralne biuro dla muzyki i widowisk“. Ma ono za zadanie wyszukanie pracy niemiecko-żydowskim artystom. Przy tej sposobności warto nadmienić, że rada miejska Strasburga, pozostająca w rękach komunistów, pozwoliła niejakiemu p. Maksowi Kruegerowi, byłemu dyrektorowi teatru we Fryburgu w Brygōwji, urządzić niemiecki sezon w miejscowym teatrze. Przyznano mu podobno, jak pisze „Aux Ecoutes“ 400.000 fr. kredytu. I cóż się okazało? Poprostu,

Żydowskie apetyty rosną

„Hajnt“ daje streszczenie pracy Żyda krakowskiego, Józefa Diamanta: „Gospodarska agonja Żydów w Polsce“ (artykuł p. t. „Nowe ghetto dla Żydów w Polsce“). Żydzi są wpychani do handlu — powiada autor — jak do ślepej ulicy:

„Tutaj, w tej uliczce, jest coraz ciśniejsze i ciśniejsze, powietrze coraz więcej duszne...“

Żydom wszędzie ciasno: w rolnictwie, w przemyśle, w zawodach wolnych; jeszcze względnie swobodnie jest w adwokaturze, ale nie na długo: „Dla Żydów pozostają przeto trzy możliwości: 1) stanowisko urzędnika — państwowe lub prywatne, 2) handel, 3) rzemiosło...“

W 1924 r. urzędnicy-Żydzi stanowili na urzędach 13 pro mille, dzięki pozostałości z czasów austriackich. Obecnie jest mniej, jakkolwiek statystyki brak.

„Łatwo sobie przedstawić — powiada, — jakie skutki pociąga za sobą taki stan dla życia gospodarczego Żydów... Rząd jest obecnie olbrzymim

przedsiębiorcą: prowadzi on interesy, wrywa z rąk prywatnych wciąż nowe i nowe gałęzie gospodarki...“

Przedstawicielstwo żydowskie w Sejmie prowadzi walkę z tendencjami „numerus clausus“ na uniwersytetach. Jest to błąd. Trzeba dążyć do obsadzenia urzędów, a nie tylko wyższych uczelni:

„Jeżeli rząd nie będzie dawał stanowisk, jakież znaczenie może mieć dyplom wyższego zakładu. Ci wszyscy, którzy walczą przeciw „numerus clausus“, winni to wziąć pod uwagę i pamiętać, że walka nie jest dostateczna...“

Apetyty żydowskie rosną i kierują się w stronę zażyczenia urzędów w Polsce. W tym samym czasie, kiedy Rzesza odmawia im praw obywatelskich, Żydzi w Polsce dążą do tego, a żeby opanować nietylko polski handel i polskie rzemiosło, lecz i polskie życie państwowe, w sposób jasny i otwarty, przez obsadzenie urzędów. Czem się dzieje, że tak rosną apetyty żydowskie w Polsce?

Fuzja stronnictw opozycyjnych w Irlandji

Niepomyślne widoki dla rządu D. Valery w razie rozpisania nowych wyborów

Dublin, 6. 9. (PAT). Fuzja trzech partji opozycyjnych w jedno stronnictwo pod nazwą „Zjednoczonej partji irlandzkiej” jest przedmiotem ożywionej dyskusji na łamach prasy wszelkich odcieni. Sfery rządowe nie przypisują żadnego realnego znaczenia temu faktowi, będącemu w ich opinii jedynie formalnym stwierdzeniem stanu rzeczy, w którym opozycja zawsze szła ręką w rękę w swych atakach przeciwko narodowej polityce rządu.

Naczelnicy publicyści „The Irish Press” pisze, iż jedynym usprawiedliwieniem fuzji jest okoliczność, że wszystkie trzy partje opozycyjne, a więc stronnictwo Cosgrave'a, partja centralna i organizacja gen. O'Duffy, poniosły kolejno klęskę, tracąc zaufanie społeczeństwa i wyborców i że zła-

nie się tych stronnictw w jedno jest tylko ostatnią próbą ratunku wobec grożącej opozycji i jej przywódcom ostatecznej katastrofy. Pismo dopatruje się w tej próbie wpływów Anglii, usiłującej utrzymać w Irlandji właśnie partyjne. Probyrtyjski „Irish Times” wyraża wielkie zadowolenie ze zjednoczenia sił opozycyjnych i sądzi, że nowa organizacja musi oprzeć swą politykę na odnowieniu pokojowych stosunków z Anglią, na zachwaniu statusu dominjalnego oraz na zgodnym współzyciu z Irlandją północną. Gazeta snuje niepomyślne dla rządu de Valery widoki w razie rozpisania wyborów powszechnych, które rozegrają się pod naciskiem zwartego frontu czynników konstytucyjnych.

Burzliwe obrady

synodu Kościoła ewangelickiego w Berlinie

Berlin, 6. 9. (PAT). W czasie wczorajszych obrad generalnego synodu kościoła ewangelickiego w Berlinie doszło do szeregu scysj pod czas wyborów i dyskusji. W imieniu grupy „Ewangelja i Naród” zgłaszano kilkakrotnie protesty z powodu niedopuszczenia do głosu przedstawicieli z mniejszości oraz kompletnego ich majoryzowania. W czasie rozprawy nad kwestją ustanowienia biskupstw krajowych zapanowała niezwykle napięta atmosfera, podczas której doszło do ostrych starć słownych, przyczem padły słowa „zdrada kraju” i „obozy koncentracyjne”. Mówca zw. reformowanych domagał się m. in., aby odnośne wnioski rozpatrywane były również z punktu widzenia ich skutków wewnętrzno-politycznych, gdyż prawdopodobnie jest, że rząd poza granicami państwa starać się będzie wykończyć każdą okazję, aby rozwiązać swoje stosunki ze staro-pruskimi ewangelikami. Burzliwe sceny zmogły się, gdy przystąpiono do dyskusji nad ustawą o urzędnikach i duchownych, zawierającą m. i. paragraf aryjski i warunek prawomysłności narodowej. Grupa większości tzw. nie-

miecko-chrześcijańskich po przystąpieniu do głosowania nad wnioskami zażądała usunięcia ze sali przedstawiciela grupy Ewangelja i Naród, proboszcza Kocha za to, że przygotowania do ustawy urzędniczej nazwał nieteologicznymi i uznał je za nieodpowiadające normom kościelnym. Przy ogołonej wrzawie i zamieszaniu przedstawiciele grupy Ewangelja i Naród opuścili salę obrad. Po przerwie przyjęto na posiedzeniu nocnym projekt ustawy wymaganej większością 3/4 głosów. Urzędy obsadzone zostały wyłącznie przez przedstawicieli ruchu t. zw. niemiecko-chrześcijańskiego. Na zakończenie synodu biskup krajowy Müller wygłosił przemówienie, zwrócone do ewangelików niemieckich, żyjących poza granicami Rzeszy. Mówca wspomniał o walce, toczącej się na terenie okr. klajpedzkiego, poczem zwrócił się do współwyznawców na Śląsku i w Gdańsku i zapewnił ich, że Kościół pomaga im będzie w ich walce o narodowość. Mówca protestował przeciwko traktowaniu ewangelików w Rosji sowieckiej, wzywając ewangelików niemieckich do pospieszenia z pomocą.

Bestjałski napad hitlerowców na Polaków

Bydgoszcz, 6. 9. (Tel. wł.) W niedzielę, dnia 3 września w czasie odbywającej się w Zakrzewie, ziemi zlotowskiej, zabawy niemieckiej, urządzanej przez hitlerowców, dokonano napadu na ludność polską.

Grasujące po wsi gromady szturmowców, uzbrojone w pałki gumowe oraz pręty sprężynowe zakończone oło-

wianami galkami, biły do utraty przytomności napotykanymi i wyciąganymi z mieszkań Polaków. Ciężko pobitych jest 7 osób, a wiele lżej. Pomocy udzielili rannym dwaj lekarze sprowadzeni do Zakrzewa. Jak informują z Zakrzewa, miejscowy żandarm, mimo obecności w czasie napaści, nie wystąpił przeciwko napastnikom.

Katastrofalne zderzenie pociągów w St. Zjedn.

Liczba zabitych wynosi 14 osób

Nowy Jork, 6. 9. (Tel. wł.) Na linii Chicago — Nowy Jork wydarzyła się wczoraj straszna katastrofa kolejowa. Pociąg pospieszny wpadł na pociąg towarowy, skutkiem czego część wagonów pociągu pasażerskiego uległa zniszczeniu. Liczba zabitych dotąd jeszcze nie jest dokładnie znana. Według tymczasowych wiadomości wynosić ma ona około 25 osób. Około sto dalszych osób jest mniej lub więcej ciężko rannych.

dług uzupełniających doniesień z miejsca katastrofy kolejowej, która wydarzyła się niedaleko stacji Hampton, donoszą, że liczba zabitych wynosi 14, liczba ciężko rannych zaś 20. Kilkadziesiąt dalszych osób odniosło lekkie obrażenia. Katastrofa nastąpiła w chwili pełnego biegu pociągu pasażerskiego i spowodowana została według dotychczasowych donieszeń wskutek fałszywego nastawienia zwrotnicy.

Nowi podsekretarze stanu

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) Dziś mają się ukazać dekryty, na podstawie których podsekretarz stanu w ministerstwie skarbu, p. Rosnowski, ma być przeniesiony w stan spoczynku, a na jego miejsce ma być mianowany dyrektor departamentu w ministerstwie spraw zagranicznych p. Wacław Jędrzejewicz (jest to brat premiera).

Jednocześnie ukaże się dekret, mianujący dyr. Rajsmana z ministerstwa skarbu podsekretarzem stanu w ministerstwie przemysłu i handlu. (w)

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) Doświadczamy się, że wiceminister skar-

bu p. Rosnowski, który ustępuje ze swego stanowiska, będzie mianowany prezesem Izby Ubezpieczeń Społecznych, naczelnej instytucji, utworzonej po wejściu w życie nowej ustawy ubezpieczeniowej. Następcą p. Rosnowskiego na stanowisku wiceministra skarbu jest p. Jędrzejewicz, który jest bratem premiera i ministra oświaty.

Dalsze unieruchamianie polskich statków

Gdynia, 6. 9. (Tel. wł.) W dniu dzisiejszym został unieruchomiony transportowiec „Wilno”, a w najbliższym czasie będą przywiązane sta-

ki „Kraków” i „Poznań”. W ten sposób bezrobotny tonaż osiągnie razem 18 000 ton. Z floty „Żegluga Polskiej” kursować będą tylko te statki, które obsługują linje regularne, natomiast wszystkie „trampy” (statki żegluga nieregularnej) znajdują się na ementarzysku polskiej floty handlowej, mieszcząc się w drugim wewnętrznym basenie portowym.

Armatorzy tłumaczą dalsze unieruchomienie statków tem, iż marynarze nie zgadzają się na konieczną redukcję załóg i ustawicznie grożą strajkiem. Marynarze znowu powołują się na obowiązującą umowę. S. B.

Komisarz w Uniwersytecie lwowskim

Lwów, 6. 9. (Tel. wł.) Z powodu choroby rektora Haybana, z polecenia ministra W. R. i O. P. obowiązki rektorskie pełni zastępca prof. Stefko, prezes „sanacyjnego” „Tow. Kultury Akademickiej”.

Prof. Stefko był kontrkandydatem niezatwierdzonego rektora ks. prof. Gerstmana, a następnie prof. Halbana, jednak za każdym wyborem otrzymywał zaledwie dwa głosy.

W ub. poniedziałek odbyły się w uniwersytecie J. K. wybory prorektora. Wybrany został prof. Bulanda, zaś jego kontrkandydat, znowu prof. Stefko, otrzymał głosów cztery.

Ponieważ wybór powyższy wymaga zatwierdzenia ze strony ministra W. R. i O. P., przeto do chwili zatwierdzenia rządu uniwersytetu z powodu przeciągającej się choroby rektora Halbana spoczywać będą w ręku prof. Stefki, mianowanego przez ministerstwo oświaty komisarzem. (P)

Po zamachu wojskowym na Kubie

Hawana, 6. 9. (PAT). Rząd Céspedes podał się do dymisji po konferencji w pałacu parlamentu z przywódcami rewolucji. Jeden z komisarzy rewolucyjnych, komunikując fakt objęcia władzy przez juntę wojskową przedstawicielom korpusu dyplomatycznego, oświadczył, że korpus dyplomatyczny został poinformowany o zaszytych zmianach i wyraził nadzieję, że uznanie nowego rządu przez państwa, których przedstawiciele dyplomatyczni znajdują się na Kubie, nastąpi niebawem. Jeden z komisarzy, Portela, będzie pełnił funkcje prezydenta. Dwa krążowniki amerykańskie przybyły do portu.

London, 6. 9. (PAT.) Z Hawany donoszą, że w skład prowizorycznego rządu kubańskiego wchodzi 5 osób. Kierownictwo objął dr. Portela, główną rolę jednak odgrywa sierżant Batista, który objął stanowisko szefa armji. Głównym inspektorem politycznym jest red. Cardio, jeden z 5-ciu członków rządzącej junty. Cardio spędził 2 lata w Rosji sowieckiej i jest sympatykiem komunistów.

Sprawa likwidacji katedr uniwersyteckich

Z Uniwersytetu Poznańskiego otrzymujemy następujący komunikat: Wobec pogłosek, jakie kursują o zwinieniu na Uniwersytecie Poznańskim 17 katedr, sekretarjat Uniwersytetu Poznańskiego wyjaśnia, że sprawa ta nie jest jeszcze definitywnie zdecydowana przez czynniki miarodajne. Minister wyznał religijnych i oświecenia publicznego zwrócił się tylko do rad wydziałowych o wyrażenie przez nie opinji w tej sprawie. Wpisy na poszczególne wydziały będą się odbywały normalnie.

Proces działacza narodowego o... kichanie

Lwów, 6. 9. (Tel. wł.) Jak donosiliśmy już, Sąd Najwyższy uchylił wyrok sądu okręgowego w Sanoku, skazującego działacza narodowego z Brzozowa, majora rez. Owoca, na 600 zł grzywny za kichanie w czasie uroczystości w dniu 19 marca rb.

1 bm. odbyło się w sądzie okręgowym w Sanoku ponowne rozpoznanie całej sprawy, przyczem sędzia okr. Goelis nie dopatrzył się w kichaniu czynu przestępczego i p. Owoca uwolnił od winy i kary. (P)

Szczeniwej drogi

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) Pociąg — o godz. 12.25 wyjechał onegdaj z Warszawy 270 emigrantów i pionierów („chaluców”), udających się via Triest do..., Palestyny.

Wycieczka dziennikarzy z Bratislavy

Gdynia, 6. 9. (Tel. wł.) Wczoraj rano przybyła tutaj wycieczka dziennikarzy czechosłowackich z Bratislavy w liczbie 9 osób. Wycieczkę, której z ramienia M. S. Z. towarzyszy radca Hoepting, prowadzi prezes dziennikarzy w Bratislawie, red. Karol Huszak.

Dziennikarze czechosłowaccy oświadczyli tutaj, iż celem ich jest nawiązanie stosunków kulturalnych i handlowych pomiędzy małym portem naddunajskim i stolicą Słowacji, Bratislawą i Gdynią, wielkim portem nadbałtyckim.

Wycieczka udała się dzisiaj do Gdańska, poczem przez Toruń przybędzie do Poznania, przypuszczalnie w najbliższy piątek. Dalsza trasa wycieczki wygląda następująco: Warszawa—Wilno—Lwów—Kraków.

S. B.

Przepowiednia pogody na czwartek: W nocy chłodno, zrana mgliście, w ciągu dnia pogoda zmienna, pochmurno i dżdżysto, wiatry wschodnie, temperatura nadal bez większych zmian.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.16 do 6.17 zł, w Gdańsku na Warszawę 6.10 do 6.22 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 210.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.26 zł, gotówką 172.92 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 6. 9. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Z pożyczek państwowych zwykowała lekko 5% pożyczka konwersyjna notując 49 $\frac{1}{2}$ —49 $\frac{1}{4}$ —49 $\frac{1}{2}$ w placeniu; również placono za 4% premj. dol. 47 oraz za 3% poz. bud. 38.—; pozatem poszukiwano 4% poz. inwest. po 102 $\frac{1}{2}$ i wyżej — bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. handlowano 4 $\frac{1}{2}$ % listy dol. stare po 47.— (przy kursie dolara 6.18) w oddaniu, natomiast za 4 $\frac{1}{2}$ % listy dol. amort. placono 42.— oraz za 4 $\frac{1}{2}$ % listy żytnie 5.45; w końcu poszukiwano 4% listy zast. konwert. po 36.50 bez oddawców.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 83.— również bez oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% poz. konwersyjna 49 $\frac{1}{2}$ —49 $\frac{1}{4}$ —49 $\frac{1}{2}$ P.
4 $\frac{1}{2}$ % listy dol. P. Z. K. 47% O.
4 $\frac{1}{2}$ % listy dol. w zlocie amort. P. Z. K. 42% P.

(Kurs w złotych)

4% poz. premj. dol., serja III 47.— P.
4 $\frac{1}{2}$ % listy żytnie konwert. P. Z. K. 5.45 P.
3% pożyczka budowl. serja I 38.— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 6. 9. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy partjel Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Ceny transakcyjne
Zyto 15 tonn par. Poznań 14,15

Ceny orientacyjne
Zyto 195 tonn na odmien-

nych warunkach 13,75—14,25

Usposobienie stałsze.

Pszenica nowa, zdarna do

przemiału 20,25—20,75

Usposobienie spokojne.

Jęczmień browarowy 15,50—16,50

Usposobienie spokojne.

Jęczmień 691 g/l 14,00—14,50

Jęczmień 662 g/l 13,00—14,00

Usposobienie słabe.

Owies 12,50—12,75

Usposobienie spokojne.

Maka żytnia 65% wł work. 21,75—22,00

Usposobienie spokojne.

Maka pszenna 65% wł work. 34,00—36,00

Usposobienie spokojne.

Otręby żytnie 8,00—8,50

Otręby pszenne 8,50—9,00

Otręby pszenne (grube) 9,50—10,00

Rzepak zimowy 34,00—35,00

Rzepak zimowy 42,00—43,00

Greczyca 40,00—42,00

Groch Viktoria 18,00—22,00

Groch Folgera 21,00—23,00

Sioma pszenna luzem 1,25—1,50

„ pszenna prasowana 1,75—2,00

„ żytnia luzem 1,25—1,50

„ żytnia prasowana 1,75—2,00

„ owsiana luzem 1,25—1,50

„ owsiana prasowana 1,75—2,00

„ jęczmienna luzem 1,25—1,50

„ jęczmienna prasow. 1,75—2,00

Siano zwykłe luzem 4,75—5,25

Siano zwykłe prasowane 5,25—5,75

Siano nadnoteckie luzem 5,25—5,75

Siano nadnoteckie pras. 6,25—6,75

Mak niebieski 52,00—57,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Gdzie spoczną prochy królewskie?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Wilno, we wrześniu.

Dnia 31 ub. miesiąca odbyło się przeniesienie prochów królewskich z sali archiwalnej do kaplicy królewskiej w bazylice wileńskiej. Ma to być miejsce tymczasowego spoczynku szczątków monarchów, bo istnieje projekt złożenia ich na stałe w specjalnie na ten cel wybudowanym mauzoleum pod kaplicą św. Kazimierza.

Fakt przeniesienia trumien poruszył opinię publiczną Wilna. Poruszenie to nastąpiło z dwóch powodów. Przede wszystkim rzuciło się w oczy niezwykle „skromne” przeprowadzenie tej sprawy. Wszystko się odbyło jakoś bez rozgłosu, w ciasnym kółku osób urzędowych i zaproszonych w ostatniej chwili przedstawicieli prasy.

Wileńskie „sfery miarodajne” do takiego stopnia zapomniały, iż chodzi jednak o prochy królów, a nie jakichś osób prywatnych, że nie pomyślano nawet o kwiatkach, które dopiero w ostatniej chwili dostarczyła p. Wallerowa, właścicielka prywatnej firmy ogrodniczej, gdy w bogatych oranżeryjach miejskich nie znalazło się nawet zieleni na przystrojenie kaplicy, w której ustawiono trumny króla Aleksandra Jagiellończyka, królowych Elżbiety i Barbary Radziwiłłówny oraz urnę z prochami serca Władysława IV-go.

Ten „domowy” sposób obchodzenia się z drogiem sercu każdego Polaka szczątkami stanowczo nie znalazł uznania wśród szerszych warstw społeczeństwa wileńskiego. Poczęły też krążyć po mieście przenajróżnorodniejsze plotki i pogłoski, a przedewszystkiem wypłynęła sprawa druga, w danym wypadku najważniejsza. Mianowicie, sprawa ostatecznego ustalenia miejsca wiecznego spoczynku prochów królewskich.

Jak wiadomo, opiekę nad grobami królewskimi objął rząd Rzeczypospolitej. Ministerstwo wyasygnowało (ale jeszcze nie wypłaciło) bodaj 40 tys. zł na przebudowę mauzoleum i zatwierdziło projekt tej budowli, sporządzony przez ś. p. prof. Jana Kłosa. Jak już zaznaczyliśmy na wstępie, mauzoleum to ma się mieścić w podziemiach pod kaplicą św. Kazimierza, znajdującą się w południowo-wschodnim narożniku bazyliki.

Czy jednak projekt ten należy uważać za ostatecznie przesadzony, a przede wszystkim, czy jest on racjonalny i słuszny? Na pytania te rozmaicie w Wilnie odpowiadają i bodaj coraz częściej słyszy się opinie negatywne. Pozwolimy sobie na zacytowanie szeregu argumentów, które nakazują zrewidowanie powziętej może zbyt pośpiesznie decyzji.

Przedewszystkiem, czy rewizja jest możliwa? Nam się wydaje, że tak. Bo chociaż rząd sprawuje opiekę nad grobami, ale stanowią one niezaprzeczalną własność narodu polskiego, a przede wszystkim jego katolickiej większości. Skoro więc ta większość poddaje w wątpliwość słuszność obecnego zarządzenia, to głos opinii winien być uważnie wysłuchany.

Ze ta opinia jest poważnie zaniepokojona tem, jak sprawa zostanie pokierowana, najlepiej świadczy fakt, iż głosy, nawołujące do ponownego zastanowienia się nad zagadnieniem grobowca królewskiego, rozlegają się na szpaltach prasy różnych odcieni. (Ostatnio b. ciekawy feljeton zamieściło „sanacyjne” „Słowo” wileńskie). Zatem decyzja ministerjalna nie może być uznana za „ostatnie słowo” i może w każdej chwili ulec zmianie. Zresztą stan robót restauracyjnych w murach bazyliki jest w danej chwili tego rodzaju, iż o budowie mauzoleum w najbliższym czasie mowy być nie może.

Tyle co do formalnej strony zagadnienia, a teraz przejdźmy do sprawy słuszności i racjonalności umieszczania grobów królewskich w podziemiach kaplicy świętego Kazimierza. Najbardziej ważkim argumentem za tą koncepcją jest ustalony historycznie zamiar króla Zygmunta III zbudowania mauzoleum królewskiego właśnie w tem miejscu i złożenia tam prochów swych braci: króla Aleksandra i królowicza Kazimierza. Ale znówuz Zygmun August wyraził w testamentie wolę, by trumny obu jego małżonek złożono w kościele św. Anny na zamku wileńskim.

Wola żadnego z tych monarchów nie została wypełniona. Zamek dziś nie istnieje, a kaplica św. Kazimierza po kanonizacji tego królewicza nabrała innego znaczenia niż to, które miała za czasów Zygmunta Starego.

Stąd powstaje, oparte na niepozbawionych

slusznosci przesłankach, twierdzenie, iż nie w podziemiach, a raczej w sarkofagach, umieszczonych w jednej lub paru spośród licznych kaplic katedralnych, należałoby złożyć prochy królów.

To niewątpliwie udostępniłoby je, jeżeli chodzi o szersze warstwy społeczeństwa na kresach wschodnich, dla których groby królewskie są żywym symbolem wielkości i majestatu Rzeczypospolitej, z którą ziemię naszą podczas panowania dynastji Jagiellonów zostały na wieki związane. Ten moment państwowy niewątpliwie należy bardzo poważnie wziąć pod uwagę.

Ponadto należy także mieć na względzie moment racjonalności. Wilnianie powiadają, że czas wreszcie wydobyć prochy królewskie z wody. Przecież zaledwie o 3 metry pod posadzką kaplicy św. Kazimierza mamy wody podskórne, których usunąć całkowicie się nie da. Wprawdzie zanurzone poniżej poziomu tych wód mauzoleum ma być należycie izolowane i zabezpieczone, ale pamiętać należy, że jak we wszelkiego rodzaju podwodnych tunelach ustawicznie trwają roboty izolacyjne, także i tu mielibyśmy ciągłe roboty, połączone, rzecz oczywista, z zamykaniem dostępu do grobów królewskich.

Ale prócz działania wód podskórnych, jak to słusznie stwierdzono podczas ostatniej konferencji prasowej, nie unikniemy wody kondensacyjnej, która będzie się zjawiała na skutek różnicy temperatur powietrza górnej części bazyliki i jej podziemi. Skoro nawet na położonym na wysokiej górze Wawelu musiano dla zabezpieczenia się przed tem zjawiskiem zbudować centralne ogrzewanie, to czy w znacznie gorszych naszych warunkach topograficznych tego rodzaju izolacja cieplna będzie wystarczająca?

Nie mniej ważkim jest także i ten argument, że wejście do ewentualnego mauzoleum pod kaplicą św. Kazimierza, wobec szczupłości samej kaplicy (około 100 metrów kwadratowych), wymaga naruszenia fundamentów, o których umocnienie toczy się obecnie zawzięta walka z siłami przyrody, które je dotychczas rozsadały. A właśnie projekt prof. Kłosa przewiduje przebiecie świeżo skutego fundamentu i to w miejscu, gdzie ściana, dzieląca kaplicę św. Kazimierza od nawy bocznej już jest wydrążona, bo kryje w sobie schodki, prowadzące na chód kaplicy. Ściana ta spełnia poniekąd rolę filaru i naruszenie fundamentu niewątpliwie znakomicie ją osłabi. Wreszcie sam projekt prof. Kłosa masuwa liczne wątpliwości co do swej koncepcji.

Zamieszczone w jednym z pism ilustracje wyglądają na pierwszy rzut oka dość efektywnie, ale przy bliższym przyjrzeniu się występują na jaw wprost rażące braki. Szczupłą przestrzeń kaplicy św. Kazimierza (w podziemiach wypadnie ona jeszcze mniejszą wobec rozszerzenia fundamentów) dziela cztery filary na szereg drobnych kłitek (o średnicy zaledwie 3-metrowej), do których sarkofagi z prochami królów zostałyby wtłoczone.

Jak mnie objaśniał jeden z inżynierów wileńskich, już sam autor projektu, prof. Kłos, rozumiał braki tego projektu i dla zamaskowania rzucił się w oczy wad t. zw. punkt oceny projektu przeniosł poza obręb obszaru kaplicy, stwarzając sztuczną perspektywę. Jest to sztuczka architektoniczna, pozwalająca przy projektowaniu jakby stuszować wrażenie, jakie będzie miał widz przy zetknięciu się z rzeczywistością.

Na tem narazie kończymy przegląd argumentów, przemawiających za tem, by sprawę budowy mauzoleum królewskiego w bazylice wileńskiej nie uważać za przesadzoną, ale raczej rozważyć i przedyskutować ją gruntownie zanim poczynione zostaną kroki, których już odrobić nie daloby się. Zastrzegamy też sobie głos na przyszłość, co nam się tem bardziej właśnie na łamach „Kurjera Poznańskiego” należy, gdyż Poznań wykazał duże zainteresowanie i największą ofiarność w Polsce na cele ratowania murów bazyliki wileńskiej.

P. KOWNACKI.

Dokoła zajęć antyżydowskich w Warszawie

„Gazeta Warszawska” donosi: W kantorze loterii Żyda H. Minakowskiego przy ul. Freta 5 wybite zostały szyby wartości 200 zł. Sprawcy wybitcia nie zostali ujawnieni.

„Przewodnik Katolicki” i Legion Młodych

Jak już swego czasu donosiliśmy, ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego okólnikiem nr. 101 z dnia 6 lipca b. r. zabroniło rozpowszechniania na terenie szkół w całym państwie czasopisma „Przewodnik Katolicki”. Jako uzasadnienie tego zakazu okólnik podaje, że w „Przewodniku Katolickim” ukazują się artykuły „tendencyjnie przekrecające fakty z życia współczesnej Polski, a urabiające czytelnika w duchu nieprzychylnym i wrogim w stosunku do poczynań własnego rządu”.

A teraz inny okólnik wydany przez władzę szkolną. Tym razem przez kuratorium okręgu szkolnego warszawskiego. Mamy mianowicie na myśli okólnik tegoż kuratorium nr. 203 z dnia 17-go sierpnia bieżącego roku, w którym kierownicy szkół, podległych warszawskiemu kuratorium, otrzymują następującą informację:

„Komenda główna Legionu Młodych przystąpiła do wydawania swego organu p. t. „Legion Młodych”. Pierwsze numery tego wydawnictwa zawierają szereg artykułów z dziedziny zagadnień państwowych, ustrojowych, ekonomicznych itp. mogących zainteresować zarówno nauczycielstwo, jak i starszą młodzież szkolną. Ze względu na charakter pisma, polecam zainteresować tem wydawnictwem nauczycielstwo i starszą młodzież celem ewentualnego zaprenumerowania go. Pisano to może być również wcielone do bibliotek szkolnych”.

A oto jeszcze jeden dokument, świadczący, jak Legion Młodych odnosi się do wskazań etyki katolickiej. Inne pisemko tej organizacji, „Państwo Pracy”, we wstępnym artykule oświadcza:

„Nasza młodość, epoka w jakiej żyjemy, ambicje, jakie w stosunku do nas samych żyjemy, zobowiązują nas do jasnego postawienia tej sprawy, do wyraźnego określenia podstaw naszej młodolegjonowej, moralności seksualnej”.

Jak się przedstawiają zasady tej „młodolegjonowej” moralności seksualnej? Bardzo demokratycznie.

„Przelotny stosunek może związać legionistę z kobietą z każdego środowiska; o ile nie połącznie on za sobą żadnych konsekwencji dla kobiety, nie wywoła żadnych zobowiązań dla legionisty.”

„Ale szanse są równe i równe powinien mieć względny legionista w stosunku do każdej kobiety z każdego środowiska społecznego”.

Czemże się ta zasada „młodolegjonowa” różni od „starolegjonowej”? To narzucające się każdemu pytanie organ Legionu Młodych pomija milczeniem.

Rzemiosło wojew. łódzkiego przeciw cechom przymusowym

Czytamy w warszawskiej Gazecie Przemysł-Rzemieślniczej:

„Coraz mniej zwolenników posiadają tak propagowane przez pewne sfery cechy przymusowe.

Odbyły w lipcu w Łodzi zjazd chrześcijańskiego rzemiosła dał temu między innymi mocny wyraz w powziętych rezolucjach, które poniżej podajemy:

„Rzemiosło wypowiada się jak najkategoryczniej przeciwko Art. 146 projektu nowelizacji Ustawy Przemysłowej, gdyż stwarza on prawnie nowy, lecz faktycznie pozostawia stary system egzaminów ulgowych, których potrzeba i istnienie obecnie niczem nie jest uzasadnione.

Rzemiosło wypowiada się jak najkategoryczniej przeciwko przymusowi w życiu gospodarczym. Stanowisko swe motywuje tem, iż przymus stosowany w życiu gospodarczym z jakichkolwiek względów i w jakiejkolwiek formie, prowadził zawsze do nadmiernej biurokracji i upadku materialnego instytucji, objętych przymusem.

Rzemiosło wypowiada się jak najbardziej stanowczo przeciwko przymusowi cechowemu, przez wprowadzenie którego wolne od wieków cechy tracą swój właściwy charakter i cel organizacyjno-zawodowy i obywatelski, a staną się instytucjami administracyjno-biurokratycznymi.

Rzemiosło podkreśla przytem, iż Art. 167 nie uwzględnia absolutnie organizacji cechów przymusowych specyficznych warunków narodowościowo-

PRAWDZIWA
HERBATA LIPTONA
TYLKO
WORYGINALNEM
OPAKOWANIU
FIRMOWEM

ng 5297

Ks. kardynał Seredy na Jasnej Górze

Częstochowa, 6. 9. (PAT). Wczoraj przybyła do Częstochowy delegacja węgierska. W godzinach rannych nastąpiło uroczyste powitanie prymasa Węgier ks. kard. Seredygo, który przybył samochodem z Poznańa. Dostojnego gościa spotykał na Jasnej Górze przed bramą ks. Lubomirskich, ks. biskup Kubina, w otoczeniu OO. Paulinów, w imieniu których wygłosił mowę powitalną w języku łacińskim generał zakonu O. Pius Przeddziecki. Na dworcu kolejowym pozostałych członków delegacji powitał zastępca starosty p. Bielawka, poczem wygłosili przemówienia kom. miasta p. Mackiewicz i ks. prałat Wróblewski. Po powitaniach goście udali się na Jasną Górę, gdzie w kaplicy Najśw. Mariji Panny ks. kardynał Seredy odprowadził mszę św.

Popołudniu goście węgierscy podejmowani byli obiadem w sali socjalnej, poczem opuścili Częstochowę, udając się w drogę powrotną do Węgier.

202 869 bezrobotnych

Warszawa, 6. 9. (Tel. wł.) Według danych państwowego Urzędu pośrednictwa Pracy tygodniowe sprawozdanie z rynku pracy w całym kraju na 2 września b. r. wynosiło 202.869 bezrobotnych.

W stosunku do poprzedniego tygodnia liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 1498.

Warszawa wykazuje 17.074. pozostających bez pracy, których liczba w omawianym okresie sprawozdawczym zwiększyła się o 1070.

Na Śląsku zarejestrowano 79307 bezrobotnych.

Stronictwo Narodowe

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Zebrawanie plenarne odbędzie się w środę, dn. 6 b. m. o godz. 20 w sali Str. Nar. przy św. Marcynie 65.

Referat, poświęcony zagadnieniom rzemiosła wygłosi p. poseł Lasota.

O liczne i punktualne przybycie proszą Zarząd.

wo-rasowych poszczególnych dzielnic Rzeczypospolitej, a szczególnie b. zaboru rosyjskiego, co w razie wprowadzenia przymusu cechowego w skutkach wywołać może szereg przykrych i szkodliwych dla państwa i społeczeństwa konfliktów między rzemiosłem chrześcijańskim a żydowskim.

Rzemiosło w obronie swych praw już nietylko społeczno-zawodowych lecz i obywatelskich, domaga się bezwzględnie skreślenia z art. 167 poprawki Rady Izby Rzemieślniczych, dopuszczającej wprowadzenie przymusu cechowego ze względów gospodarczych, na wniosek odnośnej Izby Rzemieślniczej.

Poprawka ta odbiera rzemiosłu w praktyce wszelką możliwość indywidualnego wypowiedzenia się przeciwko przymusowi cechowemu.

Rzemiosło uważa za konieczne zniesienie liczbowego minimum, warunkującego możliwość utworzenia związku cechów, obejmujących teren kilku województw lub całej Rzeczypospolitej i zastąpienia go minimum procentowym ilości cechów.

Rzemiosło domaga się całkowitego skreślenia z projektu nowelizacji ustawy przemysłowej ustępu IV w art. 198-ym, jako dającego szeroki masom partaczy, wyniszczającym rzemiosło, możliwość legalizacji warsztatów pracy ze szkodą dla legalnego rzemiosła.

Stanowisko rzemiosła wojew. łódzkiego jest jasne i wyraźne, zgodne z opinią obrzymiej większości rzemiosła wielkopolskiego i pomorskiego.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili Stan rokowań traktatowych

Rokowania o rewizję naszych traktatów handlowych uległy w okresie letnim pewnemu opóźnieniu. Stało się to z dwóch przyczyn: 1) okres letni jest okresem urlopowym, w którym przedstawiciele naszych kontrahentów byli „nie do mówienia”, 2) przygotowania do konferencji londyńskiej i jej 7-tygodniowy przebieg zaabsorbowały kierowników polityki handlowej wszystkich państw w takim stopniu, że bieżące rokowania traktowe musiały ulec zwłocze.

Krytyczny dzień 11 października r. b., stanowiący datę wejścia w życie naszej nowej taryfy celnej, jest już bliski a ciągle jeszcze jesteśmy daleko w polu z rokowaniami traktatowymi. Dotychczas ustaliliśmy odcinki nowej taryfy w stosunku do dwóch załędwie państw: Austrii i Belgii. Najważniejszą część pracy pozostaje jeszcze do wykonania, mianowicie zawarcie „kluczowych” traktatów z Francją i Czechosłowacją. W kołach rządowych liczą się, że rozmowy z Francją zostaną ukończone około połowy bieżącego miesiąca i że bezpośrednio potem rozpoczyna się rokowania z Czechosłowacją. Nadto brane są pod uwagę drobne poprawki w stosunku do niektórych z tych państw, które posiadają w Polsce niższe konwencje, podlegające oczywiście zmianom w związku z wejściem w życie nowej taryfy. Delegacji naszego ministerstwa przemysłu i handlu mają huk pracy, której muszą poddać w ciągu jednego miesiąca.

Przyszłość polskiej polityki handlowej zarysowuje się wyraźnie. Powołanie do życia branżowych organizacji wywozowych jest ostatnim ogniwem w łańcuchu faktów, który wytknął kierunek wymiany towarowej Polski z zagranicą.

Odbiegliśmy daleko od klauzuli największego uprzywilejowania („knu”), figurującej we wszystkich traktatach handlowych. Okazało się bowiem, że w interesie Polski leży, aby ze zniżki celnej, przyznanej jednemu kontrahentowi, nie mogli korzystać wszyscy inni kontrahenci związani z nami traktatami, opartymi na „knu”. Ze specjalnej zniżki celnej powinni korzystać tylko ten kontrahent, który wzamian za nią użyczył towarom polskim specjalnych udogodnień na swoim rynku.

Dla obejścia „knu” stworzono u nas kontyngentowanie przywozu, u mieszczając na listach zakazów przywozu blisko 80 proc. towarów importowanych do Polski, a następnie wyznaczając kontyngenty, których wielkość została uzależniona od wzajemnych koncesji, wymienionych między Polską i poszczególnymi państwami. W ten sposób postąpiono o krok naprzód przy wytworzeniu równowagi naszego bilansu handlowego.

To jednak nie wystarczyło. Przy kontyngentach ramowych okazuje się dość często, że importerzy jednego z krajów kontrahujących z powodów natury nieprzewidzianej (sezonowej lub koniunkturalnej) odebrali mniej towaru, niż przypuszczano, tj. że jeden z kontrahentów umowy kontyngentowej został w trakcie jej realizowania pokrzywdzony. Wypracowano więc nowy sposób równoważenia bilansu handlowego: system umów kompensacyjnych. Polega on na tym, że importer każdego z zainteresowanych państw jest zobowiązany przy każdej transakcji do wyeksportowania towaru do państwa drugiego o wartości równąjącej się każdorazowemu importowi.

Celem wykonywania kompensacji sensu stricto powołuje się u nas, równoległe do siebie, kilka branżowych związków eksportowych. Tak więc nasza polityka handlowa pewnymi krokami zmierza do wyszukania sobie kilku stałych odbiorców na produkty polskie i stałych dostawców towarów importowanych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Z dn 4 września br. obniżono stopę dykontową Banku Włoskiego z 4 na 3 i pół procent Stopa lombardowa Banku będzie zmniejszona z 5 na 4 proc.

— Rząd rumuński przeznaczył 300 milj. lei na budowę elewatorów zbożowych które mają być zbudowane w rozmaitych punktach kraju.

— Rząd belgijski przystąpi w połowie września br. do wypuszczenia pożyczki wewnętrznej na sumę 1½ miljarda franków.

Poprawa gospodarcza w Czechosłowacji

(Korespondencja własna).

Praga, we wrześniu 1933.

Rada czechosłowackiego Banku Narodowego na ostatnim swem posiedzeniu szczegółowo rozpatrywała sytuację gospodarczą Czechosłowacji na tle światowego życia gospodarczego. Rada doszła do przeświadczenia, że niemal we wszystkich państwach da się zauważyć oznaki poprawy sytuacji gospodarczej. Jeżeli nie przejawia się ta poprawa w konkretniejszych formach, to przypisać to należy przede wszystkim stosunkom politycznym, jak również niejasności i niepewności w międzynarodowych stosunkach gospodarczych i na rynkach kredytowych. Ożywienie, jakie nastąpiło w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Francji, Włoszech i Niemczech dotyczy przeważnie tylko rynku wewnętrznego. We wszystkich tych państwach daje się zauważyć wzrost produkcji, wzrost wewnętrznego obrotu towarowego a wreszcie i pewne tendencje zwykłego poziomu cen. To wszystko jest symptomem ożywienia koniunktury, która — gdyby rozszerzyła się i na pole międzynarodowe, oznaczałaby nowy okres rozkwitu gospodarstwa światowego.

Jednak w dziedzinie międzynarodowych stosunków gospodarczych sytuacja nie jest pocieszająca. Coraz to wyższe taryfy celne i nowe kontyngenty zaprowadzane są we wszystkich niemal krajach. Jeszcze gorzej ma się rzecz z wypłatami międzynarodowymi. Regulacja dewiz i ograniczanie wypłat międzynarodowych przyjmuje coraz to ostrzejsze formy, długie zagraniczne spłacane są nieregularnie, a międzynarodowy ruch kapitałowy prawie zanikł zupełnie. Jeżeli dodamy do tego znaczną niepewność polityczną, spowodowaną polityką dzisiejszego rządu niemieckiego i niejasnymi planami Mussoliniego w odniesieniu do Europy środkowej, łatwo zrozumieć, dlaczego symptomy poprawy gospodarczej nie mogą nabrać konkretnych kształtów i zamienić się w rozmach gospodarczy.

Rada czechosłowackiego Banku Narodowego następnie zajmowała się sytuacją gospodarczą Czechosłowacji. Stwierdzono tutaj również pewną poprawę koniunktury gospodarczej, chociaż jeszcze daje się odczuć depresję we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. Przypisać to należy temu, że dla Czechosłowacji, mającej wielki przemysł eksportowy, nie wystarcza ożywienie tylko na rynku wewnętrznym. Przedewszystkiem stwierdzić należy dobre urodzaje, których zbiory właśnie zostały ukończone. Wielkie znaczenie będą miały zbiory chmielu.

Otwarcie amerykańskiego rynku wywarło korzystny wpływ na chmielnictwo czechosłowackie. Starsze zapasy zostały sprzedane po cenach nadzwyczaj wysokich a tegoroczne zbiory, które nie są zbyt wielkie, ale natomiast doskonałej jakości, mają wszelkie warunki korzystnego spieniężenia.

W dziedzinie przemysłu niektóre jego gałęzie wykazują znaczny wzrost produkcji, dzięki czemu zmniejszyła się liczba bezrobotnych i to o wiele więcej niż w roku poprzednim, chociaż ruch budowlany nie jest tak wielki. O rozmiarach ubytku bezrobocia świadczą dwie cyfry. Najwięcej bezrobotnych było w lutym, kiedy naliczono ich 920 182, podczas gdy w lipcu było bezrobotnych tylko 636 000 tj. o 284 000 mniej.

Drugim przykładem dowodzącym poprawy koniunktury może być produkcja żelaza i stali, produkcja węgla kamiennego i wyrób koksu. Statystyka wykazuje następujące cyfry:

	w tysiącach tonn	
	lipiec 1932	lipiec 1933
prod. węgla kam.	792	832
koksu	87	107
żelaza	28,4	42,5
stali	51,6	53,3

Wreszcie trzecim przykładem jest statystyka obrotu handlu zagranicznego. Obrót ten wzrasta, chociaż powoli, od początku roku, o czym świadczą poniższe cyfry:

	w milionach koron cz.	
	styczeń 1933	lipiec 1933
import . . .	388	585
eksport . . .	389	501
razem:	777	1.086

Należy zaznaczyć, że przemysł czechosłowacki liczy się z możliwością rozszerzenia produkcji, o czym świadczy fakt, że w życiu gospodarczym silnie przejawia się dążenie w kierunku powiększenia przywozu surowców.

Wreszcie Bank Narodowy stwierdził w lipcu znacznie większy napływ wkładek do banków i kas oszczędności. Od początku roku starych wkładek ubywało a napływ nowych był znikomy. W lipcu natomiast odływ wkładek został wstrzymany i przeciwnie poczęły napływać nowe wkładki. Sytuacja korony czechosłowackiej na rynku wewnętrznym i jej kurs na giełdach zagranicznych są ustabilizowane i nie wykazują żadnych wahań.

Wynika z tego wszystkiego, że w Czechosłowacji daje się zauważyć wyraźne oznaki poprawy sytuacji gospodarczej.

N. Ż.

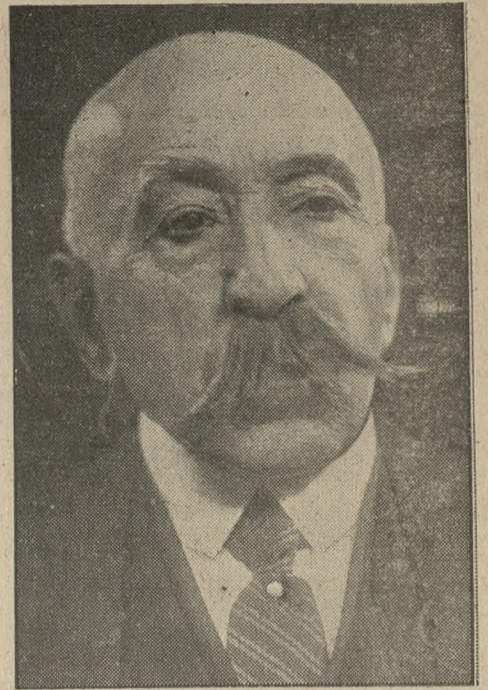
Przy rozpoczynającym się zwapnieniu naczyń krwionośnych użycie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa prowadzi do regularnego wypróżnienia i obniża wysokie ciśnienie krwi.
Tg 286

KRONIKA GOSPODARCZA PODATKI I OPŁATY

(p) Przed uregulowaniem spłat należnych składek ubezpieczeniowych w rolnictwie. W ub. tygodniu bawiła w Warszawie delegacja Naczelnej Organizacji Zjednoczonego Rolnictwa i Przemysłu Rolniczego Zachodniej Polski z Poznania celem przedstawienia rządowi fatalnych skutków przewlekanej sprawy wprowadzenia w życie przepisów nowej ustawy o scalonym ubezpieczeniu społecznym w zakresie ubezpieczenia pracowników rolnych na wypadek choroby oraz niezaloczenia dotychczas rozłożenia na spłaty zaległości pracodawców rolnych w instytucjach ubezpieczeń społecznych, które na terenie Wielkopolski i Pomorza wynoszą ok. 14 milj. zł. Delegacja przyjęta była przez pp. ministrów opieki społecznej, rolnictwa i reform rolnych. Po wysłuchaniu postulatów przedstawionych przez delegację p. minister opieki społecznej oświadczył, że wprowadzenie art. 212 nowej ustawy ubezpieczeniowej (zniesienie kas chorych w rolnictwie) nastąpi w dniu 1 października r. b., co zaś dotyczy się zaległych składek w instytucjach ubezpieczeniowych, to rozłożenie ich na długoletnie raty nastąpi w najbliższym czasie w drodze specjalnego rozporządzenia.

Z KRAJU

(k) Przed rozpoczęciem rokowań o rewizję polsko-francuskiej konwencji handlowej. W dniu 7. bm. rozpoczynają się w Paryżu rokowania o rewizję polsko-francuskiej konwencji handlowej z dn 9-go grudnia 1924 r., których faza wstępna odbyła się już w czerwcu br. Rokowania te mają na celu doprowadzenie do zawarcia nowego układu handlowego aryfowego, o-

Francuski minister marynarki, gen. Leygues, który zmarł nagle w tych dniach.

partego na nowej polskiej taryfie celnej, która, jak wiadomo, ma wejść w życie 11 października br.

(k) **Nowy sposób opłacania przesyłek listowych.** Min. poczt i telegrafów opracowało projekt wprowadzenia obrotu pism opłacanych przez odbiorców za pozwoleniem zarządu pocztowego. Projektowana innowacja spotkała się z życzliwym przyjęciem mze strony instytucji samorządu gospodarczego. (az)

Z RYNKÓW NABIAŁU

Sytuacja na rynku maślanym pozostała bez zmiany, mimo, że okres sprawozdawczy od 30. 8. — 4. 9. 33 przypadł na początek nowego miesiąca i temsamem liczyć można było na zwiększone zapotrzebowanie.

Rynek krajowy kształtuje się w dalszym ciągu bardzo spokojnie. Notowania komisji nabiłowej w Warszawie obniżono do zł 3,00 za kg loco Warszawa dla drobnego hurtu. Notowania te odpowiadałyby cenie sprzedaży loco mleczarnie poznańsko-pomorskie zł 2,60 do 2,70 za kg. Mniej więcej takie same ceny obowiązują na Śląsku, gdzie stwierdzić można znaczny napływ maśła małopolskiego. Towar ten gatunkowo nierównomierny i przeważnie drugorzędny zdołał jednakowoż ze względu na tanieść w znacznej mierze usunąć z rynku maśło poznańskie. W Katowicach sprzedaje się maśło w detalu po cenie zł 2,80 — 3,40 za kilogram.

Sytuacja na rynkach zagranicznych nie uległa znaczniejszym zmianom. Notowanie w Berlinie pozostało na dotychczasowym poziomie mk. 123,— za 50 kg franco stacja odbiorcza za I gatunek, mk. 117,— za 50 kg franko stacja odbiorcza za II gatunek, mk. 110,— za 50 kg franko stacja odbiorcza za III gatunek przy mocnej tendencji. Ceny eksportowe wahają się temsamem w uzależnieniu od gatunku od zł 2,90—3,10 za kg. Inne rynki zagraniczne ze względu na nieodpowiednie ceny, względnie brak kontyngentów, nie przedstawiają jeszcze dla nas rynków zbytu.

W dniu 4 b. m. płacono za jaja towar świeży normalnej wielkości zł 115—120 za skrzynię 24 kopową. Tendencja utrzymana.

Powrót polskiej ekspedycji polarnej do kraju. Członkowie ekspedycji przybyli do Gdańska szwedzkim statkiem „Utklippan”, skąd kutrem badawczym „Ewa” pojechali do Gdyni, gdzie odbyło się w gmachu PIM’a, oficjalne powitanie. Na fotografii widzimy członków ekspedycji z ojca i w portce gdańskim. Od lewej: Władysław Łysakowski, prof. Michał Siedlecki z synem Stanisławem, który był na Wyspie Niedźwiedziej i p. Centkiewicz z Warszawy z synem Czesławem, również członkiem ekspedycji.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Środa, 6 września 1933.

Słońce: wschód 5.11; — zachód 18.30; —
długość dnia 13 godz. 19 min.
Księżyc: wschód 18.52; — zachód 7.57; —
po pełni.

Stan pogody według sprostżeń Instytutu
Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Środa, godz. 7 rano: Temperatura po-
wietrza umiarkowana plus 13 st. C.,
pochmurno, wiatr północno-zachodni,
ciśnienie atmosferyczne wysokie 759
mm. — W ub. dniu temperatura naj-
wyższa plus 12 st. C., najniższa plus
8 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań
Państwowego Zarządu Wodnego:
Wczoraj — 0.41 m, dzisiaj — 0.42 m.
Kal. rzk.: Zacharyasz Pr.; jutro Jan M.,
Regina P. M.
Kal. słow.: Drogowit; jutro Domostaw.

Z POZNAŃSKIEGO

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** Dy-
plom i tytuł magistra praw uzyskali: pp
Antoni Rembowski ze Skrzynna, w woj.
łódzkim, Wilhelm Zygmunt Wurch z
Błaszek, w woj. łódzkim, Leopold Ed-
mund Okoński z Głogowa, w woj. łódz-
kiem, Andrzej Klemens Adolf Glaubicz-
Rokossowski z Warszawy, Janina Micha-
lina Machurzanka z Łysej Góry, w woj.
kieleckim, Kazimierz Walenty Zalewski
z Gacek, w woj. pomorskim, Leszek Ja-
nowski z Poznania, Antoni Marjan Osten
Sacken z Poznania. Dyplom i tytuł magi-
stra nauk ekonomiczno-politycznych o-
trzymał p. Edmund Krzymień z Szamotuł,
w woj. poznańskim.

— * **Z targu.** Dnia 6. b. m. na placu
Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg
masła wiejskiego 3.00—3.20 zł; 1 kg ma-
sła mleczarskiego 3.40—3.60 zł; 1 kg
twarogu 0.60—0.80 zł; za litr śmietany
1.20—1.60 zł; litr mleka pełnego 2.0—2.2 gr;
mendel jaj 1.40—1.50 zł.
Za mięso: 1 kg. słoniny świeżej
1.70—1.80 zł; słoniny wędzonej 2.00—2.20
zł; wieprzowiny 1.40—1.80 zł; wołowiny
1.40—1.80 zł; cielęciny 1.20—1.80 zł; skopo-
winy 1.30—1.60 zł; koziny 1.00—1.20 zł;
smałcu 2.40—2.60 zł.

— * **Z drób i drobnicy.** kura 1.80
do 3 zł; kaczkę 2—3.50 zł; żeś 4—6.50 zł; pa-
ra gołębi 0.90—1.20 zł; indyk 6.00—9.00 zł;
perlica 2.50—3.50 zł; królik 1.30—1.40 zł;
para kurcząt 1.80—3.50 zł.

— * **Z jarzyny płacono:** 1 kg ziemni-
ków 6—8 gr; 1 kg szpinaku 30—40 gr;
1 pececz piętuski 10 groszy; 1 kg ce-
buli 10 gr; 1 kg bobu 40—50 gr; główka zie-
lonej sałatki 8—10 gr; 4 kilogramy rabarberu
10 do 20 groszy; 1 młd ogorków 1.00—1.50
zł; pececz marchwi 8—10 gr; kalafior 10
do 60 gr; 1 kg pomidorów 30—40 gr; 1 kg.
fasoli 50—80 gr.

— * **Z ryby:** 1 kg. szczupaka 2.80—3.20
zł; okonia 1.40—2.00 zł; lina 2.40—2.80 zł;
suma 2.60—3.00 zł; mietusa 2.40—3.00
zł; leszcza 1.40—2.00 zł; 1 kg biał ryb 0.60
do 1.20 zł; 1 kg sandacza 3.40—4.00 złot.;
1 kg karasia 0.80—1.60 zł; 1 kg węgorza
3.00—3.60 zł; 1 kg karpia 2.60—2.80 zł; za
ryby śnięte płacono 40—60 gr mniej; men-
del raków 0.60—2.50 zł.

— * **Z grzybów:** 1 kg grzybów suszo-
nych 6.40—8.00 zł; borowików 0.80—1.60 zł;
kurków 60—80 gr; pieczarek 1.00—1.20
zł; maślaków 60—80 gr; rydzów 1.60—2.40
zł; innych grzybów 0.40—0.80 zł.

— * **Z owoce:** 1 kg owoców suszonych
1.60—2.40 zł; 1 kg jabłek 20—70 gr; 1 kg
borówek (brusznice) 60—80 gr; 1 kg gru-
szek 30—60 gr; 1 kg śliwek 50—80 gr.
Targ ożywiony. Ceny bez zmian. (hu)

— * **SAMOCHÓD ZDERZYŁ SIĘ Z
TRAMWAJEM.** Przy wylocie ul. Prusa i
Dąbrowskiego zderzył się samochód ciężar-
kowy PZ 10692 z tramwajem linii nr. 7.
Tak tramwaj jak i samochód zostały lek-
ko uszkodzone. (kl)

— * **USIŁOWANE SAMOÓJSTWO.**
Na ul. Małeckiego 8 targnęła się na życie
trując się łyżelem kobieta lekkich obyczaj-
ów Marja Smolarska. Desperatkę zabra-
ło z ulicy pogotowie ratunkowe i przewio-
zło ją do szpitala miejskiego. (kl)

— * **P. KAZIMIERZ BOROWCZYK**
(Wąły Jana III nr 12) prosi nas o zazna-
czenie, że z osobnikiem tego samego imie-
nia i nazwiska, aresztowanym w związku
z wykryciem oszukańczej spółki Hewrol
w Poznaniu, nie ma nic wspólnego.

— * **P. MICHAŁ MAJEWSKI,** zam przy
ul. Działuńskich 2, prosi nas o zaznaczenie
że z aresztowanym onegdaj kieszonkow-
cem nie ma poza nazwiskiem niczego
wspólnego.

— * **WYJAŚNIENIE.** W związku z no-
tatką policyjną o rzekomą kradzież pi-
eniędzy p. K. w lokalu p. Koczarowskiego
ul. Klasztorna 6, zainteresowani informu-
ją, że pieniądze się odnalazły i zostały po-
szkodowanemu zwrócone.

— * **UJAWNIONE OSZUSTW PO-
ZYCZKOWYCH.** W areszcie policyjnym
osadzono 40-letniego Jana Juska z Pozna-
nia (ul. Woźna 14). Juska, z zawodu rze-
komo rolnik i kupiec, trudnił się werbo-
waniem kandydatów na pożyczki zagranic-
zne. Nadawał on w pismach ponętne
ogłoszenia i polecał pożyczki zagraniczne.
Okazało się niebawem iż jest on oszustem
wobec czego nastąpiło jego aresztowanie.
Policja wzywa ewentualnych poszkodowa-
nych do złożenia zeznania w celu ujawnie-
nia rozmiaru dokonanych oszustw. (kl)

W trosce o zdrowie dziatwy

Magistrat miasta Poznania pobudował nowe ogródki i dziecińce

W ostatnim czasie dyrekcja ogro-
dów miejskich w Poznaniu przepro-
wadziła kilka poważniejszych prac o-
kolo upiększenia wyglądu miasta. —
Przedewszystkiem ukończono większe
roboty na pl. Waszyngtona i terenach
pobliskich między gmachem anatomii
uniwersyteckiej, ul. Rektora Święcic-
kiego, cmentarzem żydowskim i ul.
Śniadeckich. Przedewszystkiem usu-
nięto szereg fundamentów po budyn-
kach Powszechnej Wystawy Krajowej,
w celu umożliwienia przeprowadzenia
normalnych prac ogrodniczych. Plac
Waszyngtona jest ukończony i publicz-
ność zdaje się chętnie już tam prze-
bywać. W najbliższych dniach usta-
wione będą ławki. Całość pomysłu
jest estetycznie i dostrojona wyglądem
do wielkich gmachów uniwersytec-
kich.

W pobliżu, przy ul. Śniadeckich a
cmentarzem żydowskim i budynkiem
powystawowym „Polonia Zagranicą”
założono placyk do zabaw dla dzieci.
Urządzone tam miłe miejsce do zabaw
dziecięcych, upiękzone zielenią i u-
rozmaicone huśtawkami, kołobiegami,
dołem z piaskiem itd. Samo urządze-
nie placyku ma na celu odciążenie
pobliskiego parku Wilsona, w którym
bawiące się dzieci nie znajdują dość
miejsca.

Wspomnieć też jeszcze wypadła, że
miasto zajęło się porządkowaniem za-
niebdanych trawników między nowe-
mi budynkami uniwersytetu przy ul.
Grunwaldzkiej.

Na dziedzińcu miejskim przy Dro-
dziej Dębskiej zbudowano brodziankę.
Jest to basen betonowy, zbudowany
na środku dziedzińca, w którym ba-
wiące się dzieci będą mogły bro-
dzić w niegłębokiej wodzie. W miej-
scach najplytszych jest wody na 25 do
30 cm, a w najgłębszych, woda docho-

dzi do głębokości 80 cm. Basen sam
urządzony jest w ten sposób, że nie
może on być zanieczyszczony pias-
kiem przez dzieci, gdyż żeby dojść do
brodzianki muszą bawiące się tam
dzieci przejść przez otaczający je ka-

nalik, gdzie spluczą piasek z nóg. Ino-
wacją ta, jakkolwiek przychodzi w
późny już sezon letni, jest niewątpli-
wie bardzo pożyteczna a dzieci przyjm-
ją ją z entuzjazmem. Nowość ta
kosztuje miasto około 60 tys. zł. (kl)

Skazaniec czeka na łaskę

Do godz. 11.30 nie nadeszła z War-
szawy odpowiedź na prośbę adwokata.
skazanego na śmierć Różewicza, ape-
lującego do łaski Prezydenta. Różewicz

znajduje się w więzieniu przy ul. Młyń-
skiej, gdzie przygotowano wszystko do
egzekucji.

Z POZNAŃSKIEGO

— * **GNIĘZNO.** (Znalezienie pocisku ar-
tyleryjskiego) W ub sobotę znaleźli mie-
szkańcy wioski Komorowo pod Gnieznem
na polach pocisk artyleryjski. Sprawa za-
jęta się żandarmerja wojskowa.

— * **GEBICE.** (Wykrycie złodziei rowe-
rowych) Już od dłuższego czasu gra-
wała na terenie powiatu mogileńskiego
dobrze zakonspirowana szajka złodziei
rowerowych, która dopuszczała się licz-
nych kradzieży rowerów. Przez dłuższy
czas uchodziło to złodziejom bezkarnie
lecz ostatecznie policja trzemeszeńska,
mając pewne poszlaki przeprowadziła re-
wizję u niejakiego Owczarza Tad. w
Osówcu, u którego znaleziono kilka skra-
dzionych rowerów. W wyniku dochodzeń
policyjnych wykryto dwóch dalszych
wspólników z Trzemeszna i Kozłowa
Wszystkich aresztowano i osadzono w
więzieniu.

— * **GOSTYŃ.** (Bezczelność żydowska).
Żydzi, odjeżdżając z jarmarku, który od-
był się tu 31. 8. 1933 niedość, że wywieźli
z Gostynia z kieszeni obywateli polskich
dużo pieniędzy, ale pozwolili sobie na
ostre wyzwicka pod adresem obywateli
polskich. Na dworcu jeden z Żydów, po-
sprzecząwszy się z restauratorem aworco-
wym co do wysokości rachunku, miał
wyzwickami: polskie świnię (polnische
Schweine — verdammte Polacken itp.) a
na jednego z miejscowych obywateli, któ-
ry na wyzwicka te zareagował, rzucił
szklanke. Na interwencję obecnych przy-
zjąszi z Żydem o wym, spisano protokół
w drodze, na jednej ze stacyj.

— * **JAROCIN.** (Teatr). Od kilku dni
oglądamy w naszym mieście afisze Teatru
Narodowego z Poznania, który w sobotę,
8 bm. wystąpi gościnnie z Władysławem
Brackim w rolach głównych na sali kina
„Wiktorja” w świetnej sztuce p. t. „Jan
III, Sobieski pod Wiedniem” i w „Maze-
pie” J. Słowackiego w roli wojewody.
Teatr przywozi wszystkie swoje dekoracje.

— * **KORONOWO.** (Pożar.) W zabudo-
waniach rolnika Stanisława Zablockiego
w Janowie pod Koronowem wybuchł po-
żar. Spłonęła doszczętnie stodoła z zbio-
rem żniwnym.

(Stronnictwo Narodowe). W środę 6.
bm. odbędzie się o godz. 20 w lokalu p.
Oszczaaka zebranie sekcji Młodych przy
kole Stronnictwa Narodowego. Na porzą-
dku obrad są ważne sprawy oraz referat
sekr. Pow. Zarządu Stronnictwa Nardo-
wego Kandydatów przyjmuje się przed
zebraniem.

— * **MOGILNO.** (Gościnny występ Te-
atru Narodowego). W czwartek 7. bm
wystawia Teatr Narodowy na naszej sca-

KRATKI SADOWE

Znowu falszerze monet — Nadzorca sądowy defraudantem

W środę przed sądem okręgowym
w Poznaniu stanęli Jan Trojanowski i
Stanisław Kozłowski, oskarżeni o
puszczanie w obieg fałszywych 1-, 2-,
5- i 10-złotówek na ogólną sumę około
300 złotych.

Oskarżeni puszczały fałszywe pi-
eniądze w obieg w Kobylinie. Przewód
sądowy wykazał jedynie winę Ko-
złowskiego, u którego zatrzymano
pewną ilość fałszywych pieniędzy, w
chwili gdy usiłował je puścić w obieg
w restauracji Dawidowskiego w Po-
znaniu. Kozłowskiemu skazano na
rok więzienia.

W tym samym dniu zasiadł na ła-
wie oskarżonych kupiec Tad. Schmidt,
urodzony w r. 1885 w Rąszkowie pow.
odolanowskiego, zamieszkały w Po-
znaniu przy ul. Miękiwicza 11.

Oskarżony, posiadający maturę i
studja wyższe na W. S. H., był nadzor-
cą sądowym całego szeregu firm, m. in.
fabryki „Serwis”, Centrali Oliw itd. i
na tem stanowisku dopuścił się sprze-
niewierzeń na ogólną kwotę 18 tysięcy
zł. Schmidt przyznał się do winy, ze-
znając, że część ipeńędzy skradziono
mu w czasie zabawy w nocnych loka-
lach, część zaś zużył na wydatki osobi-
ste, opłatę lokalu, sekretarza i t. d.

Wobec przyznania się oskarżonego,
sąd ograniczył przesłuchanie świad-
ków, których wezwano w ilości 5, rezy-
gnując przedewszystkiem z przesłu-
chiwania dalszych przedstawicieli po-
szkodowanych firm. Schmidta skaza-
no na 2 lata więzienia. Obu sprawom
przewodniczył wiceprezes s. o. p. So-
siński, oskarżał prok. p. Rzepecki.

Naganka na narodową organizację robotniczą

Z Ostrowca piszą do „Gaz. Warsz.“: Cały Ostrowiec jest pod wrażeniem naganki, jaką „sanacja” z laskawym współudziałem zarządu głównego i dyrekcji zakładów ostrowieckich prowadzi w stosunku do pracowników zakładów, członków organizacji narodowych.

Organizacje narodowe, polityczne i zawodowe na terenie powiatu opatowskiego zdobyły sobie dominujące stanowisko. Powiat, posiadający socjalistyczno-komunistyczne tradycje z przed wojny — powiat, który w Polsce niepodległej był domeną żywiolów jak najbardziej radykalnych (komun, niez. partja chłopska, ludowcy i t. d.), dzięki ofiarnej, pełnej poświęcenia pracy całego szeregu ludzi — stał się ostatnio jednym z najmocniejszych ośrodków życia narodowego. Na terenie zakładów ostrowieckich, zatrudniających parę tysięcy robotników, najsilniejszym związkiem był Zw. Zaw. „Praca Polska”, skupiając ponad 1000 ludzi Koła Stronnictwa Narodowego w liczbie około 200, pokrywały swą siecią cały powiat.

Nic dziwnego, że było to solą w oku

menerom, sanacyjnym w osobach niedokończonych „inżyniera” Radwana — szefa biura technicznego, oraz dr. Holla, lekarza Kasy Chorych, naturalnie — Żyda. Od dłuższego czasu dochodziły pogłoski o mającym nastąpić „ataku”. Przed paru tygodniami było cały szereg aresztowań. W piątek, 1 b. m., całkiem nieoczekiwanie, zredukowano z fabryki cały zarząd „Pracy Polskiej” w osobach pp. Frączaka — urzędnika, Heby, Lewandowskiego i Góry — robotników, ludzi cieszących się jak najlepszą opinią wśród przełożonych i kolegów. Widocznie merytrycy sanacyjni doszli do porozumienia z dyrekcją zakładów i w ten sposób wspólnie zlikwidowali ruch narodowy. Tę uległość na żądania kończącej się „sanacji” robotnicy polscy będą zarządowi zakładów dobrze i długo pamiętać, z praw swoich nie rezygnując.

Związki zawodowe będą swoich ludzi broniły do ostatka. Odpowiedzialność za ewentualne konsekwencje, jakie spowodują ostatnie rugi, całkowicie ponosi zarząd zakładów i miejscowa „sanacja”.

O zmianę polityki gospodarczej w elektrowni bydgoskiej

Z Bydgoszczy donosi (x): Elektrownia bydgoska, jak to już wzmiankowaliśmy w artykułach o projekcie elektryfikacji powiatu bydgoskiego, budowana była z tem przeznaczeniem, aby stać się centralą elektryfikacyjną dla całej pobliskiej okolicy. W tym właśnie celu zastosowano turbiny o możliwościach produkcji prądu znacznie większych od zapotrzebowania samej Bydgoszczy.

Niestety dotychczas zasięg elektrowni bydgoskiej nie przedostaje się poza granice samego miasta i ogromna ilość prądu, produkowanego w niej, ginie bezużytecznie. Sprawa elektryfikacji powiatu bydgoskiego przez bydgoską wytwórnię prądu ugrzęzła wczesną wiosną roku bieżącego wśród rozmaitych komplikacji prestiżowych, politycznych, osobistych i t. d. Czy obecnie myśli się poważnie o tej kwestji, trudno dociec, a jeśli tak, to podobno wysuwa się raczej koncepcję elektryfikowania powiatu przy pomocy prądu z elektrowni pomorskich w Gródku i Żurze, a nie z elektrowni bydgoskiej.

Sąsiedni powiat, inowrocławski, zdawałoby się również powinien być naturalnym odbiorcą prądu bydgoskiego od tej chwili, gdy w Bydgoszczy powstała poważna centrala elektryczna. Niestety i tutaj nie mówi się o czerpaniu prądu z Bydgoszczy, natomiast prowadzi się podobno pertraktacje i nawet parafuje projekt umowy na dostawę prądu dla powiatu

inowrocławskiego z elektrownią w dalekim Włocławku.

Gdy się weźmie pod uwagę niewątpliwą pewność, że dostarczanie prądu z Bydgoszczy do powiatu bydgoskiego i nawet inowrocławskiego, ze względu na bliskość i równość terenu, jest łatwiejsze i przeto musi być ekonomiczniejsze, niż z elektrowni pomorskich czy z Włocławka, trzeba się poważnie zastanowić, w czem leży przyczyna pomijania elektrowni bydgoskiej przy kombinacjach elektryfikacyjnych najbliższych powiatów. Czy wypadkiem nie w błędnej polityce bydgoskich władz miejskich? Czy nie w małej ruchliwości i zabiegliwości miejscowych czynników komunalnych?

Bez chęci uchybienia komukolwiek wyrazić musimy przypuszczenie, że elektrownia bydgoska już conajmniej od roku, jeśli nie dwóch, stać się była powinna centralą elektryfikacyjną dla sąsiednich powiatów, gdyby decydujące w tej sprawie czynniki miejskie umiały być zdobyć się na bardziej rzutką i energiczną politykę ekspansywną.

Elektrownia musi być przedsiębiorstwem żywym. Nie można jej kępować biurokratyzmem uzależnieniem od różnych instancji, lecz raczej trzeba narzucić nakaz, aby szła potrzebom życia naprzeciw, aby w swej polityce te potrzeby nawet wyprzedzała i urabiała je według własnych, zgór. powziętych wytycznych.

Prawda, że w dzisiejszych warunkach trudno przewidywać przyszłość. I to prawda, że elektrownia miejska, jako przedsiębiorstwo publiczne, za każdy krok nieopatrzny może być poddawana surowej krytyce, szczególnie, jeśli krok taki spowoduje chociażby drobne straty materialne dla miasta. Ale czynniki odpowiedzialne za politykę elektrowni powinny sobie postawić pytanie zasadnicze: czy nie największą dla miasta stratą jest to, że codziennie pewna i znaczna ilość prądu pozostaje niewyżyskana?

W związku z koncepcją elektryfikowania powiatu bydgoskiego przez Gródek i Żur, a inowrocławskiego przez Włocławek, potrzebna jest, zdaniem naszym, rewizja dotychczasowej polityki gospodarczej elektrowni bydgoskiej. I to zaraz, dzisiaj, bo jutro może być zapóźno.

Z BYDGOSZCZY

— Inowacja na kolejkę powiatowej. Bydgoska kolejka powiatowa na przestrzeni Bydgoszcz - Koronowo zamierza jeszcze w miesiącu wrześniu uruchomić specjalny wagon silnikowy, zaopatrzony w silniki benzynowe, światło elektryczne oraz ogrzewanie. Wagon będzie mógł pomieścić od 50 — 60 osób, w tem około 40 miejsc siedzących. Pociąg silnikowy w razie potrzeby otrzymywać będzie wagony dodatkowe. Szybkość znacznie większa, niż dotychczasowych pociągów parowych. Podróż Bydgoszcz do Koronowa trwać ma 45 min. Przystęp do Koronowa — Koronowo i z powrotem ten nowy pociąg przebywać ma 4

cowal na terenie komitetu oświatowego T. C. L. Społeczeństwo, a szczególnie młodzież z zalem żęga zasłużonego opiekuna i wytrwałego pracownika. Z szkoły powszechnej przeniesiony został do Kępy nauczyciel Świątek Równiej i p. Świątek udzielał się pracy oświatowej i wychowawczej poza szkołą i pozostawił po sobie miłą pamięć.

(Z zakładu SS. Nazaretanek). Wskutek nikłej ilości zgłoszeń, odstąpiły Siostry Nazaretanki od zamierzonego otwarcia klas szkoły powszechnej w bież. roku odkładając otwarcie na rok przyszły. W roku bież. ograniczono działalność tylko do prowadzenia przedszkola dla dzieci w wieku przedszkolnym.

— * OSTROW. (Na Jasną Górę). W środę, 6 bm. wyjeżdża stąd pociągami nadzwyczajnym parafajna pielgrzymka do Częstochowy. Pątnicy w liczbie przeszło 400 jadą pod kierownictwem ks. Klausa (Grot). Staraniem Arcybrygady Maćki Chrześcijańskich pobudowano tu na dziedzińcu kościelnym okazałą grołę Matki Boskiej z Lourdes z ołtarzem do odprawiania nabożeństw. Poświęcenie grotty nastąpi 1 października rb.

— * WRZEŚNIA. (Prezes „Strzelca” kradł koszule wojskowe). W czasie odbywania służby wojskowej w ub. roku niej. Jan Glowacki z Wszemborza, pow. wrzesiński, kradł na szkodę Skarbu państwa bieliznę oraz koszule wojskowe. Po odbyciu służby wojskowej G został prezesem „Strzelca” w Wszemborzu. Dziwnym zbiegiem okoliczności sprawa kradzieży wyszła na jaw. Przeprowadzona przez żandarmerję wojskową rewizja dała wynik pozytywny i Glowacki stanie niebawem przed sądem.

— * SZAMOTUŁY. (Pozdrowienie z Hitlerlandu) Pewien funkcjonariusz straży granicznej przychwycił w Wronkach balonik do którego była przyczepiona karteczka z napisem „Ein Gruss aus Lichtenberg, Heil Hitler”.

Imponujące zebranie Stronnictwa Narodowego w Pabjanicach

Z Pabjanic donosi (ws): 3 b. m. w sali „Sokoła” odbyło się wielkie zebranie Stronnictwa Narodowego przy udziale około 1000 osób. W podniosłych słowach do zebranych przemówił red. „Pielgrzyma”, poseł kaszubski p. Małozz, poczem zabrał głos p. pos. Dzierżalski i wygłosił okolicznościowe przemówienie w związku z rozpoczęciem kursu kandydatów Młodych Stronnictwa Narodowego. Następnie p. Wajs odczytał komunikat zarządu miejscowego Koła, informujący członków o mającym się odbyć podobnym zebraniu w sali „Sokoła” w dniu 8 października br. i powołaniu komitetu ufundowania sztandaru Stronnictwa.

Zkolei dekorowano mieczkami Chrobrego 42 członków Młodych Str. Nar., do których przemówił w gorących słowach ks. kanonik Rogoziński, prosząc, by oznakę godnie nosili i nigdy nie wyparli się idei narodowej.

Zebranie zakończono odśpiewaniem „Roty” i hymnu Młodych. Przewodniczył w zastępstwie prezesa adw. Feliksa Rembielińskiego p. Stanisław Kuśmider. Po zebraniu Młodzi zgłowali ks. kanonikowi Rogozińskiemu i p. posłowi Małozzowi gorącą owację, wręczając każdemu z nich wiązankę kwiatów.

Zdemaskowanie oszukańczej afery w Jutrosinie

Aresztowanie Żyda Hugona Wagnera

Z Jutrosina, pow. Rawicz donosi (k): W ostatnich dniach osadzono tu w więzieniu miejscowego kupca Żyda Hugona Wagnera, stojącego pod zarzutem dokonania całego szeregu oszustw. System oszustw Wagnera był dwójaki: albo sprzedawał towar na weksle lub też pożyczając od swoich klientów gotówkę na obciążoną, ponad miarę hipotekami posesję. Na pożyczki hipoteczne obiecywał procent bardzo wysoki i to nęciło wszystkich jego klientów. Jeżeli sprzedawał towar na weksle, to brał je naprzód, nie wydawał towaru, a gdy nadchodził termin płatności, obiecał, iż weksle wykupi sam, twierdząc, iż brak mu tylko „narazie” gotówki. Przyszywał oczywiście, że weksle zaraz zniszczy. Mówił tak przekonująco, że cała rzesza klientów uwierzyła i dawała Wagnerowi nieraz ostatnie grosze na honorowanie weksli. Gdy termin płatności nadszedł, dyskontowane w banku weksle poszły do protestu. Niektórych klientów, zastawiających się tem, iż już raz zapłacili i dali Wagnerowi pieniądze wprost do rąk, zlicytowano. Po raz drugi za-

placił 3 tys. zł np. rolnik z Jezior, p. Stanisław Hoffman, p. Gotfryd Dziubala z Jutrosina miał płacić 500 zł, p. Herman Weigelt z Jutrosina 1500 zł, p. Stanisław Zgliński 800 zł., rolnik Emil Heidenreich ze Śląskowa 1200 zł, p. Stanisław Kubiak z Pawłowa 200 zł i rolnik Michał Kubiak z Piskorni 1500 zł.

Sumy, pobrane na pożyczki hipoteczne były również poważne. Np. rolnik Bartkowiak z Rogożewa poszkodowany jest na 2 tys. zł, p. Jan Kaczmarek z tej samej miejscowości na 500 zł, p. Paschkowa z Jutrosina 1000 zł, robotnik Wincenty Dudziński z Elżbietkowa w pow. gostyńskim na 1000 zł, p. Teresa Przysiańska z Jutrosina na 170 zł, Mikołajczyk z Jutrosina na 500 zł, Stanisław Juskowiak z Osieka na 1500 zł, Walenty Kok z Jutrosina na 300 zł, „Spar- und Darlehnskasse” w Bojanowie na 1500 zł, ślusarz Duda ze Stariego Sielca na 500 zł, Piotr Baumeller z Pakosławia na 1000 zł, Antoni Tomczak, urzędnik skarbowy z Rawicza na 500 zł.

razy dziennie, wychodząc z punktów krańcowych co 3 godziny. W związku z uruchomieniem tego nowego pociągu liczba dotychczas kursujących pociągów parowych ulegnie znacznej redukcji.

— Zebranie kupców. We wtorek wieczorem odbyło się w Resursie Kupieckiej plenarne zebranie Tow. Kupców pod przewodnictwem prezesa pos. Lewandowskiego. Poza sprawami organizacyjnymi omawiano na zebraniu tem kwestję wymagającą się z miesiąca na miesiąc konkurencji obcoplemiennego kupiectwa na terenie Bydgoszczy i okolicy, jak również sprawę ekspansji polskiego kupiectwa z zachodu na centralne i wschodnie dzielnice Rzeczypospolitej. Omawiano również konieczność licznego udziału kupiectwa bydgoskiego na zjeździe i kongresie kupiectwa w Toruniu w dniu 24 bm. z okazji uroczystości 700-lecia miasta Torunia.

— Zebranie rodzicielskie w gimnazjum T. N. S. W. odbyte w poniedziałek w salce gimnazjum T. N. S. W., przy ul. Kujawskiej, zgromadziło powyżej 100 osób. Prełożona zakładu, p. Porzyńska, podała krótki zarys historii i rozwoju gimnazjum, stwierdzając, że rok bieżący wykazał silny wzrost uczenia, których ilość w klasach gimnazjalnych i przygotowawczych przekracza 420. Do wzrostu frekwencji niemało przyczyniło się obniżenie czesnego dla dzieci urzędników państwowych, do wysokości czesnego w szkołach państwowych, czyli do 220 zł rocznie. Gmach gimnazjum wewnątrz odnowiono i urządzono ładną obszerną świetlicę dla młodzieży. Żywa działalność wykazują kółka naukowe młodzieży oraz drużyny narcerskie.

— Zgłaszanie adresów szoferkich. Prezydent miast Bydgoszczy wzywa wszystkie osoby, posiadające zezwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych do zgłoszenia ich adresów w miejskim urzędzie porządku publicznego przy ul. Grodzkiej 25, pokój 20.

— Kradzieże. Pelagia Pniowska, Gdańska 95, w pewnym składzie kolonialnym przy ul. Gdańskiej pozostawiła torebkę z zawartością 50 zł. Gdy po chwili spostrzegła brak torebki i powróciła po nią, już jej w składzie tym nie znalazła. Policja jest na tropie sprawcy kradzieży. — Franciszkowi Michalakowi, fryzjerowi z Kcyni, skradziono w restauracji przy ul. Marcinkowskiej 104 zł i zegarek wartości 45 zł. — Antoniemu Pilińskiemu, właścicielowi fabryki musztardy przy Nowym Rynku, skradziono z podwórza 2 koła od wozu. — Stefanowi Białce, Ugory 40, nieznaną sprawcy, wszedłszy do mieszkania przez okno, skradł ubranie i pewną ilość bielizny.

— Ujęto: 2 osoby za kradzieże i 1 za włamanie.

— Dyżury aptek: Od 4 — 10 września apteka pod Aniołem przy ul. Gdańskiej, apteka Przy Placu Teatralnym i apteka Karasiewicza na Szwedcerowie.

— Fałszywe dziesięciozłotki. Fałszerze srebrnych 10-złotówek znaleź musieli na terenie Bydgoszczy nową grupę kolporterów fałszywych monet, poza osadzonymi już w więzieniu członkami bandy Kleina i Zyznarskiego. W ostatnim tygodniu stwierdzono posuszenie w obieg kilkuset nowych fałszyfikatów. Policji udało się w poniedziałek aresztować 4 osoby, trudniące się kolportażem fałszywych 10-złotówek.

— Tragiczna śmierć starca. We wtorek 5 bm. prawie 80-letni emeryt August Lunkenbein, zam. przy ul. Wincentego Pola 16, wychodząc ze swego mieszkania, spadł ze schodów i roztrzaskał sobie głowę. Zaznaczona karetka pogotowia odwozila ofiarę tragicznego wypadku do szpitala Diakonisek, lecz staruszek w drodze zmarł z powodu pęknięcia czaszki.

Cedula Gieldy Żywej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 6. 9. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład. wag., dost. bież. za 100 kg. w złotych:

Ceny transakcyjne: żyto 25 tonn 14,00; otręby żytnie 15 tonn 8,90.

Ceny orientacyjne: żyto 13,75 — 14,00; pszenica 19,25—20,00; jęczmień przemiałowy 13,75—14,00; jęczmień browarowy 15,00—16,00; owies 12,25—12,50; mąka z 65% wł. work. 21,00 — 21,50; mąka p 65% wł. work. 33,00—35.; otręby żytnie 8,00 — 8,50, otręby pszenne 9,00—9,50; otręby grube 9,25—9,75; rzepak zimowy 31,00—33,00, rzepak zimowy 3300—3800; siemie lniane 35,00—37,00; gorczyca 39,00—41,00; peluska 12,00—13,00; groch Wiktorja 20,00—22,00; groch Folgera 22,50—24,50; mak niebieski 56,00—58,00; ziemniak jadt. 2,50—2,80.

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 461 tonn, pszenicy 373 tonn, jęczmień browarowy 75 tonn, jęczmień przemiałowy 277 tonn, owsa 15 tonn, mąki pszennej 59 tonn mąki żytniej 107 tonn, otrąb żytnich 162 tonn, otrąb pszennych 111 tonn, kończyński białej 2,5 tonn, peluski 15 tonn, rzepaku 15 tonn, grochu Wiktorja 30 tonn, maku białego 15 tonn, maku niebieskiego 6,3 tonn.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: W L. Malinowska 5 zł, razem z poprzednio pokwitowaniami 141,20 zł.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

OBRAZY W IKSIE

Ustawienie stolików do kawy w sali wystawowej poznańskiego I. K. S.-u ma tę dobrą stronę, że ułatwia publiczności zapoznanie się z obrazami. Na wystawę idzie się przeważnie raz tylko (albo też zupełnie się nie idzie) tutaj natomiast wstępnie się chętnie i kilka razy, by coś wypić a przy tej sposobności przyjrze się obrazom. Ułatwia to sytuację, zwłaszcza jeśli chodzi o sztukę nowoczesną, z którą trzeba się zżywać bliżej, by ją zrozumieć. Rzecz ma się podobnie jak z muzyką. Moniuszki słuchamy z przyjemnością, bo jest już dzisiaj łatwy — trudniej natomiast jest z Szymanowskim, którego trzeba kilka razy z uwagą wysłuchać, by zrozumieć. Tak samo jest z malarstwem: Falał, Wyspiański, Stanisławski, nawet Wyczółkowski przed kilkunastu laty byli trudni do zgryzienia, dzisiaj rozumiemy ich z łatwością. Nowoczesne malarstwo sprawia widzowi nowe trudności, które zczasem również znikną.

Tytus Czyżewski jest właśnie jednym z tych malarzy, z których sztuką trzeba żyć się dobrze, ażeby jej walory objąć. Należy on do czołowych polskich modernistów, malarstwo jego jest wybitnie oryginalne, nacechowane wysoką kulturą, zdobytą przez długie lata pobytu w Paryżu. Jest na wystawie jeden jego południowo-francuski pejzaż z Collioure, z przed kilku laty, kiedy operował jeszcze silnymi kontrastami (czerwień dachów, głęboki błękit łódek i morza, zieleń gór). Dzisiaj te silne akcenty giną, ustępując miejsca gamie spokojnej, szlachetnie stonowanej. Dla laika będą one na pierwszy rzut oka zrozumiałe, lecz dłuższe przebywanie z nimi odkrywa bogactwo subtelnych odcieni barwnych, wielką ekonomję środków, jakimi artysta wydobywa efekt malarstwa a specjalnie kolorystyczny. Dla fachowca-malarza, który oczywiście lepiej rozumie wymowę barw, są te obrazy bardzo silną emocją. Mam na myśli przede wszystkim martwą naturę z kwiatami — zarazem bardzo oryginalnie skomponowaną — i „Pejzaż z Rudek”. Portret p. S. posiada oryginalną, właściwą Czyżewskiemu koncepcję formy, zdobnej w barwne ornamenty i szaty, którą zrezygnuje uzupełnia po stronie lewej na postumencie umieszczony wazon z kwiatami.

U Dołżyckiego tendencja do przybliżania dawnych silnych kontrastów kolorystycznych, wywołała obecnie zabrudzenie palety. Czarna farba ma służyć do przytłumienia jaskrawości; osiąga do artysty ze skutkiem w portrecie A. M. Swinarskiego, który przytem jest starannie modelowany i oryginalnie skomponowany, natomiast portret lekarza wojskowego jest — niewiadomo dlaczego — poprostu zakopcony czernią. Martwa natura rozerwana w koncepcji a w kolorze zanadto brutalna — zato portret dziecka w stołeczku jest może najbardziej malarstwo interesującym obrazem.

Elster odzyskał na nowo cały swój żywy temperament malarzy, odpowiednio trzymany na wodzy, i dzięki temu zdobywa poważne wyniki. Piótna jego są żywe, soczyste i czyste w kolorystyce. Odnosi się wrażenie, że artysta chce przetłumaczyć technikę akwarelową, z którą jest dobrze obeznany, na olejną, wykorzystując przytem z pasją i wyczuciem zalety tak bajecznego materiału, jakim jest farba olejna. W dążności do uzyskania jak najczystszej kolorystyki bierze wprost z palety niemieszane cynobry, ultramaryny, zielenie i układa z nich na płótnie wesołą i ruchliwą arabeskę. Przekonywa również jego rytmiczny a zarazem celowy dotyk pędzla. Wyszczególnić należy widok na miasteczko Gniew, oraz „Ulicę”. Są to obrazy głośne. Kolory ich rozmawiają ze sobą na cały głos i wymachują rękami, podobnie jak ich autor... na miasteczko Gniew, i „Ulicę”.

Potworowski w dalszym ciągu rozwija swoje etudy kolorystyczne i wzbogaca ich harmonję bardziej treściwymi i intensywnymi akordami. Założenie malarskie obrazu wciąż jeszcze dekoracyjne. W martwej naturze „Bazant” silny róż ściany zajął się mocno o czerwono-brązową płaszczyznę stołu, tworząc podstawowy dwójdzwięk dla całości kolorystycznej. Te same dwie barwy, dodając jeszcze do nich błękit, wzięła również p. Seidenmanowa („kapistka” z Paryża) za podstawowy akord do swej martwej natury z owocami. Podobnie jak Potworowski, konstruuje i ona obraz z pla-

DWADZIEŚCIA JEDEN?

Warszawa, 4 września.

Jeżeli ziszczą się zapowiedzi i reklamy, tj. jeżeli w Warszawie będzie grało od października dwadzieścia jeden teatrów, to... to niestety dobieć jakim będzie ich los. Trudno przypuścić, aby teatrom przybywało widzów, jeżeli widzom nie przybywa pieniędzy i jeżeli nie ubywa kin, które trzy razy dziennie nęca publiczność łatwością dostępu, brakiem płatnej i przymusowej garderoby, zapowiedziami w rodzaju „piekielny żar niesamowitej erotyki” w dodatku świetnością aktorstwa i reżyserji, bo i to trzeba sprawiedliwie przyznać. Poziom filmu jako widowiska bywa często pierwszorzędny i swem dociąganiem w najdrobniejszych szczegółach wynagradza nonsens scenarjuszy, rywalizując zwycięsko z najsłynniejszymi pod tym względem libretami oper.

Stosunkowo mniej kłopotu będą miały teatry subwencjonowane, więc byłe teatry miejskie, administrowane „poręczająco” przez dyr. Krzyżowskiego, ale przez miasto wspierane, oraz teatry szympanowskie, mające dostęp do kas ministerstwa oświecenia. Przy tem jedne i drugie umniejszają koszty, redukując gaże aktorskie w sposób niemal fantastyczny, jeżeli wziąć za tertium comparationis up dochody aktorów z przed czterech lat. Nietylko „gwiazdy”, ale też użyteczności były wówczas sytuowane ultraministralnie. Dzisiaj to się zmieniło z gruntu. Gaża tysięcy złotych będzie nieczęstym apanażem. — Przytem gwiazdy muszą pożegnać się z naziemją, iż odbiją sobie „nędzę” warszawską za pomocą wycieczek na prowincję. Ostatni rok był pod tym względem katastrofalny i zadał kłan śmieszemu wyobrażeniu iż wprawdzie w Warszawie pieniędzy niema, ale na prowincji walają się po ziemi. Bez wyjazdów się tu i owdzie nie obędzie, lecz dostojni podróżni będą musieli zejść z hymnu do prostej powieści i zadowolić się nieraz dziesiątkami złotych, tam gdzie dawniej liczyło się tylko na setki. A pewnie i te dziesiątki będą inkasowane z wdzięcznością.

Wracając do teatrów, to znaczna część owej kabalistycznej czy też karcianej cyfry dwudziestu jeden przypadnie na teatry kabaretowo-rewiowe. Scen o poważniejszym zakroju w repertoarze, personalu i w zamierzeniach artystycznych będzie stosunkowo niezbyt wiele. Wśród tych byle miejskie, dwie szympanowskie, dwie Adwentowiczowsko-Szyllerowskie (Ateum i Kameralny), jedna Jaraczowsko-Modzelewska i jedna (teatr jednoaktówek), pod reżyserją Trzczińskiego. Niezbyt wiele, ale wiele jak na rezerwar publiczności, którym Warszawa rozporządza. Dyrekcje będą musiały wziąć się na pazury, aby coś dla siebie wykonać przy takiej ciasnocie. Trzeba przyznać, że spisy aktorów i zapowiedzi repertoarowe świadczą o dużych zbrojeniach do nadchodzącej kampanji.

Zajmę się nimi osobno przy najbliższej sposobności. Dzisiaj tylko pochwycam wiadomość, że twórczość polska będzie uwzględniona w miejskich Rostworowskiego („U mety”), Pawlikowską („Egipska pszenica”), słycał o nowym Miłazewskim i nowym Szaniawskim Polski ma zacząć Przybyszewskiej „Sprawę Dantona”, potem „Lilla Weneda”. Kiedrzyński coś z pewnością dostarczy, Grubiński podobno przygotowuje rękopis, może Grzymała-Siedlecki przypomni sobie znów o scenie, skoro powieść już wydrukował? Kameralny myśli o kaspro-wiczowskim „Marcholcie” i o „Mocaru” Brzozowskiego. Nawet Ateum bierze się do „Kordjana i chama”, przerobionego z głośnej powieści Kruczkowskiego. A w sezonie jeszcze napewno spadnie to i owo z nieba. Pod tym względem sezon zapowiada się interesująco. T. W.

szczyzn barwnych, tylko bardziej lekkich i przejrzystych. Także i Taranczewski w trzech swoich płótnach ostatnio malowanych („Autoportret”, „Autoportret przy stole” i „Artysta i model”) poddał się urokowi dekoracyjności, która — zdaje się — jednak mniej leży w jego naturze. Dlatego też bardziej przekonująco działają jego dwie martwe natury, bardziej plastycznie pojęte a zarazem kolorystycznie bogate.

W „Portrecie córki” Lama czuje werwę i temperament malarzy: błę-

ŻYCIE KULTURALNE

NA ODSIECZ KAZIMIERZA NAD WISŁĄ

Z Warszawy donoszą nam (pr): Kazimierz Dolny, czyli dawniej Kazimierz Nad Wisłą, przechodzi metamorfozę. Tak jak z żydowskiego miasteczka stał się kolonią malarską (patrz: wiele wystaw i na nich mnogie pejzaże wszelkich wyznań malarskich) tak z kolonii staje się letniskiem — i to niepokoi zarówno malarzy, jak i miłośników swoistej kazimierskiej malowniczości. Ad usum letników-lalków, którzy coraz liczniej zjeżdżają, miałby się Kazimierz zmodernizować, odnowić, odwoić także (co by mu się przydało), uhotelic, upensjonac itd. itd. Wszystko dla uczynienia go ośrodkiem przemysłu letniskowego, do czego ma istotnie dużo danych.

Tymczasem taki postęp ekonomiczny niweczy nieraz piękno, zwłaszcza gdy ono polega w znacznej części na malowniczym zaniedbaniu, decydującem o „charakterze” miejsca. To też grono bardzo wybitnych architektów i malarzy, którzy właśnie so-

bie teraz w Kazimierzu plażują, założyło tam sekcję kazimierską warszawskiego Towarzystwa Ochrony Zabytków. Ma ono czuwać nad zbyt szybkim i artystycznie groźnym modernizowaniem Kazimierza i w danym razie zapobiegać ma przy pomocy brachium saeculare, tj. Urzędu Konserwatorskiego.

Nikt rozsądny przeciw temu nie mieć nie może, chociaż młodzi potomkowie pupilów króla Kazimierza już teraz zarzucają chałaty na twarz, niby starzy Rzymianie swoje togi na znak żaloby, iż interes nie będzie szedł takim tempem, jak sobie wyobrażali. Ale może im trafić kto do delikatnego rozumu wyjaśnieniem, że skoro swoją letniskowość zawdzięczał ma Kazimierz właśnie swemu charakterowi to niszczyć ten charakter równałoby się niszczeniu interesu? W każdym razie artystów i architektów zaczęli dobrą sprawę i oby ją wygrali.

NAUKA

Goethe w różnych językach. Bibliotekarz książnicy „Die deutsche Buecherei” w Lipsku dr. Tiels ogłosił artykuł o przekładach Goethego na języki obce i o wydaniach niemieckich. Dzieła zbiorowe Goethego ukazały się dotychczas po niemiecku w 150 wydaniach, z których największe t. z. weimarskie, ma 133 tomy. Edycja japońska ma 19 tomów fińlandzka 7, żydowska w żargonie cztery tomy. Z dzieł poszczególnych na czele stoi oczywiście „Faust” z 700 wydaniem. Ukazał się on w przekładzie na wszystkie języki europejskie oraz na arabski, chiński, tuarecki, gruziński, japoński i hebrajski. „Herman i Dorota” ukazał się po hebrajsku trzy razy, raz nawet po starogrecku. Zagranicą wielkim popytem cieszy się „Werther” liczący 203 przekładów, podczas gdy niemieckich wydań miał tylko 97.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Teatr podhalański. Z Zakopanego donoszą nam (ph): Po przedstawieniach danych w samym Zakopanem, nasz teatr regionalny i ludowy (naprawdę ludowy, bo grają górale) uda się do paru miast na Podkarpacie, a pewnie przejedzie się po Słowacyzynie, gdzie go przyjętoby z otwartymi rękami. Zajmuje się tym teatrem p. Helena z Rojów Rysiardowa, góralka autorka i aktorka, współdziałają plastycy z kopciańscy, w ich liczbie p. Malicki wiceprezes zakopiańskiego oddziału Polskiego Tow. Teatralnego. Dotychczas wystawiono „Podhale tańczy” oraz „Karczmę” — dwa widowiska ściśle regionalne.

LITERATURA

Conrad i Shaw na filmie. W paryskim czasopiśmie „Marianne” opowiada Paul Morand o swej niedawnej rozmowie z Shawem. Stali przy oknie. Shaw wyjrzał i rzekł: „Jak ten Londyn się zmienił! Każdy najprostszy dom, tak jak ten naprzykład, miał dawniej ogródek. Ogródki były ozdobą Londynu. Dzisiaj ja jestem jedną z ozdób Londynu i dla tego uważam za rzecz niesprawiedliwą, iż za prawo mieszkania tutaj muszę płacić podatki”. Opowiadał dalej, jak przed laty został zdjęty na filmie (niemym) z Józefem Conradem. „Zobaczysz siebie na ekranie byłem zdumiony, że mam takie niezdarne i niepowiązane gesty”.

1800 pozycji bibliografji Gorkiego zestawil leningradzki historyk literatury S. Baluchatyj. Z tego 310 pozycji należy do beletryjtyki, zaś 835 do publicystyki. Bibliografja sięga od r. 1892 do 1933.

POLONICA WŁOSKIE

Włoch o Fredrze. Znajomość Fredry wyjątkowo chyba przejawia się poza Słowiańczyzną. Pierwsze studjum o tym pisarzu, napisane w języku włoskim, wyszło z pod pióra dr. Stefana w r. 1930. Teraz zaś Fredrą zajął się młody sławista włoski p. Luigi Salvini z Rzymu. W Rassegna Nazionale z kwietnia b. r. wydał jednoarkuszowy szkic p. t. „Alessandro Fredro”, gdzie nakreślił sylwetę komediopisarza, przeszedł pokrótce najważniejsze utwory, podkreślił walory sztuki Fredrowej, jej polskość, plastycy charakterystycy, walory socjalne i moralne. Najcenniejsze dla nas to, co autor pisze, zestawiając Fredrę z Goldonim. Podobno p. Salvini przełożył „Śluby panienskie” na język włoski. (P.)

MUZYKA

„Podatek” na Bayreuth. Festiwal wagnerowski w Bayreuth są imprezą kosztowną, a napływ cudzoziemców jest w tym roku mały, tak że deficyt wypadnie poważnie, a może groźnie. To też w sferach rządowych berlińskich powstała myśl, aby stworzyć źródło dochodu dla festiwalu bayreuckich. Od dzieł Wagnera nie potrzebują już teatry płacić spadkobiercom tantiemy, gdyż termin ustawowy upłynął. Jest więc zamiar, aby nalożyć na nie z powrotem tantiemy, którąby wpłynęła do kas państwowych i byłaby przekazywana zarządowi festiwalu. Poza tem miałyby wyjść zakaz wystawiania „Parsifala” przez teatry niemieckie wogóle, tak aby dzieło to mogło być śpiewano tylko w Bayreuth. Ten ostatni projekt byłby możliwy do urzeczywistnienia, gdyż ogromne trudności przy wystawianiu „Parsifala” sprawiają, że ukazuje się on dość rzadko. Natomiast obłożenie wszystkich dzieł Wagnera tantiemą mogłoby stać się krokiem ryzykownym. Liczba oper w Niemczech została ogromnie zredukowana, istniejące zaś robią bokami. Powiększenie kosztów eksploatacji przy dziełach Wagnera mogłoby zesunąć je w repertuarze na plan dalszy. A trzeba pamiętać, że n. p. w roku ubiegłym i tak wystawiono w Niemczech więcej razy Verdiego, niżeli Wagnera...

KRAJOZNAWSTWO

Nowy przewodnik po Kaliszu. Jako wydawnictwo kaliskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego ukazał się nowy przewodnik po tem starem wielkopolskim mieście. Wyszł on z pod pióra znanego na polu regionalistyki kaliskiej Władysława Kwiatkowskiego. Po treściwym przedstawieniu dziejów Kalisza zajmują się autor poszczególnymi dzielnicami miasta. Przechodzi Kalisz od stacji kolejowej, jako punktu, skąd przybywają turyści. Omawia więc najpierw przedmieście wrocławskie, potem śródmieście, wreszcie inne skraje miasta na północ, północ-wschód, wschód i południe zachód i uzupełnia swą pracę podaniem wiadomości o wycieczkach, jakie można odbywać do piękniejszych okolic Kalisza z uwzględnieniem wycieczek Prosną. Kalisz, jako stare miasto, posiadające sporo zabytków, zwłaszcza po kościołach, pomimo zniszczenia przez Niemców w 1914 r., zasługuje na większą uwagę i dlatego dobrze się stało, że jego miłośnicy rejestrują zabytki i podają opis. Całość ujęta jasno, przedstawia w zwięzłym zarysie przeszłość, zabytki i ważniejsze obiekty Kalisza. Dobrze świadczy o autorze i Towarzystwie Krajoznawczem, że tę pracę poświęcono pierwszemu historykowi Kalisza Adamowi Chodyńskiemu, w setną rocznicę jego urodzin. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Miesięcznik Heraldyczny” (wydawany przez oddział warszawski Polskiego Tow. Heraldycznego). Rok XII, Nr. 9. Treść: O. Halecki: „W rocznicę odsieczy Wiednia”. — Dr. Otto Forst de Battaglia: „Ze studjów genealogicznych nad epoką Jana III Sobieskiego”. — Bronisław Bouffal: „O pochodzeniu i herbie rodu Bouffalów-Doroszkiewiczów”. — Sprawy Towarzystwa — Członkowie Polskiego Towarzystwa Heraldycznego. — Komunikat. — Resumé — Redakcja: Tow. Heraldyczny. Biblioteka Ordynacji Krasieńskich, Okólnik 9, Warszawa.

kit sukni zestawil z kolorami ciała i tła (żółć i czerwień) w silnie brzmiący akord. Obraz drga życiem, zwłaszcza gdy zestawimy go z sztywnym i jakby konwencjonalnym portretem „Dziewczynki”. W krajobrazach daje tym razem więcej sentymentu i nastroju, niż zagadnień czysto malarskich.

U Krzyżańskiego jeszcze wciąż za dużo reprodukcji natury na surowo, a mało celowej i świadomej transpozycji rzeczywistości na malarzką formę. Rzecz to zapewne nielatwa,

lecz towarzystwo, w jakim znajduje się na wystawie, obowiązuje do poważniejszego wysiłku; widzimy go już w dolnych partjach „Pejzażu z Ostroga” i w pewnych fragmentach „Pejzażu z Krzemieńca”. Jeden z aktów kobiecych ma przyjemny koloryt, w innych raz niedociągnięty rysunek.

Wystawa ma zresztą poziom wysoki i jeśli I. K. S. będzie nam w przyszłości dawał wystawy podobne i lepsze, to dobrze się nam zasługuje i spełni nadzieje.

J. Mroziński.

Krajowy lotniczy konkurs turystyczny

Tegoroczny krajowy lotniczy konkurs turystyczny rozpoczął się w sobotę i ma być przeglądem naszych pilotów sportowych przed zbliżającym się challenge 1934. Zgłosili się wszyscy czołowi piloci sportowi a więc kpt. Halewski, kpt. Hirszbland, por. Pronaszko, inż. Drzewiecki, inż. Grzeszczyk itd. W sobotę odbył się przegląd maszyn. Po pierwszych dwóch próbach prowadzi według przewidywań obliczeń por. Pronaszko przed pilotem Szarkiem i inż. Drzewieckim.

W niedzielę odbyły się dwie pierwsze próby konkursu: próba A lądowanie w kole i B lot w obwodzie zamkniętym. Do próby A stanęły wszystkie 26 samolotów, które zgłosiły się w dniu wczorajszym do konkursu. Polegała ona na lądowaniu w kole jak najbliższej chorągiewki wyznaczającej jego środek, przyczem za każdy metr odległości miejsca lądowania od tej chorągiewki odliczano zawodnikowi po 2 punkty od ilości punktów 200. Każdy z zawodników obowiązany był wyłączyć kontakt na wysokości nie mniejszej od 200 metrów.

Próba ta dawała okazję w pomyślnym wypadku do zdobycia dość znacznej ilości punktów to też zawodnicy korzystali z prawa powtórzenia po raz drugi by zyskać choćby jeden metr odległości. W próbie lądowania obok doświadczonych konkursowców wysunęło się na czoło kilku młodych pilotów biorących stosunkowo od niedawna udział w zawodach sportowych. Najlepszy wynik osiągnął lądujący jeden z pierwszych por. Latwis z Aeroklubu warszawskiego — odległość od środka koła wynosiła zaledwie 4 m.

Lista zawodników uszeregowana się jak następuje: 1. Latwis (Warszawa — PZL 5) 196 p. 2. Drzewiecki (War. — RWD 7) 192 p. 3. Pronaszko (War. — RWD 5) 190 p. 4. Szarek (Lwów — RWD 8) 190 p. 5. Tyrała (Kraków — S 1) 190 p. 6. Kryński (Gdańsk — MN 4) 184 p. 7. Jonikas (Włocławek — MN 5) 184 p. 8. Halewski (War. — RWD 5) 182 p. 9. Giedroyć (Wilno — PZL 5) 178 p. 10. Onosko (War. — JD 2) 172 p. 23. Kapuściński (Pozn. — RWD 4) 46 p. 26. Suszyński (Poznań — RWD 2) 0 p.

Do próby B konkursu to jest lotu w obwodzie zamkniętym stanęli wszyscy zawodnicy poza pilotką Aeroklubu lwowskiego Olszewską, której defekt magneta uniemożliwił start. Pani Olszewska zwróciła się z prośbą do komisji sportowej o przesunięcie jej terminu odbycia tej próby. Komisja przychyliła się w zasadzie do prośby

uzależniając jednak odbyte osobnej próby od możliwości organizacyjnej w związku z ilością zawodów. Wyniki próby B zestawione prowizorycznie przedstawiają się jak następuje:

- 1. Grzeszczyk 337 p. 2. Wysiekiński 337 p. 3. Pronaszko 334 p. 4. Chorzewski 332 p. 5. Szarek 332 p. 6. Drzewiecki 328 p. 7. Rogalski 327 p. 8. Halewski 325 p. 9. Sołtykowski 324 p. 10. Kapuściński 322 p. 19. Suszyński 293 p. 20. Kryński 291 p. 21. Latwis 288 p.

Najlepsze wyniki łączne z obu prób osiągnął według przewidywań obliczeń por. pil. Pronaszko z Aeroklubu warszawskiego. Drugim z kolei będzie pilot Szarek z Aeroklubu lwowskiego, trzecim zaś inż. Drzewiecki z Aeroklubu warszawskiego.

W poniedziałek przystąpiono do trzeciej próby konkursu to jest „Lotu na orientację”. Próba ta ma na celu wykazanie zdolności orientacyjnych — szybkiego obliczenia kursów itp.

Pilot obowiązany był udać się do punktu oznaczonego na doręczanej mu tuż przed startem mapie, zrzuć tam meldunek, który następnie podjęty miał być przez komisarską sportowego — i powrócić do Warszawy w określonym czasie. Oczywiście zawodnicy nie mogli dokonywać tej próby na lotniskach macierzystych i z tych przyczyn próbe tę dla pilotów Aeroklubu warszawskiego wyznaczono w Poznaniu. Również w Poznaniu odbędą się ci piloci Aeroklubu lwowskiego, którzy jak Grzeszczyk i Chorzewski przebywają od dłuższego czasu stale w Warszawie. Również i pilotka Olszewska w związku z przesunięciem jej terminu odbycia próby B — „Lot na orientację” odbędzie z Poznania. Próby w Poznaniu odbędą się 9 bm.

We wtorek, jedna z dwu lotniczek lwowskich p. Wanda Olszewska wycofała się z rajdu, gdyż doszła do przekonania, że nie może ryzykować startu z wadliwie działającym motorem.

Samolot księcia Walji

Anielski następca tronu, książę Walji dokonał w tych dniach pierwszego lotu próbnego swym jachtem powietrznym „Viasra”. Statek ten jest cudem nowoczesnej techniki, a zbudowany został wedle planu samego następcy tronu. Kabina „Viasry” obliczona na osiem osób, zawiera osiem wygodnych foteli skórzanych, wysoka jest na dwa metry i długa na sześć metrów. Miejsce dla pilota chronione jest ze wszystkich stron. Książę Walji jest namietnym lotnikiem, ale dotychczas nie zdał egzaminu na pilota. Kabina pilota oddzielona jest grubą ścianą od kabiny pasażerskiej, tak, że do kabiny pasażerskiej nie dochodzi żaden szmer z zewnątrz.

Jacht urządzony też jest i na loty nocne. Wszystkie fotele są tak urządzone, że można je przemienić na łóżka, a portjery, które ze sobą można spuścić, przedzielają kabinę na trzy odrębne ubikacje. W jachcie znajduje się też bar oraz stolik z maszyną do pisania, na wypadek, jeśli następca tronu zechce w górnych rejonach zafatawać swoją korespondencją. „Viasra” może bez przerwy przebyć 1700 kilometrów, przyczem osiąga z łatwością 210 kilometrów na godzinę.

6000 par narzeczonych

Charbin, stolica Mandżurji, przygotowuje się do jedynej w swoim rodzaju uroczystości: 6000 par wstępuje równocześnie w związku małżeńskie.

Rząd japoński postanowił przed pół rokiem założyć szereg szkół dla przyszłych narzeczonych, celem dokształcenia młodych dziewcząt jako gospodyń. Na kursach tych, które były zorganizowane w każdym większym mieście, młode dziewczęta uczyły się sztuki racjonalnego prowadzenia gospodarstwa, pielęgnowania niemowląt, oraz obowiązków żony i matki w duchu tradycji japońskiej. Właściwym celem tych kursów było ograniczenie w pewnej mierze coraz bardziej rozpowszechniających się w Japonie skłonności do europejskiego luksusu i amerykańskiego snobizmu. Na kursy te uczęszczało 6000 dziewcząt w wieku od 16 do 20 lat, które po ukończeniu otrzymały zaświadczenia państwowe.

Państwo dba również o dalsze losy tych pańien. W ostatnich miesiącach tysiące nieżonatych urzędników japońskich osiedliło się w nowym, pod protektorem japońskim pozostającym kraju Mandżukuo. Młodzi ci ludzie tęsknią za ogniskiem domowym, odpowiadającym zwyczajom i obyczajom ich kraju. Rząd japoński wezwał zatem dziewczęta, które ukończyły „szkoły narzeczonych” i chcą wstąpić w związek małżeński z Japończykami, przebywającymi w Mandżukuo, do zgłoszenia się u odpowiednich władz. Z nielicznymi wyjątkami zgłosiły się prawie wszystkie

„dyplomowane narzeczone” i równocześnie prawie tylu narzeczonych z Mandżurji. Wybór nastąpił zapomocą wspólnej wymiany fotografii i zaślubiny 6000 par są już faktem prawie dokonanym.

W najbliższych tygodniach liczne okręty, przybrane barwnym kwieciami, przepłyną morze Japońskie i przywożą na stały ląd młode dziewczęta spragnione więzów małżeńskich. Nastąpi wówczas w Charbinie największa na świecie uroczystość zaślubiny 6000 młodych par...

Po powrocie

Przejsie z sezonu letniego do jesienno-go, którego linją demarkacyjną jest przykry powrót z wakacji do miasta, jest dla pani egzaminem zręczności w zastawianiu się do nowych warunków, egzaminem dobrego smaku w wyborze nowych toalet. Zamiana uzdrowiska, plaży czy letniska na dobre znane, a teraz trochę nowe mury miasta zmusza ją do pozostawienia na dnie kufrów kolekcji pstrych pyżam, lekkich sandałów, trzymających się na jednym tylko pasczku, oblockowanych sukienek na popołudnie i całego ekwipunku wakacyjnego, tak starannie dobieranego w czerwcu. Obwisłe rękawy wydają się jej nieznosne, dawno nienoszone rękawiczki — zbędne, wysokie obcasy — uciążliwe.

Jednym z atutów popularności mody są jej niespodziewane zwroty w przyszłość, szybkość, z jaką porzuca „to co się nosi teraz”, aby lansować „to co się będzie nosiło”. Twórcy nowych kreacji krawieckich usiłowali już wśród upalnego lata zaskoczyć szerokie masy ciesząc się wysoką temperaturą elegancji nowymi modelami... futer. Wiodnia, złożona z opalonych nagusów plaży nadatlantycznej, podziwiała w skwarne popołudnie modelki, otulone w ciepłe futerzane płaszcze. Kontrast rozgrzanego powietrza i palącego słońca z puszystością płaszczy był bardzo zabawny.

W naszym klimacie jednak myśl o mroźnej przyszłości nie jest tak nieaktualna. Jesień zbliża się szybkimi krokami i już teraz zaznacza się w stroju akasmitem kapeluszy, ciemniejszymi barwami kostiumów i płaszczy. Mgliste zapowiedzi mody jesiennej zaczynają nabierać coraz ostrzejszych konturów, nowe szczegóły wylaniają się z powodzi niejasnych plotek. Wśród powodzi nowych materiałów musimy wybrać kostium w kolorze „lie de vin”, brunatnym lub ciemno-szarym, i płaszczy brunatny lub ciemno-beige z dyskretnym przybraniem futra. Ramiona poszerza się jak dotąd różnego rodzaju fałdami i plisami, talja pozostała na dawnym miejscu i — rzecz najważniejsza — ogólna linja sylwetki pozostaje w jesieni niezmieniona.

Wielkie zmiany i rewelacje, które „wizja w powietrzu”, dołożone zostały prawdopodobnie do sezonu zimowego, niosącego przepych okryć futrzanych i balowych toalet.

W kinie

— Przepraszam bardzo, czy nie zechciałaby pani zdjąć kapelusza, ponieważ nic nie widzę Zapłaciłem za miejsce 3 zł. — A ja za swój kapelusz 35 złotych.

W Roku Świątecznym

na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu ofiarowali do dnia 28. 8. 1933.

297			0921 9P		
Ze skarbony przy Pomniku wybrano:	29.99	C. Szulgowie, Leszno	20.00	W. Ostrowski, Warszawa	3.00
27. 8. 33	28.89	W. Daniel, Poz.	10.00	Z. Sablińska, Warszawa	3.00
28. 8. 33	2.00	O. Nossówna, Skwarzawa	4.00	Majewska, Warszawa	5.00
J. Pieciuchowa, Jasionów	2.00	St. Bednarczukowa, Sokal	1.00	W. Wojda, Żelechów	2.00
M. i J. Urbańscy, Lwów	5.00	Fr. Zgud, Źście Solne	10.00	W. Grząszewicz, Smigiel	5.00
Z. Krykiewicz, Lwów	2.00	F-ma Zachęta, Zakopane	2.00	M. Psuja, Bydgoszcz	3.00
Z. Kluzowa, Łańcut	2.00	Magistrat Miasta Myśleni- ce	2.00	K. Owczarzak, Kościan	3.00
Magistrat Miasta Mikołaj- ów	2.00	Jagoszewski, Nowy Sącz	2.00	J. Jankowski, Morczynny	5.00
W. Soboczyńska, Gałazki Wielkie	4.00	A. Moczulski, Krzemieniec	5.00	Ks. Z. Plich, Kielce	5.00
Dr. M. Nowakowski, Byd- goszcz	5.00	K. Deutscher, Rożyszcze	5.00	H. Kurjer Codzienny, Kra- ków	50.00
T. Fitzermann, Chelmino	2.00	A. Maciejewiczówna, Łuck	5.00	P. Pałka, Kraków	3.00
B. Ruszczyńska, Lublin	1.00	Fabryka Cukru, Włostów	3.00	T. Masłowski, Kraków	2.00
Adw. W. Godlewski, Łuck	1.00	B. Knothe, Ruszcza	20.00	M. Cwierzewicz, Kraków	1.00
M. Langiewiczowa, Toruń 2	5.00	M. Knothe, Ruszcza	5.00	K. Moss, Krzeszowice	5.00
L. Lasik, Poz.	5.00	Stas Knothe, Ruszcza	5.00	S. Głenłowa, Krzeszowice	5.00
J. Rakowska, Krzyżoniki	5.00	Marysja Knotha, Ruszcza	5.00	S. Zbikowa, Krzeszowice	5.00
St. Malicki z żoną, Toruń	5.00	K. Sutterowa, Kalisz	5.00	J. Perkwina, Sokoly	5.00
z wdz. za wysłuchanie prośby	20.00	J. Lewandowski, Kłodawa	5.00	A. Kufel, Chojnice	1.00
Fr. Biskup, Wolsztyn	5.00	B. Trzepierczyńska, Konin	5.00	L. E. Podleski, Czernielow Maz.	1.00
J. Galas, Pniewy	5.00	L. Trzepierczyńska, Konin	5.00	J. Dowmanowicz, Roma- now	5.00
Koto T. N. S. W., Trze- meszno	8.00	L. Piotrowska, Łódź	5.00	Domagalski i Ska, Poznań	5.00
Prof. J. Weiss, Trzemeszno	5.00	M. Zaworski, Wargowo o wysl. prośby	3.00	C. Grodziska, Poznań	5.00
St. Nowak, Trzemeszno	5.00	A. Krupska, Czestochowa	2.00	St. Placzek, Katowice	10.00
Zakład SS. Urszulanek, Otorowo	5.00	Prof. J. Kalafarski, Grębo- szów	1.00	J. Pentakowa, Radzionków	5.00
M. Skórzyńska, Leszno	10.00	M. Fryc, Szegnia	4.00	A. Morys, Swietochlowice	5.00
C. Z. Leszno	2.00	T. Hylowa, Jordanów	1.00	Ks. W. Zieliński, Parze- czewo	52.00
B. i I. Nowickie, Warsza- wa	5.00	W. Kaźmierczak, Czarnków	2.00	A. Pawlikowski, Łódź	5.00
Wl. Sowiński, Wyszoźród	5.00	J. A. J. Dobrzyca, z podz. za łaski z pr. o dalsze	5.00	L. Flakiewiczówna, Łódź	1.00
I. Karbowski, Kleka	5.00	B. Nowiczowski, Łabiszyn	5.00	B. Grajkowski, Chelmino	10.00
W. Stalski, Białystok	20.00	H. Nowicki, Zbaszyń	5.00	St. Pierzelewicz, Pepowo	2.00
Z. Sawicka, Grodzisk Maz.	10.00	J. Pokladek, Przyborowo	1.00	T. Segat, Warszawa	50.00
St. Gieryn, Osiek Mały	10.00	St. Stolaś, Przyborowo	5.00	St. Dulski, Warszawa	3.00
L. Kosztuska, Rosocha	2.00	Fr. Gembiek, Przyborowo	1.00	K. Gasiorowski, Szamocin	2.00
M. Jermzanowska, Warsza- wa	20.00	A. Giembek, Przyborowo	1.00	J. Stolle, Niemen	20.00
L. Prawdzic-Layman, Poz.	1.00	K. Janowicz, Przyborowo	1.00	J. Pokorny, Roś	1.00
Ks. J. Rudnicki, Cieklin	1.00	W. Goderski, Poz.	1.00	Elżbieta hr. Kemar, Szumsk	20.00
Pikulscy, Kraków	2.00	Dr. L. Kocorowski, Rych- tal	5.00	Sieg. Janowicz	2.00
J. i K. Pryczek, Kraków	2.00	Dr. A. Zagórowski, Puck, Pom.	2.50	H. Calko, Ilowo	2.00
Dr. A. Krokiewicz, Kraków	5.00	H. Mieczkowski, Lutomek	5.00	I. Soliński, Jastarnia	3.00
J. Gajewski, Kraków	5.00	A. Stolowa, Kraków	1.00	J. Dembińska, Strómsko	5.00
J. Gajewski, Kraków	2.00	S. Lambertowa, Warszawa	1.00	General I. Ledżowski, Kraków	2.00
W. Mróz, Tarnów	1.00	K. Pietrzak, Warszawa	5.00	W. Lesicki, Lwów	1.00
M. Kółówna, Wadowice	10.00	L. Jaźwiński, Warszawa	2.00	Fr. Eng. Rudniczy, Lwów	5.00
M. Pieszko, Prof. Ginn. Zamość	2.00	Wl. Kwiatkowski, Warsza- wa	1.55	Prof. M. Franke, Lwów	5.00
H. Zielińska, Wieleń	1.00	Z. i L. Lewandowscy, War- szawa	5.00	Bank Cukrownictwa, oddz. Lwów	10.00
K. Łukasiewicz, Przemyśl	2.00	I. Sobczakówna, Warsza- wa	5.00	Ks. W. Frela, Mieksiz No- wy	1.00
J. Klimaszewski, Szczecze- rszyn	1.00	A. Jabłoński, Milanówek	1.00	I. Stachowski, Krotoszyn	2.00

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretarjat św. Marcina 69. m. 17.

Poznańczyk nad jeziorem Tanganika

Niema dziś zakatka na świecie, do kądby nie dotarł kryzys. Leżące nad jeziorem Tanganika w głębi Afryki miasto Usumbura dzieli się na dwie części, europejską i murzyńską. Europejska część dogorywa pod tchnieniem kryzysu. Nie odczuwają jednak kryzysu murzyni. Zajmując opowiada o tem Kazimierz Nowak, śmiały podróżnik z Wielkopolski, który od wielu miesięcy przebiega całą Afrykę. Opowiadanie jego ilustrowane własnymi, pięknymi zdjęciami, przynosi najnowszy (37) numer „Ilustracji Polskiej”, obfity jak zawsze w zajmującą treść i inności ilustracji.

Składają się na nią doskonale feljtony i artykuły, oraz zwykłe działy stałe, jak odcinek frapującej powieści Kawczyńskiego, mody, humor, strona młodzieży i t. d.

nie kupuj
bekwartościowych
preparatów
gotów

W artretyzmie
chorobach wątroby
żołądka i nerek

SKUTECZNE SA JEDYNE
NATURALNE PRODUKTU

VICHY
ÉTAT

ZE ZNAKIEM
VICHY
ÉTAT

ng 5296

Z RÓŻNYCH STRON POLSKI

Stan wód na rzekach województwa krakowskiego

W całej południowej części województwa krakowskiego padały ostatnio deszcze, wskutek czego stan wód podniósł się znaczenie.

Dunajec w Nowym Sączu podniósł się ostatnio do 273 cm, czyli 73 cm ponad stan normalny, Wisła koło Oświęcimia — do 396 cm t. j. 271 cm ponad stan normalny, Skawa utrzymuje się stale na wysokości 86 cm, czyli o 21 cm powyżej stanu normalnego, rzeka Soła w Żywcu opadła z 366 cm na 348 cm.

Odpowiednie zarządzenia zapobiegawcze na wypadek powodzi zostały wydane.

Kurs przygotowawczy dla nowostępujących na Akademii Górniczej w Krakowie.

Stowarzyszenie Asystentów Akad. Górniczej przy współzdziałaniu Stowarzyszenia Studentów Akad. Górniczej, urządza kurs przygotowawczy do egzaminu konkursowego z matematyki i fizyki. Kurs rozpocznie się 12 września i potrwa do 22 września. Opłata za kurs wynosi 10 zł od przedmiotu. Uczestnicy kursu mogą otrzymać na czas kursu w Domu Studentów Akad. Górniczej mieszkanie bez pościeli za opłatą 1,— zł dziennie.

Zgłoszenia osobiste przyjmuje Stowarzyszenie Stud. Akad. Górniczej, Kraków, Al. Mickiewicza 30, w dniach 11 i 12 września.

„Oryginalne” przedsiębiorstwo w Warszawie

Sensację Warszawy stanowi podanie p. Franciszka Zarychty, mieszkańca Ochoty, który zwrócił się do władz miejskich z prośbą o udzielenie mu koncesji na prowadzenie dość oryginalnego przedsiębiorstwa Zarychta organizuje dostawę mleka dla niemowląt. Nie bierze jednak w rachubę mleka krowiego lub koziego, ale zamierza dostarczać mleko od matek. W tym celu — jak twierdzi w podaniu — zaangażował 30 matek, znajdujących się stale pod kontrolą lekarską. Mleko będzie się odcigać automatycznie następnie sterylizować i rozlewać do butelek. Cała ta impreza ma znajdować się pod nadzorem lekarza.

SPORT

Lekka atletyka

„Warta“ — Kolejowe P. W. 42:32, międzklubowe zawody pań: Po długim czasie rozegrano znów lokalny mecz w konkurencji pań. Niestety i tu stanęły znane już zawodniczki, nowych nie ma na lekarstwo. 60 m: 1. J. Kryżanka (W) 8.8 s, 2. Zandecka (K), 3. P. Kryżanka (W); 800 m: 1. Białkowska (K) 2:45.2 m, 2. Wolna (W), 3. Sekulanka (K); 4x75 m: 1. Warta (J. Kryżanka, Kniatówna, S. Kryżanka, P. Kryżanka) 44 s, 2. Kol. P. W.; w wyż: 1. Kniatówna (W) 1.26 m, 2. S. Kryżanka (W) 1.23 m, 3. Zandecka (K) 1.20 m; w dal: 1. Zandecka (K) 4.19 m, 2. S. Kryżanka (W) 4.14 m, 3. Białkowska (K) 4.10 m; dysk: 1. S. Kryżanka (W) 29.23 m, 2. Kniatówna (W) 22.17 m, 3. Olszewska (K) 18.58 m; kula: 1. S. Kryżanka (W) 9.36 m, 2. Olszewska (K) 8.37 m, 3. Gogulska (W) 7.89 m. (ig)

Kol. P. W. — „Warta“ komb. „C“ 60:44. Występ nowego zrzeszenia lekkoatletycznego dowodzi coraz to większej popularności tej dziedziny sportu. K. P. W. jest zespołem silnym i wyrównanym, bowiem zasiała go kilku zawodników „Sokoła“ pracowników kolejowych.

100 m: 1. Hoffmann (K) 11.8, 2. Korek (W), 3. Zbiński (K); 800 m: 1. Kościelniak (K) 2:14.0, 2. Korek (W), 3. Kupś (K); 3000 m: 1. Kościelniak (K), 2. Kmieciński (W), 3. Żybura (K); 4x100 m: 1. Kol. P. W. 48.0 s, 2. Warta; 400+300+200+100: 1. K. P. W. 2:16.6, 2. Warta; w wyż: 1. Szukalski i Śmięgielski (W) po 1.54 m, 3. Zawal (K) 1.44 m; w dal: 1. Kupś (K) 5.89 m, 2. Hoffmann (K) 5.79 m, 3. Muszyński (W) 5.77 m; dysk: 1. Szukalski (W) 29.79 m, 2. Zbiński (K) 23.71 m, 3. Skrzypek (K) 27.59 m; oszczep: 1. Patrzykont (K) 50 m, 2. Szukalski (W) 45.10 m, 3. Plackowski (K) 33.60 m; kula: 1. Szukalski (W) 10.91 m, 2. Kupś (K) 10.10 m, 3. Patrzykont 9.91 m. (ig)

Na zawodach w Kuopio w biegu na 3000 m zwyciężył Lehtinen w czasie 8:33.7 o pierś przed Virtanenem i nowym talentem fińskim Pihlpanem. W oszczepie M. Jaervinen uzyskał 73.46 m.

Różne

Sale gimnastyczne. Organizacje zrzeszone w miejskim komitecie w. f. i p. w. mające zapotrzebowanie na sale gimnastyczne mogą zgłaszać odpowiednie wnioski w terminie do dnia 15 bm. pod adresem komitetu — Ratusz, parter, pokój 2. Do wniosku należy podać ilość P. O. S. używanych w roku bieżącym przez daną organizację.

Dzień sportu w Mogilnie, zorganizowany przez miejscową „Pogoń“ przyniósł w poszczególnych konkurencjach następujące wyniki: w biegu ulicznym na trasie 3 tys. m zwyciężył Opaliński, 2. Magiera, 3. Kalinowski. W biegu kolarskim, który po-

przedził w marszu uczestników dnia sportowego, na dystansie 50 km o puchar byłego starosty p. Ślabego, pierwszym był Wienczek z Bydgoszczy. Dotychczasowy dwukrotny zwycięzca tego pucharu p. Henisch z Pakości zajął dopiero dalsze miejsce. W pięcioboju lekkoatletycznym zwyciężył Jasiński Z. z Mogilna przed Sobkowiakiem (wojskowy bawiący w okolicy na manewrach). W piłce nożnej „Pogoń“ pokonała „Vnus“ z Gniezna 2:1. Pogoda niedopisała, to też zainteresowanie zawodami nie było duże.

Tennis

Międzynarodowy turniej tenisowy o mistrzostwo Polski, rozpoczął się wczoraj na kortach „Legji“. W pierwszym dniu Hecht (Cz) pokonał Laszkiewicza (Bydg.), który reprezentował się bardzo dobrze, 6:2, 6:3, 6:4. Kolej wygrał w. o. z Mishu (Rum.), który nie przybył do Warszawy. Tłoczyński wyeliminował Małcużyńskiego 6:1, 6:1, 6:2. W grze pojedynczej pań Merhautowa (Cz) pokonała Grabczyńską 6:0, 6:2. W grze podwójnej pań para Tłoczyński i J. Stolarow wygrała z parą Zbyszewski i Chalier 6:0, 6:4, 6:4. (PAT)

Finały mistrzostw m. Kościana rozegrane w poniedziałek wobec licznie zgromadzonej publiczności przyniosły następujące wyniki: gra poj. pań o srebrny puchar wędrowny: Chmielewski i Rodziejczak (o-baj „Pogoń“ Poznań) 3:6, 6:4, 7:5, 6:3. Gra podwójna pań: Rodziejczak i Chmielewski — dr. Gołonka i Marciniak (K. K. T.) 6:2, 6:1, 6:3. Gra mieszana: dr. Gołonkowie — Rodziejczak i Osmiałowska (Pogoń) 6:3, 6:4. Mistrzostwo w grze pojedynczej pań zdobyła p. dr. Gołonkowa (K. K. T.) bijąc w finale Kokocińską 6:1, 6:1.

RADJO

Czwartek, dnia 7 września 1933 r.
Poznań (335 m) godz. 13.03 płyty gramofonowe; godz. 14.00 giełda; godz. 18.00 tr. z Chelma Lubelskiego; uroczyste nieszpory z okazji święta Ziemi Chełmskiej; godz. 19.15 (W); godz. 19.40 program teatrów poznańskich i Radjostacji; godz. 19.45 (W); godz. 20.00 koncert wokalny; wyk.: H. Dziewińska (sopran), A. Karpacki, art. op. (bar.); godz. 20.40 (W); godz. 21.00 interludium muzyczne w wyk. Stan. Siedlewskiego (organy) i prof. Stan. Pawlaka (skrzypce), tr. z kościoła OO. Jezuitów; godz. 22.00 „Z nad krawędzi“, pogad. B. Cezarego; godzina 22.15 sygnał czasu — komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka kameralno-wirtuozowska (płyty); godz. 12.55 dziennik południowy; godz. 14.55 komunikat Min. Opieki Społecznej dla Państwowych Urz. Pośrednictwa Pracy; godz. 15.00 muzyka z płyt; godz. 15.15 muzyka z płyt; godz. 15.35

Pełny pokarm roślinny

dla kwiatów i roślin pokojowych
nr 5 289

Pastylki nawozowe „Tesp“

Donabycia w d. ogierach, składach nasion i kwiatów. Cena 50 gr za 20 pastylek.

muzyka z płyt; godz. 15.50 muzyka z płyt; godz. 16.00 program dla dzieci; godz. 16.30 duety wokalne (Dudiczówna, Korolkiewicz); godz. 17.00 koncert kameralny w wykonaniu Kwartetu Warszawskiego; godz. 18.00 tr. z Chelma Lubelskiego; uroczyste Nieszpory z okazji święta Ziemi Chełmskiej; godz. 19.45 feljeton pt. „W ogrodzie Sobieskich i Żółkiewskich“ — wyć. dr. Franciszka Szyfmanówna; godz. 20.00 koncert; orkiestra pod dyr. Stanisław. Nawrota i Wacław Kochoński (skrzypce); godz. 22.00 muzyka taneczna; godz. 22.25 wiadomości sportowe; godz. 22.40 muzyka taneczna.

Programy zagraniczne. Budapeszt (550 m) 18.15 koncert ork. operowej, 19.45 rozmaitości, 20.15 koncert kameralny, 21.35 muzyka cygańska; Bukareszt (395 m) 20.20 koncert symfoniczny; Medjolan (501 m) 20.30 „Sakuntala“ opera Alfano; Hilversum (1875 m) 19.45 koncert popularny; Wiedeń (517 m) 20.45 koncert symf., 22.05 gramofon; Langenberg (472 m) 21.30 koncert symfoniczny, 22.35 koncert nocny; Koenigs-wusterhausen (1635 m) 20.20 wyjątki ze znanych oper.

Rewja nowości w kinie „Metropolis“.

W ubiegłą niedzielę w południe odbyła się w pięknej sali kina „Metropolis“ wielka rewja nowości jesienno-zimowych, urządzona przez znaną firmę poznańską Dom Handlowy F. WOŹNIAK, ul. Kramarska 16.

Rewja nowości wypełniła zadanie w całej pełni. — Uroczyste modelki zademonstrowały licznie zebranej publiczności; moc pięknych kreacji jesienno-zimowych, pochodzących z bogato zaopatrzonej magazynów Domu Handlowego F. WOŹNIAK. — Był to prawdziwy raj dla oka, a właściwie dla pięknych oczu tłumnie zebranej piły pięknej.

Okazuje się że Dom Handlowy F. WOŹNIAK może swą klientelę ubrać nietylko od stóp do głowy, ale przedłożyć jej także moc niezbędnych przedmiotów potrzebnych w każdym domu.

Na tle pięknie przybranej sceny przy dźwiękach muzyki wykonanej przez orkiestrę pod kierunkiem kompozytora p. KUBIKA i przy bardzo udatnej oraz dowcipnej konferansjerce p. MAKOWSKIEGO, defilowały modelki, czując publiczność kreacjami naprawdę pełnymi elegancji i pomysłowości w wykonaniu. — Pokazano całą gamę wspaniałych mate-

riałów, precudną bielizną damską od koszulek nocnych aż do precudnych piżam i poranników. — Przez zgórą dwie godziny raczone widzów pokazem wspaniałych futer, pięknych płaszczy modelowych, sweterków, rękawiczek, oraz dywanów, firan, narzutek na leżanki i t. p. Poprostu był to bogaty kalejdoskop wszyskiego, czem może poszczycić się Dom Handlowy F. WOŹNIAK. Podkreślić trzeba, że wszelkie futra oraz wielka część płaszczy wykonane były w własnym zakresie Domu Handlowego F. WOŹNIAK, przez siły fachowe poznańskie.

Poza pokazem nowości jesienno-zimowych rewję niedzielą urozmaiciły występy znanych artystów poznańskich. — Dzięki temu była to rewja utrzymana całkowicie na europejskim poziomie. — Wystarczy wspomnieć, że w części artystycznej wystąpili artyści tej miary co pp. JANOWSKA-KOPCZYŃSKA przy akompanjamentie prof. Sautera, GROSSÓWNA, Kajetan KOPCZYŃSKI, GOROWSKI, KREGLEWSKI i świetny balet STATKIEWICZA Niespodzianki, które zapowiadał afisz, cieszyły się olbrzymim powodzeniem — Między publicznością rozdano dziesiątki pięknych prezentów, wśród których nie brak było części bielizny, pończoszek, krawatów a nawet dywaników i wielu innych praktycznych przedmiotów.

Tak więc pierwsza tego rodzaju rewja urządzona w kinie „METROPOLIS“ zakończyła się pełnym sukcesem, tembardziej godnym uwagi, że czysty zysk przeznaczono na cele najpoważniejszej w POZNANIU placówki charytatywnej, jaką jest „CARI-TAS“.

ng 5311

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 5 września 1933 r. zgłoszono:

Wawrzyniec Piechowiak, emerytowany woźny wojewódzki, 65 lat, Wincenty Przydenek, robotnik, 34 lat, Ignacy Kozak, emerytowany sekretarz pocztowy, 69 lat, Wanda Bauzińska, uczennica szkolna, 8 lat, Jadwiga Rozicka, ekspedjentka, 48 lat, Stanisława Paryżkova z domu Kulczakówna, 33 lat, Wojciech Mikołajczak, robotnik, 86 lat.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

ś. p.

Dr. Stanisław Tomaszekiewicz

em. Prezes Sądu Okręgowego w Gnieźnie

mój najdroższy ojciec, zmarł, opatrzony Sakramentami św. dnia 4 września 1933, przeżywszy lat 63. Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby w Gnieźnie, przy ul. Dąbrówki 13, na cmentarz św. Piotra odbędzie się w piątek, dnia 8 września 1933 o godz. 16. Nazajutrz odbędzie się nabożeństwo żałobne o godz. 9-tej w kościele Franciszkańskim w Gnieźnie

W głębokim smutku pogrążony

syn z rodziną.

Pg 4357-56,335

Dziś dnia 6 września r. 1933, nad ranem, zmarł po ciężkich cierpieniach, opatrzony częstokroć Sakramentami św., mój ukochany brat, ś. p.

Ksiądz prof. Tymoteusz Zoch

Eksportacja i nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 9. bm. o godz. 9-tej w kościele Przemienienia Pańskiego, poczem pogrzeb na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej.

W imieniu rodziny

brat Marceli Zoch.

Poznań, Przechylna 9.

zg 19 811

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W poniedziałek, dnia 4 września 1933 r., o godz. 5 po południu, zasnął po krótkich, lecz ciężkich, cierpliwie znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy, troskliwy ojciec, brat, dziadek, teść, szwagier, stryj i wuj, ś. p.

Józef Poprawski

przeżywszy lat 60 Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 7. bm. o godzinie 4.30 po południu w Szamotułach z Zakładu św. Józefa na cmentarz parafjalny, o czem zawiadamiam

w nieutulonym smutku pogrążona

zg 19 804

żona z dziećmi, synową i rodziną.

Szamotuły, Poznań, Londyn, Berlin.

We wtorek, 5 września 1933 o godz. 7 wieczór zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami, mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy i troskliwy ojciec, syn, brat, stryj i wuj, ś. p.

Ludwik Marszałek

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 8 b. m. o godz. 4 po poł. z kaplicy przedpogrzebowej Wały Jana III na cmentarz parafialny. Msza św. żałobna odprawi się w sobotę o godzinie 9 w kościele parafialnym na Jezycach, o czym Krewnych, Znajomych i Przyjaciół uwiadomia

Poznań, ul. Prusa 20.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja” Towarowa 25. Tel. 31-80.

Dnia 5. bm. o godz. 10.30, zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i najukochańsza matka, teściowa, babcia, siostra i bratowa, ś. p.

z Kowalaków Katarzyna Rzana

przeżywszy lat 76. Ekspozycja zwłok odbędzie się z domu żałoby, Sokolniki, w sobotę, dnia 9. bm., o godzinie 10 do kościoła parafialnego w Kostrzynie, poczem pogrzeb i złożenie zwłok do grobowca rodzinnego.

dg 1278

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.
Sokolniki, Jankowo Młyn, Zajezerze.
Najst. Zakł. Pogrz. P. Piasecki ul. Klasztorna 14. tel 2769

Dnia 4 września 1933 r., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., ś. p.

Dr. Stanisław Tomaszewicz

emer. Prezes Sądu Okręgowego i b. Radca miejski.

Zmarły był od roku 1919 do 1931 członkiem Magistratu. Przez czas swego urzędowania spełniał sumiennie obowiązki, oddając bezinteresownie i z wielkim taktem swoją bogatą wiedzę dla dobra miasta i jego obywateli.

Cześć Jego pamięci!

Magistrat i Rada Miejska
miasta Gniezna.

ng 5299

Żelazo sztabowe

Tragarze budowlane
Blacha żelazna
Blacha cynkowa
Blacha mosiężna
Okucia do drzwi
Okucia do okien
Gwoździe i tańcuchy
Śruby i nitki
Wkrętki i zatyczki
Druć do prasowania
Artykuły garncarskie
JAN DEIERLING
Poznań, ul. Szkolna 3.
Pg 4356-36.39

SPECJALNOŚCI

w czwartek, 7-go b. m.
Geś lub kacza z pyzami zł 2,-
Kuropatwa w śmietanie zł 2,-
polecia

RESTAURACJA „POD STRZECHĄ”
Plac Wolności 7.
zg 19 803

Ostrzeżenie!

Z chwilą ukazania się w handlu oryginalnych cukierek śmietankowych znanej w całej Europie firmy KANOLD, różnorodnej Fabryki rozpoczęły podrabiać ten tak świetny i pożywny cukierek — Podrabiacze upodobnili nawet opakowanie oryginalnych KANOLDÓW, czyniąc to dla zmylenia czujności licznych zwolenników oryginalnych KANOLDÓW — Z tego powodu ostrzegamy pp. Konsumentów, aby baczną zwracali uwagę na napis KANOLD uwidoczniiony na każdym cukierku śmietankowym. Leży w interesie kupujących by za prawdziwy swój pieniędź otrzymywali także prawdziwe KANOLDY śmietankowe.

Jednocześnie wyjaśniamy, że firma KANOLD Sp. Akc. w Lesznie jest całkowicie w polskich rękach a zatem **czysto polskim** przedsiębiorstwem.

Kanold Sp. Akc. Leszno wkp.
dg 1222/23

W dniu 19 lipca 1933, zmarł w szpitalu w Hutchinson (St. Zj. Am. Póln.), ś. p.

Dr. Jan Krzyżanowski

b. referendarz Prokuratury Generalnej R. P.

pozostawiając po sobie serdeczny żal wśród tych, z którymi współpracował. Pogrzeb odbędzie się dnia 7. bm. o godz. 5 po poł. z kaplicy cmentarza św. Marcina (ul. Bukowska), a nabożeństwo żałobne dnia 9. bm. o godz. 8 w kościele św. Wojciecha.

Prezes i Urzędnicy

Oddziału Prokuratury Generalnej R. P.
w Poznaniu.

zg 19 812

Pogrzeb ś. p.

Jana Krzyżanowskiego

ur. 7 stycznia 1904 w Krakowie, a zmarłego 19 lipca 1933 roku w Grace-Hospital Hutchinson Kansas odbędzie się **dnia 7 września, o godz. 5,** z kaplicy cmentarnej na cmentarzu św. marcińskim.

zg 19 810

Rodzice i siostry.

We wtorek, 5 września 1933 r. o godz. 5 rano, rozstał się z tym światem po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy mąż, ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Ignacy Kozak

em. sekr. pocztowy

przeżywszy lat 69. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 8. bm. o godz. 4 po poł. z kaplicy cmentarza w Górczynie, Msza św. za duszę Zmarłego odbędzie się nazajutrz w kościele św. Marcina.

W ciężkim smutku pogrążona

zg 19 801

żona, dzieci i rodzina.
Poznań, ul. Skarbowska 11.

Dnia 4 września 1933 r., zmarła, moja najdroższa i najukochańsza babcia i teściowa, ś. p.

Leokadja Świtalska

o czym donosi

w ciężkim smutku pogrążony

zg 19 809

Jedyny wnuczek
Jan Świtalski z matką
Helena Michalska
prima voto Czesławowa Świtalska

Poznań, ul. Strzelecka 6.

Pogrzeb odbędzie się dnia 7. bm. o godz. 5 po poł. z Zakładu św. Józefa na starym cmentarzu św. marciński przy ul. Towarowej.

Kapelusze Damskie

VELOURY FILCE i AKSAMITNE
Modne czapki i berety po niskich cenach poleca

Poznań **T. LUDWIG** Szkolna 9

Kapelusze żałobne stale na składzie.
Pg 4183-35.29

Poważna fabryka

wyrobów wełnianych okręgu bielskiego poszukuje lokalny frontowego parterowego na fabryczny skład przy pl. Wolności od ul. Kantaka do Al. Marcinkowskiego lub przy Starym Rynku. Pisemne oferty do Kurjera Pozn. pod zg 19 800.

PENSJONAT otwieram przy Pryw. Koeduk. Szkole Przygotowawczej (do gimnazjum)

w Międzychodzie

n/Wartą. Zdrowy klimat, Kuracyjna miejscowość, Gimnazjum na miejscu. Dla dzieci troskliwa opieka, staranne wychowanie. Pomoc w nauce bezpłatna. W szkole lekcje konwersacji w jęz. franc. już od 1. kl. Utrzymanie miesięcznie 50 zł. Zgłoszenia do 1 paźdz. rb.

Kierownictwo Szkoły Przygotowawczej Międzychód n/Wartą, ul. Grunwaldzka 32.

ODZIEŻ OCHRONNA

DLA WSZYSTKICH ZAWODÓW

Skład Fabryczny

B. Hildebrandt
dr 1131 **tylko Stary Rynek 73/4.**

Panowie z wybitnym talentem organizacyjnym poszukiwani dla objęcia na szereg okręgów w kraju

Generalnego Przedstawicielstwa

poważnej firmy specjalnej reklamy. W rachubę wchodzi ewtl. powierzenie i urządzenie oddziału. Pierwszorzędne możliwości świetnej egzystencji i wielkich szans zarobkowych. Ponieważ stanowisko połączone z samoistnym prawem inkasa, wymagany dla objęcia kapitał 5000 zł.

Wyczerpujące oferty należy kierować pod szyfrą „WK 386” do Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej Sp. z o. o., Katowice, 3-go Maja 10. Tg 287

1 dekorator samodzielny
dobry malarz plakatów,

1 ekspedjent bławatnik oraz

2 ekspedjentki z konfekcji i artykuł. damskich
mogą się zgłosić z odpow. świadectwami oraz doł. fotografii.

Dom Towarowy Czesław Beyga, Rybnik.
zg 19 807

Bez ryzyka! Olbrzymi zarobek! Wyłączna licencja

na eksploatację aparatu stanowiącego sensacyjną nowość do oddania przez poważną firmę z branży techniki cieplnej na szereg okręgów w kraju. Jako

Generalni przedstawiciele

wchodzą w rachubę tylko reflektanci o wybitnych zdolnościach organizacyjnych, przyzwyczajeni do systemu intensywnej pracy.

Pierwszorzędne możliwości zarobkowe.

Znajomości z branży nie są bezwarunkowo wymagane. Panowie dysponujący własnym autem mają pierwszeństwo. Ponieważ reprezentacja połączona jest z samoistnym inkasem i utrzymaniem składu, wymagany jest dla objęcia kapitał od 3000 do 5000 zł.

Wyczerpujące oferty należy kierować pod szyfrą „WK 387” do Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej, Sp. z o. o., Katowice 3-go Maja 10. Tg 288

Stanisława Paryzkowa z Kulczaków

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 7. bm., o godzinie 4 po poł. z kościoła cmentarza św. Wojciecha.

W ciężkim smutku pogrążona

Poznań, 6. 9. 1933. **rodzina.**
Zakł. Pogrz. Br. Nowak Poznań. Pl. Nowomiejski 10. tel. 1046

Przewielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Przyjaciółom i Znajomym za złożone wyrazy współczucia, wieńce i kwiaty oraz za udział w pogrzebie naszego drogiego Zmarłego, ś. p.

Feliksa Wagnera

składamy na tej drodze

serdeczne podziękowanie.

zg 19 802

Żona i rodzina.

Poszukuję od 15. 9. wzgl. 1. 10. r. b.
Samodzielnej ekspedjentki
do oddziału trykotów — artykułów włóczkowych, bielizny — firan — towarów krótkich i galanterji.
Pisemne zgłoszenia z odpisami świadectw, dołączeniem fotografii i podaniem wymagań co do pensji uprasza
EDMUND HOLKA, Gniezno, Rynek 1.

Zelaźniak
lat około 25, możliwe wolny od wojskowości, biegły sprzedawca artykułów elektrycznych, potrzebny od 1. 10.
W. Kraffke, Chelmino.
Tamże może się uczeń zgłosić, zg 19 805

Stolicą Kujaw
jest Inowrocław, a jego najpoczytniejszym pismem
DZIENNIK KUJAWSKI
CENTRALNY ORGAN ZIEMI KUJAWSKIEJ

PROSZEK
Z. KOGUTKIEM
IMIGRENO-NERVOSINI
USUWA NAJUPORCZYWSZY
BÓL GŁOWY
MIGRENE, NEURALGJE
BÓLE ZĘBÓW
GRYPE, PRZEZIĘBIENIA
BÓLE ARTRETYCZNE
STAWOWE, KOSTNE I T.P.
PROSZKI TE WYRABIAMY I W POCZTCE
TABLETEK
ZADAJCIE ORYGINALNYCH PROSZKÓW
Z. KOGUTKIEM

Postawy walcowe
nowe, fabrykatów Miag, Bühler. Ganz wymiarów: 800x300, 600x300, 500x300 kupimy
Zgłoszenia:
Zarząd Dóbr Jeziorki,
poczta Jeziorki k. Poznań.
Pr 4 355-56.338

Dr. Bochynski
specjalista chorób skóry i dróg moczowych
wrócił z podróży
Poznań, pl. Wolności 19, m. 10 (obok Adrij).
Tel. 31-32
dz 1221

Wysyłkowy Dom Tapet
S. Strzyżuk,
Al. Marcinowska 19.
Tel. 12-92.
Tapety - Linoleum - Ceraty - Chodniki kokosowe - Listwy
Ceny niskie, zg 19 808 Obsługa rzetelna

Uchwała. Na wniosek kupca Karola Matuszaka właściciela firmy C. Ratt Hurtownia Szkła w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 4 udziela się mu odroczenia wyplat na przeciąg 3 miesięcy i to od 29 sierpnia 1933 do 28 listopada 1933. Nadzorca sądowym mianuje się p. Leonarda Olejnika z Poznania, Chociszewskiego 31. Poznań, dnia 29 sierpnia 1933. Sąd Grodzki, ng 5152

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Piano
sprzedam Poplińskich 12, m. 20.
zdg 61 576

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pr 3 728-33.97

Maszyzny do szycia
do zapędu elektrycznego 15 sztuk
sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer
Poznański zdg 61 424

Mebel
najtaniej **A. Baranowski**
Poznań Podgórna 13.
Pr 3 122-23.59

Parcele
budowlane, każdej wielkości na
Komandorii sprzeda Koszewski.
Poznań, Stary Rynek 61.
zdg 61 105

Ford-Junior
najnowszy typ — nowy — nieużywany — wyjątkowo po bardzo przystępnej cenie zaraz do oddania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 433

Samochód
marki Chevrolet dobrym stanie okazynie sprzedam. Adres Kurjer
Poznański zdg 61 174

Domek
pokój, kuchnia, ogród sprzedam
w Lubońcu. Zgłoszenia St. Bosy,
Em. Sczaniekiej 10, Łazarz,
zdg 61 498.

Skład
kolonialny z dwupokojowym mieszka-
niem dobrze prosperujący —
sprzedam. Adres Kurjer Poznański
zdg 61 368

Fartuszek szkolny
przebisowe, z satyny
Becki i Alpaży —
wazyskie wielkości —
stałe na składzie posiada
Fabryka Bielizny
Dom Płocan i Schul-
bert Wrocławska 3 —
Specjalista dzieł miarowy
Pr 3 703-31 23

Dom
ogrodem Krauthofera (Łazarz) i
plac Solacz sprzedam gotówką.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 61 132

Mebel
najtaniej u **Bakosia**
ul. Wencjańska 1
Most Chwałiszewski, przy Krzy-
żu.
zdg 57 331

Pianina
oraz fortepiany używane po bar-
dzo korzystnych cenach poleca
B. Sommerfeld, Poznań ul. 27
Grudnia nr 15
ng 5110

Parcela
przy Grudzieńcu, Solacz, 700 m²
sprzedam. Patkowiak, Grudzie-
niec 94.

Kiosk
bezkonkurencyjny, dobrze zaprowa-
dzony sprzedam. Agenci wy-
kluczeni. Adres wskaże Oredow-
nik zdg 61 121

Losy
5 klasz nadeszły. Kilka szcze-
stliwych chwiatek jest także wol-
nych. Kędzior kolektor. Poznań
Sieroca 5/6, narożnik Nowej,
zdg 55 778

Traktor rolniczy
„Fordson”, 8 H. P. 3 cyl. z 3
skibowym płucem bardzo kor-
zystnie na sprzedaż. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn zdg 60 588

Teki
skórzane 4 — torustry skórzane
od 7 00, nierniki 0.65 oraz wszelkie
wyroby skórzane galanterijne
Wyroby własne znane z dobrej
Siołka Pouskich Rymarzy Sio-
darczy Podgórna 14 dz 901

Maszyzny do pisania
z gwarancją nowe od zł 320 okaz-
ynie od zł 80. Skóra S-ka. —
Aleje Marcinowskiej 23.
Pr 4180-35.46

Sprzedam
taniej telefon domowy 7 aparatów
większa szafa zielona do pienie-
rzy biurko powiatowe „Romeo”
maszyzny do kopywania „Romeo”
Piot Grudnia 46 mtr z bramą
2 mtr. wysoki 29 słupków Oferty
Kurjer Poznański zdg 61 898

Maszyne
do palenia kawy
zapędem elektrycznym sprzedam.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 61 887

Skład
spożywczy mieszkaniem sprze-
dam. Oferty Kurjer Poznański
zdg 61 569

Dywany
Firany
ceny niższe. firany
wólowe, filibet reczna pra-
ca, tiulowe i nad-
rasowe. Koldry
na puch, wełne,
i wacie własnej
fabryczki już od
zł 9 80 poleca W.
Groszkiewicz —
Hurt. St. Rynek
59 Detal. Telefon
22-55. Maga-
zyn Bławatów.
Przyjmuję asy-
gnaty „Kredyt”.
Pr 4 358-36.40

Sypialnie
taniej wyprzedaje stolarnia —
Kwiatowa 6
zdg 61 870

Okazja
Gabinet mebli klubami, używa-
ny, sprzedam, Górna Wilda 31,
m. 9
zdg 61 865

Jadłodajnie
centrum z powodu choroby kor-
zystnie oddam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 61 560

Papuzki
zielone, młode parki 10, 12, 15,
oswojone sztuka 10 Schütz Kör-
nik.
zdg 61 601

Obraz
oraz aparat (Sanarex) do maso-
wania sprzedam Siroma 23 m 3
zdg 61 594

Gramofony — najtaniej
Plyt Odeon 3.50. F. Bałój, Wo-
źna 12
Pr 4 172-33.45

Gramofon
sprzedam Skarbowska 9, m. 2.
zdg 61 793

Gospodarstwo
150 mórż pszena budynki
inwentarze i kl sprzedam lub
wydzierżawie wpłaty 15 000. —
Kossmann, Fredry 6
zdg 61 781

Kuchnie
kaflowe, żelazne, Woźna 16 m 12
ng 3238

Aparat projekcyjny
do wyświetlania obrazów sprze-
dam tania. Male Garbary 6, par-
ter prawo.
ng 3237

Sprzedam
zaraz okazynie świetnie prosperu-
jącą cukiernię, kawiarnię w
centrum miasta z powodu wy-
jazdu zgaranie. Spieszne zgło-
szenia; Biuro Ogłoszeń Inowroc-
ław Jakóba 16
ng 5800

Wózek
dziecięcy, jak nowy tania. Rataj-
czaka 11a, m. 71.
zdg 61 737

Powózka
kryta lekka (budka) nadająca się
dla księdza sprzedam. Specytor
Jankowski, Zwierzyniecka 7.
zdg 61 819

Pokoik
zaraz. Szamarzewskiego 20/2 m.
15.
zdg 61 815

Pianino
580. — silny ton. Ratajczaka 23.
zdg 61 809

Restauracje
pełnym koncessem i mieszkaniem.
centrum 7 000 oddam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 61 794

Gwarna 20
Najkorzystniejszej książki
szkolne naukowe powieści sprze-
daje, kupuje, wymienia Księgarnia-
Antykwariat. — Najbogatszą
wypożyczalnią dla dorosłych i
młodzieży. Przeprowadzona dzin-
fekcja książek.
zdg 61 839

Blochy sosnowe
obrzynane 25 i 40 suche Centrala
Drzewna Waly Jagielly 4, te-
lefon 20-69.
zdg 61 838

Uwaga
kupie kilka używanych jałdali,
sypialek, bibliotek do książek
oraz inne meble wszelkiego ro-
dzaju i płać najniższe ceny.
— Woźna 44, Poczta Dom Komio-
sowy.
zdg 61 741

6/6, 6/8 kantówki
suche na wyroby stolarskie. Cent-
rala Drzewna Waly Jagielly 4.
telefon 20-69

Podłogi
białe, suche, wysokogatunkowe
najtaniej Centrala Drzewna Sz-
ko o o Waly Jagielly 4, telefon
20-69

Mebel używane
weszkie komplety i pojedynczo
sprzedaje. Kupuje okazynie Nowy
Dom Komioowy Woźna 16.
zdg 61 854

Szkło okienne
kit szklarski poleca hurtownia
szkła Jan Jóźwiak, Poznań Pó-
lwiejska 9.
zdg 61 853

Młyn
tartak wodno-turbinowy — 135
szesnastej ziemi, zabudowania in-
wentarze nadkompletnie 45 000.
wpłaty 20 000 — Kwiatkowski,
Gniezno, Lech 4.
zdg 61 850

Maszyzny
damska tania. Słowackiego 48
mieszkanie 6
zdg 61 847

Motocykl
New Hudson 500 ccm okazynie
Wyspiańskiego 15, skład fruz-
ski.
zdg 61 844

Fiat
505, w dobrym stanie, 500 zł. —
Mylina 10.
zdg 61 843

Wille
w pobliżu Opery o 9 pokojach
sprzedam natychmiast Ofierzyń-
ski Wielka 2/3.
Pr 4359-36 41

5
stolików okrągłych, gablotka
160x60x100, Wencjańska 7, m. 27
zdg 61 592

Mebel
używane pokój kuchnia korzyst-
nie na sprzedaż. Adres Kurjer
Poznański zdg 61 636

Drogerje
centrum tania, sprzedam Złotow-
nia Kurjer Poznański zdg 61 656

Okretek
Singera sprzedam. Oferty Kurjer
Poznański zdg 61 659

Za 10 złotych
damskie gwarantowane obuwie w
różnych fasonach w nowotworzo-
nym składzie obuwia firmy
„Delta”, ul. Wroniecka 6/8,
zdg 61 698

Mebel
antyczne Biedermeier, do sprze-
dania między 2-4 Kolejowa 8, mie-
szkanie 10
zdg 61 627

Brylantowe
kolczyki, piero wieczne. Adres
Kurjer Poznański zdg 61 662

Kiosk
muruwany sprzedam tania. Adres
Kurjer Poznański zdg 61 667

Fotel dentystyczny
stary model sprzedam. Ratajcz-
aka 10, m. 5.
zdg 61 668

Singera
damska 55 złotych Słowackiego
29, mieszkanie 10.
zdg 61 721

Wełna pończosznica
Wełna do robotek ręcznych, bry-
kotarstwa maszynowego, wieny
frotowe perlowe z jedwabiem,
jedwab sztywne do robotek rę-
cznych. Najtaniej poleca detaliz-
m Hurtownia „Węlna” przy
telefonie 20-51, Marcin 56, I piętro

Pończochy
i rekawiczki sprzedaje po
cenach zawsze nietylko wale,
niekiedy — Prose przyje-
żźcą się, że najta-
niej w firmie A. Szama-
rzewskiego przy ul. Marcin 56, przy
płacu 8-6 Krzyżym Specjalny magazyn pończoch
i rekawiczek
Pr 4 187-35.45

Torby szkolne
teki, torebki damskie, walizy, pa-
rasole najtaniej Sobaszkiewicz,
Poznań, Wielka 25 daw. Ste-
fański własna pracownia.
dz 1 227/8

Parcele
przy ul. Kopanina wprost od
właściciela na sprzedaż, Wiado-
mość przy ul. Górczyńskiej 11,
zdg 61 570/1

Radjo
4 lampowe baterijne nowoczesne
z lampą ekranową. Grobla 6a,
mieszkanie 8.
zdg 61 638

Lornetkę
przysmagazyn tania, sprzedam. —
Sw. Marcin 22 mieszkanie 7.
zdg 61 687

Sprzedam
meble, posciel, kwiaty itd. Okro-
dowa 11, m. 5.
zdg 61 702

Maszyne
do pisania „Ideal” biurowa zu-
pełnie nowa sprzedam tania. In-
Promacie, Skład Robotek, Poz-
nań, Pólwiejska 17.
zdg 61 697

Doge
23 mies. suke sprzedam, Górna
Wilda 28, mieszkanie 9.
zdg 61 695

Okazynie
piękne urządzenie do gabinetu
mieskiego, skrzydło czarne, efek-
towne obudowanie jako ekran we-
wnętrzny, powóz kryty do roz-
kładania Ratajczaka 2 m, 7, od
10-tej do 12-tej, od 4-tej do 6-tej.
Pr 4351 35.42

Majatek
210 mórż z młynem wpłaty —
40 000 sprzeda Radowski, Pó-
lwiejska 38a I.
zdg 61 088

Kolonjalę
mieszkałem, srodmieście prze-
dam. Adres Kurjer Poznański
zdg 61 761

Pianino
sprzedam, Dabrowskiego 72, m. 5
zdg 61 754

Platforma
nowa 25 ctr 145/3 metry zamienie
na większą do 40 ctr Zgłoszenia
Strzelecka 13, podwórze.
zdg 61 749

Salon
mahonowy inkrustowany, świec-
nik i kandelabry, żydowskie bio-
rzeczka komody kresla, sprzeda;
Skarbowska 4 m. 8.
zdg 61 748

Świerki srebrzyste
cyprysy, tuje i inne drzewa
iglaste do sadzenia w obecnej po-
rze oraz drzewka owocowe poleca
szkółki Drzew Jeske Jelen-
kowo przy Złotnickiej telefon 3, ko-
lo Poznań Cennik na żądanie.
Pr 3974-35.23

5 KUPNA

Kupuję
różne meble p.ace napwyższe cen-
ny. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 60 756

Motor
używany prad zmienny 380 volt
1 1/2 — 2 KM w dobrym stanie kupie
Oferty Kurjer Poznański
zdg 59 553

Mebel używane
kompletne pokoje i łądalnie —
sypialnie, gabinet oraz pojedync-
cze sztuki Poznański; Dom Kom-
misowy Dominikańska 3.
Pr 4320-35.83

Bibliotekę
jasno dobowa kupie Oferty Kur-
jer Poznański zdg 61 855

Kupię gospodarstwo
do 100 mórż poza wsia położone
blisko kolel iezdowej, 5-6 pokoi,
najbardziej elektryczne światło,
Podać miejscowosc, dokładny op-
is, ceny warunki kupna o ile
możliwie mala wpłata, tylko bez-
pośrednio od właściciela do Kur-
jera Poznańskiego dz 1 238

Parcele
Jeżyce, Solacz względnie Łazarz
za gotówkę ca. 1 200 m². Oferty
ceną położeniem Kurjer Pozn.
zdg 61 559

Wille
kupie lub zadzierżawie nie więcej
7 pokoi Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdg 61 582

Kupię
motor gazowy lub ropowy 4-6
PS możliwie z przadnicą Rzeczy-
pospolitej 4 rzecznictwo.
zdg 61 648

Tokarkę
prececyjną stołową lub nożną kupie.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 61 658

Pianino
dobrym stanie czarne kupie. Oferty
Kurjer Poznański zdg 61 606

Kupię
dom z piekarnią w ruchliwym
powiatowym mieście Cena do 50
tys. zł. Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 567

Gazowy
piecyk wiszący do grzania wody
w łazience, stan dobry kupie. —
Oferty cena Kurjer Poznański
zdg 61 688

Parcele
dom wille Debcu, Łazarz, Wi-
niarach kupie spiesznie gotówką.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 61 732

Rower
męski dobrze utrzymany ewentu-
alnie balonówkę kupie okazynie
Nowy Dom Komioowy Woźna 16
ng 3235

10 000
wpłaty, kupie wille lub inną
n. eruchomość Zgłoszenia wło-
ścicieli Kurjer Pozn. zdg 61 881

Poszukuje
kupna lub dzierżawy wille, naj-
chciejniej w bliskości Teatru Wiel-
kiego lub Ostrogora Oferty Kurjer
Pozn. zdg 61 880

Prostownik
(aparot anodowy sieciowy) prad
zmienny, biurko kupie, Górna
Wilda 15, Dybałski zdg 61 857

Fortepian
kupie, Oferty fabrykatu i cenę
do Kurjera Poznańskiego
zdg 61 884

6 KAMIENICE

Dom
2 piętrowy z ogrodem owocowym,
piękne położenie bez długi 5 mi-
nut od tramwaju, wolne 3 pokoje
z kuchnią, gaz, woda. Cena 25 ty-
sięcy złotych tylko gotówką, Cze-
chach, Poznań, Gnieźnińska 20,
dz 1 136

60 000 złotych
wpłata na kamienice Poznań.
Przyjmie amortyzację. — Agenci
wykluczeni. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 61 090

Nadwyczaż
korzystna i pewna lokata. Kamie-
nica z czterema składanymi i domem
przemysłowym w podwórzu w
dobrym położeniu przynosząca
obecnie przeloz 20 000 zł dzierż-
awy, z gwarancją tej dzierżawy
na lat 10. przy wlocie 100 000 na
sprzedaz. Najpewniejsza lokata
dla kapitalisty Oferty wpisuje
się do Kurjera Pozn pod ng 5 282

Kamienice
w Poznaniu słonecznie położony
przy ul. Marsz Focha wprost od
właściciela na sprzedaż żądnych
hipotek nie posiada cena 55 tys.
wpłata podług umowy. Zgłosze-
nia Tad Płotkowiak, Poznań,
Dolna Wilda 13/14 zdg 60 684

Kamienice
komfortowa przy parku Wilsona,
dochód 35 000 sprzedam korzyst-
nie. Agenci wykluczeni. Oferty
Kurjer Pozn zdg 61 690

Kamienice
srodmieście 70 000 wpłaty 45 000.
Małecka Rybaki 20a.
zdg 61 806

Wille
nowa 3 x 3 pokoje kanalizacja
przy tramwaju dochód 2 600
25 000, wpłaty 10 000. Pomczak,
Wierzbickie 31.
zdg 61 650

Kamienice
pryncypalnem miejscu pow mie-
sta kawiarnia, jedyne kino, dzier-
żawa 9 000 rocznie, sprzedam 65
tys. wpłaty połowa, większa
wpłata niższa cena Oferty Kur-
jer Poznański zdg 61 652

Kamienice
w Poznaniu słonecznie położona
przy ul. Marsz. Focha wprost od
właściciela, sprzedam. żądnych
hipotek nie posiada cena 55 tys.
wpłata podług umowy. Zgłosze-
nia Tad Płotkowiak, Poznań,
Dolna Wilda 13/14 zdg 60 684

Dom / Wille
piętrowy, niewkondcny z płac-
em 2 miesz. do 3 pokoje z wy-
godami skąd (Łazarz) przy tram-
waju sprzedam wpłaty 15 tys. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 671

Wille
w Zakopanem 12 pokojowa kom-
pletne urządzenie, zamienie na
dom w Poznaniu Zgłoszenia wy-
czepniające Kurjer Poznański
zdg 61 726

Administratorka
doświadczona, przyjmie admini-
strację domów skromnym wy-
nagrodzeniem. Poleca się do za-
łatwiania spraw podatkowych i za-
ległości lokatorów. Łaskawe zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdg 61 861

Wille
5 pokoi 2 morgi ogrodu tania
sprzedam Cmentarz ewangelicki
ul. Naram

Mieszkania
różnej wielkości poleca Kawecki, Jeżycka 14 - 11. zdg 61 764

Pięcypokojowe
komfortowe, centralne, Chelmońskiego 4. Wskaże portierka. zdg 61 701

Sześcypokojowe
komfortowe I piętro. Marynarśka 9. zdg 61 739

Pięcypokojowe
komfort. słoneczne, piec ze właściciela Chelmońskiego 8, portier zdg 61 736

Sołacz
czteropokojowe, przynależnościami mies. 160 - ogródek 1, 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 828

Trzypokojowe
komfort 90 - dwupokojowe 45 - jednopokojowe 25 - gospodarza Informacja Szewska 11 - 9, Metelski. zdg 61 826

W kolonii
will na Debu 3-pokojowe mieszkanie (noddasze) z wszelkimi przynależnościami od 1 października do wydzierżawienia. Blizsze: Telefon 74-46 lub 69-77. nr 5 306

3 pokojowe
mieszkanie komfortowe dla poważnego refleksjanta zaraz. Warszawska 151 Osiedle Pg 4342-36-23

Mieszkanie
5 pokojowe wysoki parter, 7 pokojowe II piętro z komfortem tuż przy parku Wilsona 10 wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 60 974

9 SZUKA MIESZK.

Szamotyły
Starsze bezdzietne małżeństwo (pewny planik) poszukuje w Szamotulach od października wprost od gospodarza 3 pokoj z wygodami. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 197

Wyższy urzędnik
poszukuje 4 pokoj Wierzbiciele, Wilda, Czynsz zgrzy Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 564

Poszukuje
2 pokoj kuchni od gospodarza, śródmieście, czynsz półroczy. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 640

Sędzia
poszukuje mieszkanie 4 lub 5 pokojowe. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 649

3
lub 4 pokojowe mieszkanie centrum od zaraz, poszukuje zapłacone rok zgrzy Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 651

Mieszkania
dwupokojowe z kuchnią śródmieściu poszukuje. Plac rok zgrzy Agencji wykluczeni Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 609

Urzędnik
państwowy na stałej posadzie szuka mieszkania 1-2 pokojowe z kuchnią śródmieściu wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 624

Dwupokojowe
w nowym domu do wydzierżawienia zaraz Informacje: Wierzbiciele 66, m. 2, godz. 18-19. zdg 61 678

Ślusarz
zaufany poszukuje stróżstwa z wszelkimi naprawami zna dobrze centralne ogrzewanie. Zgl. Kurjer Poznanski zdg 61 666

2 pokojowe
mieszkanie poszukuje kolejarz. Oferty cena Kurjer Poznanski zdg 61 691

Oficer
poszukuje mieszkanie 3 pokojowe z wygodami - okolice Jeżyca lub Łazarza. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 708

Poszukuje
2-3 pokoj kuchnia pośredniczący wykluczeni, pewny planik. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 778

3-4
pokojowe mieszkanie potrzebne, połączony Łazarz Jeżyce, gwarantacja punktualnego placenia. Zgłoszenia Par. Aleje Marcinowskiego 11, pod 36-38. Pg 4353-36-38

2-3
p.c.o.ł. łazienka, nie wyżej I p.tr. czynsz pół roku od gospodarza. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 735

Czteropokojowego
śródmieściu szuka pewny lokator. Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 820

Próżne
obszerne 2 pokoje łazienka, używalności kuchni Łazarz, Oferty cena Kurjer Poznanski zdg 61 818

Poszukuje
3-4 pokojowego, Dzierżawa zgrzy. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 812

Emeryt
żonaty, bezdzietny, poszukuje mieszkania 1 pokoj kuchnia, parter, I piętro śródmieściu, wprost właściciela Dzierżawa pół roku zgrzy. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 61 792

Stróżstwa
z wolnym mieszkaniem w willi lub lepszym domu ewentl. z kaucją dla poważnej rodziny poszukujemy od zaraz albo 10 rb. Lracia Pluciący Poznań, ul. Zamarszewskiego 43. zdg 61 901

Dwupokojowego
poszukuje urzędnik Oferty cena Kurjer Poznanski zdg 61 715

10 ZAMIANA MIESZKANIA

4
pokojowe komfortowe przy Rzeźni zamianie na 2-3 z przynależnościami. Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 574

Trzypokojowe
na dwupokojowe również Jeżyce, frontowe wygodami Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 669

Zamienie
czteropokojowe mieszkanie komfortowe na Wielkich Garbarach na 2 lub 3 w śródmieściu ustawowy czynsz Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 731

11 PKOJE UMEBL.

Pokój z kuchnią
umeblowane Bzowa 9. zdg 60 933

Niekrepujący
duży, cichy czysty eleg. umebl. pokój u osoby niezależnej na stale lub dni, tygodnie miesiąc. tania do wynajęcia. Wygodny pianino, kuchnia do dysp. 10 minut pieszko od placu Wolności i dworca Rządka okazja Wierzbiciele 15, I. dom ogrodowy - prosto - mieszkanie 22. zdg 61 063

Pokoje
utrzymaniem. Kraszewskiego 4 - 9. zdg 61 249

Pokój balkonowy
ładnie umeblowany zaraz do wynajęcia Wierzbiciele 8 mieszkanie 7. zdg 57 758

Odnowiony
telefon, fortepian, elektryczność, ewentualnie utrzymanie, obficie owoce, jarzyny. Długa 3, mieszkanie 9. zdg 1 260

Trzypokojowy
studentkom dwa dwuosobowe. panom. Słowackiego 34, m. 3. zdg 61 566

Dwuosobowy
Matejki 4 mieszkanie 7. zdg 61 595

Frontowy
próżny z użytkowaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 539

Pokój
dla 2 panów utrzymaniem telefon łazienka Skarbowska 7, m. 8. zdg 61 534

Próżny
klatki dzierżawa rok zgrzy. Adres wskazuje Kurjer Poznanski zdg 61 663

Dworcuł
Focha 27, m. 12. zdg 61 234

Słoneczny
utrzymaniem bez Wierzbiciele 53 I. zdg 61 642

Centrum
kulturalnej osobie, Ratajczaka 10 II zdg 61 632

Panom
Piekary 4 - 7. zdg 61 711

Szwajcarska
26, m. 6. zdg 61 710

Wrocławska 5/6
mieszkanie 4. zdg 61 646

Frontowy
słoneczny, czysty, Grunwaldzka 13, m. 6. zdg 61 547

Marcina
27, m. 7. zdg 61 677

Wykwintny
jedno, dwuosobowy W. Garbary 21 - 14. zdg 61 665

Dwuosobowy
Śniadeckich 9 m. 9. zdg 61 730

Młyńska
12 a. mieszkanie 10. zdg 61 728

Frontowy
duży i mały wolny Mielżyńskiego 1, mieszkanie 13. zdg 61 722

Pokój
pokoik Słowackiego 39-9. zdg 61 723

Pokój
zaraz Szewska 9 m. 8. zdg 61 720

2
panów Marcina 64 II. front. zdg 61 719

Pokój
dla 2 panów Łakowa 16 m. 9. zdg 61 763

Gimnazjastom
pokój utrzymaniem dobrym domu, dobra opieka Pocztowa 10, m. 5. zdg 61 553

Małżeństwu
umeblowany, piecykiem do gotowania. Wolnica 6, m. 5. zdg 61 875

Inteligentom
duży, elektr. zaraz wynajme. Pocztowa 31a 13. zdg 61 551

Pokój
Aleje Marcinowskiego 6 m. 15. zdg 61 765

Paniencie
wspólny. Mostowa 29 mieszkanie 3. zdg 61 704

Pokój
umeblowany elektryczność wolny Jezuitka 12 I, m. 6. zdg 61 757

Dwuosobowy
utrzymaniem bez, tani, Małecckiego 21, m. 6. zdg 61 776

Pokój
lepszeemu panu. Pocztowa 10, m. 5. zdg 61 552

Klatka
schodowa. Górna Włda 42, m. 9. zdg 61 699

Półwiejska
33 - 5. zdg 61 742

Gołębia
4 - 4. rz 3240

Słoneczny
elektr. Łakowa 10, m. 9. zdg 61 831

2 próżne
używaniem kuchni, komfort. Kraszewska 19/20 - 9. zdg 61 830

Klatki
korzystnie, dobrem utrzymaniem, Plac Sapieżyński 2a, I., lewo, przy pocście. zdg 61 823

Dwa
balkonem Matejki 59 m. 6. zdg 61 822

Czysty
słoneczny frontowy bardzo miły Długa 4, m. 10. zdg 61 817

Panienci
najchętniej gimnazjastki Wrocławska 10, m. 4. zdg 61 810

Jednosobowy
utrzymanie, fortepian, telefon - Rzeczypospolitej 4 m. 8. zdg 61 802

Próżny
dla pani Słowackiego 27, m. 8. zdg 61 877

Frontowy
elektryczność. - Wierzbiciele 17 - 9. zdg 61 872

Słoneczny
frontowy, utrzymaniem. Waly Zygmunta Augusta 1, m. 8. zdg 61 842

Dwuosobowy
czysty, elektryczność, utrzymaniem. Skrwta 2 m 4. zdg 61 840

Pokoje
frontowe Grobla 29a - 3, narożnik Mostowej zdg 61 833

Dwupokojowe
ogrodowe I. Włsniowa 83. zdg 61 832

Mickiewicza
5 m. 8. słoneczny czysty dwuosobowy. zdg 61 907

Pokój
frontowy elektryczność Łakowa 7 a m 13. zdg 61 809

Grobla
19 m. 8 tania zdg 61 893

Łakowa
13, m. 5. zdg 61 892

Czysty
pokój dla 2 panów elektryczność po 17 Mostowa 4 a m. 5. zdg 61 834

Ładne, słoneczne
pokoje z utrzymaniem lub bez przy Parku Wilsona Matejki 60, m. 3. od 5-7. zdg 61 924

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
umeblowanego niekrepującego do 25 - okolica Wierzbiciele Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 635

Próżnego
szuka małżeństwo 4 miesiące zgrzy po 25 zł Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 657

Pokoju
umeblowanego poszukuje pan - śródmieście. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 608

Poszukuje
dwóch pokoj na trzy doby - okolice Jasnej. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 622

Próżnego
pokoju używaniem kuchni bezdzietne małżeństwo (urzędnik). - Cena Kurjer Pozn. zdg 61 630

Dużego
słonecznego, kulturalnym domu, pracujące, bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 680

Pokoiku
czystego, piec najwyżej II p.tr. dla samotnej starszej inteligentnej, centrum - okolica fary 15 - 20 dla pani Oferty Kurjer Pozn. zdg 61 555

Niekrepującego
czysto umeblowanego pokoju, najchętniej u samotnej osoby na kilka dni w miesiącu poszukuje przejeźdźny pan Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 757

W kulturalnym domu
poszukuje inteligentna pani miłego pokoju, najchętniej telefonem. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 755

Poszukuje
pokoju nie wyżej II pietra okolice Mostu Teatralnego z podaniem ceny osobno za pokój, osobno za utrzymanie. Oferty do „Par“ pod 36-37. Pg 4354-36-37

Próżnego
pokoju lub z kuchnią poszukuje kawaler Oferty Kurjer Poznanski rz 3 222

Na
pracownię kapeluszy poszukuje dużego pokoju Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 904

Dużego
pokoju centrum potrzebuje. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 891

Pokoju
używaniem kuchni Łazarz, Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 563

13 LOKALE

Skład
z mieszkaniem dwupokojowym, kuchnią i łazienką wynajmie gospodarz. Matejki 4849 Portier. zdg 61 268

Poszukuje
ubikacji na pracownię krawiecka parter lub I piętro od gospodarza w śródmieściu Oferty Kurjer Poznanski zdg 661 587

Poszukuje
składu próżnego z mieszkaniem (na kolonialka). Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 645

Fabryczne
ubikacje, centrum korzystnie wydzierżawi gospodarz. Oferty Kurjer Poznanski zdg 61 752

Szukam
lokalu na fryzjerstwo z pokojem, mieszkaniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznanskiiego rz 3236

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy majątku
900 do 1 300 mórg z inwentarzem poszukuje Szczegółowe oferty do Kurjera Pozn. zdg 55 268/9

Dzierżawy
resztówki ca. 100 mórg poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 61 878/9

Dzierżawy
resztówki, dobrej ziemi od 150 do 350 mórg blisko Poznania od zaraz poszukuje agronom, wprost od właściciela. Szczegółowe informacje do Kurjera Pozn. zdg 61 261

Plac przemysłowy
opłotowany, światło elektryczne wydzierżawie Informacje: Krzyżowa 3, m. 4. zdg 61 590

Warsztat
na stolarnię lub inny, Górczyńska 65 Zgłoszenia miejscu zdg 61 716

Plac pod kiosk
wydzierżawie przy ruchliwej ulicy obok przystanku tramwajowego. Zgłoszenia Górna Włda 29, mieszkanie 4. zdg 61 175

Piwnice
do owoców lub składnic wydzierżawia właściciel Wielka 22. rz 3240

Ogrodnictwo
3 morgi w Poznaniu 170 drzew owocowych szlachetnych odmian Dzierżawa przystępna. - Wujec, Kraszewskiego 7. zdg 61 845

16 OSOBISTE

A. K.
zradzam się, proszę napisać. zdg 61 597

21 ZGUBY

Pan
który dnia 5.9 adm. Kurjera Poznanskiiego skradł zegarek - lancuskiem jest poznany Upraszam zwrót składzie „Wiedeńskiej Piekarni“ Marcina 12. Przeciwnym razie oddam w ręce policji. zdg 61 675

22 ROZMAITE

Krawcowa
szyje elegancko suknie płaszcz. kostiumy Pocztowa 15, m. 6. zdg 61 501

Objędzam
województwo poznańskie własnym samochodem i przyime jeszcze kilka artykułów dla składów kolonialnych, drogerji, restauracji i innych na prowincje Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 60 985

Bieliznę
niemowlęcia w olbrzymim wyborze poleca po cenach fabrycznych Fabryka Bielizny Dom Piócieln. J. Schubert Wrocławska 3. zdg 61 717-33-31

Swetry
zaronki bluzki sukienki t t p. wykonuje, przerabia „Tricot“ Pocztowa 23. zdg 61 720-33-119

Futra
na solidnie, najmodniej wszelkie gatunki wykonuje tania Marian Pławiński plac Nowomiejski 6 a. zdg 61 976-56-276

Hemoroidy
Czopki hemoroidalne „Varicol“ (z kozłukiem) Usuwają ból pieczenie swedzenie krwawienie zmniejszają guzy (zylaki) Sprzedają apteki. rz 4 514

Wrózy
chiromantka, bawiacza przejeżdżem, przyjmuje cały dzień, ceny przystępne. Piekary 20/21, m. 5. zdg 61 573

Darmo
wyjawiam sekrety wywabiania płam... chemicznego czyszczenia, farbowania garderoby (snosobem domowym). - Adresować: Bydgoszcz. Zduny 23, Farbiarnia. rz 5 304

Pierwszorzędna
krawcowa w domu i poza dom. Łakowa 19, m. 8. zdg 61 813

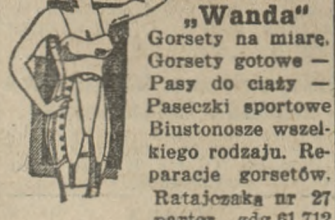
Krawcowa
z dobrym krojem poleca się Szan. P.P. Szczarnieckiego 12, m. 14. zdg 61 866

Matematyki
fizyki udziela profesor Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 664

Szkola Tańców
Szczurek Szczyrkówna Wrocławska 14. zdg 61 617

Krawcowa
szyje ładnie i tania podług najnowszych żurnali. Murna 3, mieszkanie 11. zdg 61 151

Pracownia Gorsetów „Wanda“
Gorsety na miarę. Gorsety gotowe - Pasy do ciasty - Paseczki sportowe Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparatce gorsetów. Ratajczaka nr 27 parter. zdg 61 712

Mająteczek
prywatny około 150 mórg. 2 km od miasta zabudowania i kl. inwentarza kompletna z pełnym żniwem, zamianie na dom odpowiedni. M. Ormański, Rosentali Pelplin (Pomorze). zdg 61 769

Sobieski pod Wiedniem
Odpowiednie książki poleca Katedra Dipyła plac Wolności 11 zdg 61 740

Haflarka
przyjmuje w domu prace na monogramy, poduszki, wyprawy richelieu itd. Chwałkiszewo 73 m. 29. zdg 61 465

Za
jednorazowa spłata 3 000 zł przyjmie na żywo. Oferty do Kurjera Poznanskiiego zdg 61 824

Przeprowadzki
transporty samochodami ciężarowymi Szymański Murna 2. zdg 61 821

23 OZENKI

Hallo!!!
Hallo!!! 10,000 pań z majątkiem od 20,000 frs. do kilka milionów pragnie wyjść zamaż jeszcze w tym roku za Panów inteligentnych i dobrze się prezentujących nawet - bez majątku, Pisać: „Universal“ 44 Rue de Bourgogne Paris (7) France, nr 5276

Osoba
skromna pozna inteligentnego pana na stanowisku wieku 36-42 celu matrymonialnym. Poważne zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 61 660

Z panami
zamężnym na stanowiskach zapoznam w celu matrymonialnym kilka pań z posagiem. L'Amour, Katowice, 3 Maja 36 a. zdg 61 771

Dla
mej przyjaciółki, panny ciemnon Blondy lat 25 inteligentnej, niedzielszych poglądów z odpowiednią wyprawą, meblami z szkoła gospodarza obecnie w posiadzie na wsi z braku znajomości szukam panów inteligentnych urzędników etatowych w celu matrymonialnym. Sprawa poważna. Oferty możliwie z fotografją proszę kierować Kurjer Poznanski zdg 61 770

Panienska
niebiedna inteligentna muzykalna panna w latach 25-35, wykształcenie, niezawodny, wyrozumiały, wesoły, inteligentny. Cel matrymonialny. Oferty z fotografją Kurjer Poznanski zdg 61 773

Panna
inteligentna, nawszkromna, uczciwa, sympatyczna, ekonomiczna, muzykalna, poszukuje prawego meza od 45.

Rządca gospodarczy

kawaler, lat 32 sumienny i obowiązkowy 8 lat praktyki we większych majątkach w Poznaniu i Kujawach, poszukuje posady samodzielną lub deputat zaraz lub 1 października. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 933

Młody bankowiec

8-letni, praktyk, znający wszelkie prace bankowe poszukuje posady. Zgłoszenia upraszaj się kierować do Kurjera Pozn., pod zdg 61 373

PP. Kupców

branży kolonialnej uprzedzenie prosze o łaskawe zatrudnienie mnie jako pracownika-pomocnika, pilnego i sumiennego. Posiadam dobre świadectwa. Wynagrodzenie skromne. Przyjme ewentualnie jakiegokolwiek zastępstwo na artyk. kmi pewny. Prosze o propozycje. Kaczorowski, Pepowo, p. Gostyni zdg 61 369

Starszy mężczyzna

wolny od zajęć przyjmie od zaraz stróżostwo lub portierstwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 599

Książkowy - bilansista

długoletnia praktyka, obeznaną dokładnie sprawami podatkowo-sądowymi, poszukuje etatowego lub dorywczo zatrudnienia. Zgodnie z wiedzą i regulacje księgi handlowej za umiarkowanym wynagrodzeniem. Referencje na żądanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 869

TEATRY

Poznań, środa, 6. 9.

TEATR POLSKI: Dziś — „Uśmiech hrabiny”.

TEATR WIELKI: Niedziela, 10. 9. o godz. 20-tej: Uroczyste przedstawienie „Straszny dwór”, nowa inscenizacja i nowe dekoracje.

TEATR NOWY: Dziś „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.

Czwartek, 7. 9. „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.

TEATR NARODOWY: Czwartek, 7. 9. „Mazepa” w Gnieźnie.

Piątek, 8. 9. „Mazepa” w Wrześni.

Sobota, 9. 9. „Mazepa” w Jarocinie.

Niedziela, 10. 9. „Mazepa” w Gostyniu.

Bydgoszcz, środa, 6. 9.

TEATR MIEJSKI: „Zoneczka z Variete”.

Czwartek, 7. 9. w Bydgoszczy przedstawienie zawieszona.

W Inowrocławiu „Kobieta, która wie czego chce”. Piątek, 8. 9. „Kobieta, która wie czego chce”.

KINA

Poznań, środa, 6. 9.

APOLLO: „Madame Butterfly”.

COLOSSEUM: „Najeźdźcy” (Czterech Piechurów).

CORSO: „Pionące auto oraz „Majteczki”.

METROPOLIS: „Sprawca nieznany”.

ORZEL: „Bohater z zachodu” i „Jack marynarzem”.

ODEON: „Królowa Dancingów”.

PROMIEN: „Handlarze żywym towarem”.

RENAISSANCE: „Jego Ekscelencja Subjekt”.

SLONCE: „Dziewczę z krainy burz”.

SFINKS: „Mężczyźni w jej życiu”.

TECZA: „Frankenstein”.

WILSONA: „Dziki pola”.

Bydgoszcz, środa, 6. 9.

APOLLO: „Małenka z Montparnasse” oraz dwie wesole komedje.

BALTYK: „Wśród tysiąca niebezpieczeństw” i „Palacy żar”.

KRYSTAL: „Jego Ekscelencja Subjekt” oraz tygodnik Foxa.

REWIA: „Dwa serca biją w walca takt” oraz Dzieje uwiedzionej kobiety”.

MARYSIENKA: „Kobiety bez przyszłości” oraz „Jeździec bez trwogi”.

SLONCE: „Ostatni monarcha”, na scenie rewja „Słońce w słońcu”.

Panna

lat 22 ukończoną szkołą w klasztorze, szuka posady do dzieci z szczyem. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 588

Posługaczka

szuka posady przed południem w centrum miasta. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 586

Rutynowana bilansistka zakładu księzkowego

reguluje zaległości zestawia bilanse poszukuje posady, chętnie rodzinnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 581

Panna

z prowincji sumienna z dobrym świadectwem przyjmie posadę w zakładzie piekarskim lub rzeźniczym. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 641

Krawcowa

dobra tania poszukuje szycia dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 644

Kasjerka

rutynowana stenografująca i pisząca biegle na maszynie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 646

Dziewczyna

uczniwa, dobrymi świadectwami poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 647

Krawcowa

poszukuje posady w dom. poza dom 2 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 653

Panienska

poszukuje reparacji bielizny w domu lub poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 654

Szukam

posady jako początkująca gospodyni na wiktariat lub samotnej osoby zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 602

Za

mieszkania przyjmie jakiegokolwiek zajęcia dobry biuralista. Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 61 604

Pomocnica

krawiecka poszukuje posady od 1-X, najchętniej w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 612

Uczniwa

poszukuje jakiegokolwiek posady, posługi względnie służącej. Świadectwa na życzenie. Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 61 613

Bufetowa

z dłuższą praktyką, dobrem świadectwem, znającą „Express” szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 618

Poszukuję

posady biurowej lub zastępcy szkoły kaucje. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 625

Maturzystka

pisze na maszynie szuka posady, złoży kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 626

Służąca

do wszystkiego z gotowaniem długoletnimi świadectwami szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 628

Nauczycielka

rutynowana szuka posady jako przychodnia, zakres 6 kl. powszechnej muzyka konwers francuska, niemiecka, angielska. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 709

Ekspedjentka

branży cukierniczej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 676

Posady

biurowej własną maszyną, język polski, niemiecki, stenogr. poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 679

Inteligentna

uczniwa, lat 19, szuka posady do dzieci ze szczyem, pomocy domu i składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 673

Fryzjerski

pomocnik męski lat 26 poszukuje posady Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 61 733

Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem, dobrymi świadectwami poszukuje posady możliwie od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 729

Krawcowa

działa szuka posady poza domem. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 714

Robotnik

poszukuje stałej posady z kancją 200 Oferty Kurjer Poznański zdg 61 767

Uczeń

piekarski który do ukończenia nauki ½ roku poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 765

Chłopak

z rowerem szuka posady do szkoły. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 763

Panienska

w średnim wieku szuka posady do dzieci z szczyem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 550

Dziewczyna

uczniwa, samodzielnie gotowaniem szuka posady 1 lub 1. do lepszego państwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 703

Panienska

znajdująca się w krytycznym położeniu prosi o jakiegokolwiek prace. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 61 755

Starsza

gospoia, wielka sumienna, poszukuje posady u jednej lub dwóch osób, a najchętniej u kszędza. Zgłoszenia Grottzera 3. m. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 747

Maturzystka

poszukuje posady biurowej lub lekcyj. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 744

Uczeń

fryzjerski posiadający 2 letnią naukę pragnie się doczyć. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 791

Pracznia

czysto pierze 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 775

500—1 000 zł

dam tenz, kto mi wskaże stałą posadę woźnego lub portiera najchętniej w instytucji państwowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 774

Panienska

lepiej rodziny dla wyreczenia pani domu szuka posady zaraz. Sietkierska, Wolsztyn, Gajewskich. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 772

Wiejka

dziewczyna z gotowaniem do wszystkiego, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 816

Inteligentna

osóbka poszukuje posady jako towarzysząca lokatorka, lub do zaradku domem w miejscu. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 814

Dziewczyna

z gotowaniem poszukuje posady lub posługi lepszy dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 804

Kuśnierz

damski, zdolny poszukuje pracy dom poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 801

Pokojuwka

z szczyem i pracowaniem, najchętniej do dworu, dobrymi świadectwami, szuka posady zaraz lub od 15. m. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 802

Panienska

poszukuje posady do sklepu polozniczego, szycia bielizny i hafu lub do sklepu przychodnia od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 874

Inteligentna

przystojna, muzyczna panienska poszukuje jakiegokolwiek posady. Łaskawe oferty skierować pod adresem L. Daszkiewicz, Poznań, Szamarzewskiego 2. m. 3. zdg 61 867

Pokojuwka

uczniwa, sumienna, która pracowała kilka lat u jednego państwa, poszukuje od zaraz miejsca. — Zgłoszenia Stanisława Krawcówna, Urbanowo, p. Chodzież. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 862

300 zł

dam wynagrodzenia za przyjęcie z utrzymaniem ucznia fryzjerskiego. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 61 795

Wychowawczyni

inteligentna z dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci. Poloszyńska, Chodzież, Krasńskiego 18. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 796

Dziewczyna

uczniwa, skromna, poszukuje posady do wszelkiej pracy, z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 856

Pokojuwka

pierwszorzędna z gotowaniem poszukuje od 15 9 posady w lepszym domu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 855

Kuśnierka

kilkuletnia praktyka szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 806

Osoba

poważna sumienna religijna, wykwintnie gotuje, prasuje na sztywno szycie, zaprawy szuka posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 895

Dziewczyna

uczniwa pracownia poszukuje posady raz lub dwa w tygodniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 889

Ekspedjentka

kilkuletnia praktyka poszukuje posady do bufetu lub cukierni od 15 lub 1. 10 okolicą obojetna. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 888

Dziewczyna

poszukuje posady do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 337

Poslugi

poszukuje Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 206

Inteligentny

24-letni młodzieniec poszukuje posady inkasenta podróżującego lub woźnego w poważnej firmie, ewentl. za złozeniem kaucji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 232

Pokojuwka

dobrymi świadectwami długoletniej poszukuje posady od 15. — Oferty Kurjer Poznański zdg 61 209

Panna

uczniwa, dobrymi świadectwami szuka posady do wszystkiego z pomocą składki. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 253

Wyreczycielka

poszukuje posady. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 61 259

Służąca

wiejka poszukuje posady długoletnim świadectwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 255

Ogrodnik

lat 27, biegły swym zawoździe poszukuje posady 1, 10 lub 1. i 34. Zna obsługę pałacową, leśnictwo. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 61 251

Inteligentna

średnim wykształceniem poszukuje posady do dzieci wyreczeniem pani domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 244

Krawcowa

zdolna szuka pracy szyje prywatnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 247

Dziewczyna

uczniwa z gotowaniem poszukuje posady od 15 9 33 Oferty Kurjer Poznański zdg 61 258

Gospoia

wiejka poszukuje posady, długoletnim świadectwem do 1 lub 2 osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 256

Panna

zdrowa silna przyjmie posadę w składzie pieczywa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 143

Służąca

uczniwa pracowita szuka posady do wszystkiego najchętniej do 2—3 osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 133

Starsza

dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego z dobrimi poleceniami. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 128

Panienska

inteligentna, dobru domu pracownia, przyjmie posadę ekspedjentki do piekarni najchętniej przyłączeniem do rodziny. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 61 250

Poszukuję

posady od 15, 9, lub 1, 10, do bezdzietnego państwa lub samotnej osoby. Oferty do Kurjera Poznański zdg 61 418

Panna

znająca szycie, inne roboty szuka posady do dzieci. Miejscowość obojetna. Srem, Rynkowa 2. I. p. ng 5125

Technik budowlany

z kilkoletnią praktyką samodzielną poszukuje posady — Przejmnie również stanowiąc podmiestrza na większej budowli. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 170

Służąca

moją doskonałą uczniwa polecam od 15 września lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 272

Poslugi

gotowaniem bez prania w lepszym domu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 198

Panienska

szuka posady jako początkująca, najchętniej do biura. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 200

Ogrodnik

samotny, pracował samodzielnie, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 321

Ekspedjent

młodszy, branży konfekcyj szuka poszukuje posady. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 61 346

Gospodynikiuchmistrzini

zaprawy, wyroby chów drobitu — poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 61 320

Książkowa

inteligentna biegle wszelkich pracach biurowych język polski niemiecki na wskroś uczniwa przyjmie posadę, warunki skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 656

28 WOLNE MIEJSCA

Chemigrafa

specjaliste do wszystkiego z kapitałem 2—3 000 zł poszukuje do spółki zaprowadzonej chemigrafii. Adres: Toruń, św. Jakóba 7. Z. Chojnicka, Chemigrafia, ng 5148

Uczennicę

do oddziału fabrykacji oraz prac kantorowych z dobrem charakterem pisma i biegle w rachunkach poszukuje M. Malinowski, fabryka konfekcji damskiej Stary Rynek 57. zdg 61 297

Młodsza kantorzystkę

do drobnej korespondencji z dobrym charakterem pisma pisząca na maszynie i biegle w rachunkowości poszukuje. M. Malinowski, fabryka konfekcji damskiej, Stary Rynek 57. zdg 61 238

Bona

potrzebna od 15. 9 lub 1. 10 do dzieci 2 i 4 lat. Pożądany język obcy. Zgłoszenia, nieuwzględnione, bez odpowiedzi. Nadysłać z odpisami świadectw w wieku i warunków Dr Wieczorek Pleszew, zdg 61 386

Młodsza

służąca od zaraz. Oferty Kurjer Poznański z